

YUNUS EMRE

ANISINA SEVGİ KONULU ÖYKÜLER

T.C.
ESKİŞEHİR
VALİLİĞİ

ESKİŞEHİR
OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

Eskişehir, 2011

YUNUS EMRE ANISINA
SEVGİ KONULU
ÖYKÜLER

Hazırlayan

Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Görsel Tasarım

Burcu Coşgun

Tashih

Arş. Gör. Fatih DOĞRU

Baskı

Sistem Ofset, Ankara

1. Basım, Nisan 2011

ISBN

978-605-363-802-5

www.eskisehir.gov.tr

www.yunusemre.gov.tr

TAKDİM	4
ÖNSÖZ	5
DERECEYE GİREN ÖYKÜLER	
BİRİNCİ	
İmdat AVŞAR - “Soğuk Rüya”	6
İKİNCİ	
Sevda BALKAN - “Karanlıktaki Sesler”	27
ÜÇÜNCÜ	
Rıdvan KARAMAN - “Kelebek”	55
TEŞVİK ALAN ÖYKÜLER	
1. Teşvik	
Şahin TORUN - “Üç Bin Yüz Seksen Üzümün Hikâyesi”	69
2. Teşvik	
Hızır OVACIK - “Ağlama”	76
3. Teşvik	
İlyas ENGİZ - “Durup Durup Anlatılan Hikayeler”	88
4. Teşvik	
İrem Tutku ÇINAR - “Biliyorum, Ben De Seni Seviyorum”	112
5. Teşvik	
Hülya EKER - “Gökkuşığı Kızı”	126
YARIŞMAYA KATILIM ŞARTLARI	135

TAKDİM

Yunus Emre 700 yıl öncesinden günümüze uzanan bir dil köprüsü, sevgi, kardeşlik ve hoşgörü elidir. O, her çağın insanına söylenecek sözü olan bir “gönül eri”dir. Bu yüzden onun düşüncelerini ve derin insan sevgisini en doğru biçimde bilmek, bunları özümsemek ve bütün insanlığa onu tanıtmak zorundayız. Bu noktada Yunus’un düşünceleri bizim için çok büyük önem taşıyor. Bugün için Yunus’un;

“Biz kimseye kin tutmayız / Kamu âlem birdir bize”

dizeleri, âdetâ insanlığın kurtuluş reçetesi gibidir. Yunus’taki insanlık sevgisi, kendisiyle özdeşleşmiş “sevgi felsefesi”nin bir parçası ve sonucudur. Nitekim Yunus’un insan sevgisini ilahi sevgi ile nasıl bağdaştırdığını gösteren en çarpıcı dizelerinden birisi şudur;

“Yaradılanı hoş gör/ Yaradan’dan ötürü”

Yunus’a göre insanlar, din, mezhep, ırk, millet, renk, mevki, sınıf farkı gözetilmeksizin sevmeyi ve sevilmeyi hak etmektedirler. Mademki insanoğlu ruh yönüyle Allah’tan gelmektedir; öyleyse insanlar hiçbir şekilde birbirlerinden bu anlamda ayrılamazlar.

Yunus Emre anısına düzenlenen “Sevgi” konulu öykü yarışmasında dereceye giren eserler, yukarıda sözünü ettiğimiz sevgi anlayışını işleyerek çok önemli bir misyonu temsil etmiş oldular. Şimdi yapılması gereken, bu ve buna benzer etkinliklerle Yunus’un sevgi anlayışını gençlerimize daha çok tanıtmak olmalıdır.

*Son sözü yine Yunus’a bırakalım;
Gelin tanış olaalım, işi kolay kılalım
Sevelim sevilelim, dünya kimseye kalmaz...*

Mehmet KILIÇLAR
Eskişehir Valisi

TAKDİM

Yunus Emre 700 yıl öncesinden günümüze uzanan bir dil köprüsü, sevgi, kardeşlik ve hoşgörü elidir. O, her çağın insanına söylenecek sözü olan bir “gönül eri”dir. Bu yüzden onun düşüncelerini ve derin insan sevgisini en doğru biçimde bilmek, bunları özümsemek ve bütün insanlığa onu tanıtmak zorundayız. Bu noktada Yunus’un düşünceleri bizim için çok büyük önem taşıyor. Bugün için Yunus’un;

“Biz kimseye kin tutmayız / Kamu âlem birdir bize”

dizeleri, âdetâ insanlığın kurtuluş reçetesi gibidir. Yunus’taki insanlık sevgisi, kendisiyle özdeşleşmiş “sevgi felsefesi”nin bir parçası ve sonucudur. Nitekim Yunus’un insan sevgisini ilahi sevgi ile nasıl bağdaştırdığını gösteren en çarpıcı dizelerinden birisi şudur;

“Yaradılanı hoş gör/ Yaradan’dan ötürü”

Yunus’a göre insanlar, din, mezhep, ırk, millet, renk, mevki, sınıf farkı gözetilmeksizin sevmeyi ve sevilmeyi hak etmektedirler. Mademki insanoğlu ruh yönüyle Allah’tan gelmektedir; öyleyse insanlar hiçbir şekilde birbirlerinden bu anlamda ayrılamazlar.

Yunus Emre anısına düzenlenen “Sevgi” konulu öykü yarışmasında dereceye giren eserler, yukarıda sözünü ettiğimiz sevgi anlayışını işleyerek çok önemli bir misyonu temsil etmiş oldular. Şimdi yapılması gereken, bu ve buna benzer etkinliklerle Yunus’un sevgi anlayışını gençlerimize daha çok tanıtmak olmalıdır.

*Son sözü yine Yunus’a bırakalım;
Gelin tanış olaalım, işi kolay kılalım
Sevelim sevilelim, dünya kimseye kalmaz...*

Mehmet KILIÇLAR
Eskişehir Valisi

ÖNSÖZ

2011 yılı Yunus Emre Haftası Etkinlikleri kapsamında Eskişehir Valiliği ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ortaklaşa YUNUS EMRE ANISINA “SEVGİ” KONULU ÖYKÜ YARIŞMASI düzenleme kararı aldılar.

Bu karardan hemen sonra, Yarışmanın Jüri Üyeleri ve Yarışmaya Katılım Şartları belirlendi. Ardından basın yayın aracılığı ile yarışma kamuoyuna duyuruldu, bundan başka söz konusu duyuru Valilik web sitesinde de yayınlandı. Yarışma için son katılım tarihi olan 1 Mart 2011 tarihine kadar toplam 319 eser bizlere ulaştı. Gelen eserler jüri üyelerine gönderildi ve 1 Nisan 2011 tarihi itibarıyla jüri üyelerinden gelen değerlendirmeler birleştirilerek yarışmada dereceye girenler belirlendi.

Eskişehir Valiliği, yarışmada dereceye giren eserleri, bir kitapta toplayarak yarışma sonuçlarının ilan edileceği 6 Mayıs 2011 tarihinden evvel bu kitabı basma ve o gün Yunus’un mekânında Yunus dostlarına dağıtma kararı aldı. Bu karar çerçevesinde birbirinden değerli öyküler bir araya getirildi ve elinizdeki kitap oluşturuldu. Yarışmada dereceye giremeyen birbirinden değerli onlarca eser, maalesef bu kitapta yer alamadı. Gönül isterdi ki bütün yarışmacılara bu imkânı tanıyalım. Ancak bunun fiziken mümkün olamayacağını takdir edersiniz.

Yarışmada dereceye giren eser sahiplerini tebrik ediyoruz, umarız bu yarışma onların yeni başarılarına imza atmalarında önemli bir merhale olacaktır. Türk Edebiyatına böylesine kaliteli öyküler kazandırdıkları için onları ayrıca kutluyor ve başarılarının devamını diliyoruz. Yarışmanın jüri üyelerine de emeklerinden dolayı teşekkür ediyoruz.

Kitapta bulunan öyküler, Yunus’un dilinden gönüllerimize akan sevgi pınarından çıkmış gibiler. Okuyucular bu öyküleri okudukça Yunus’un aramızda gezindiğini, dillerde ve gönüllerde yaşadığını hissedecekler. Eğer elinizdeki bu kitap bunu başarabilirse hedefine ulaşmış demektir. Amacımız Yunus’un hayat felsefesinin güzel sanatların bütün alanlarında kendine yer bulması ve insanımıza ulaşmasıdır. Bütün emeklerimiz bunun içindir.

Prof. Dr. Erdoğan BOZ

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Yunus Emre Araştırma Merkezi Müdürü*

BİRİNCİ

SOĞUK RÜYA

İmdat AVŞAR

Karanlık...

Geceyi ürperten; siyah boşluğun katran perdelerini yırtarak yankılanan hoyrat bir zil sesi...

İlk akşamdan beri kanatlanıp uçan poyraz, zil sesini dinliyor bir süre, kanatlarını salıp süzülüyor, duruyor bir an...

Pansiyon binasının beton duvarlarından taşan o ses, biraz ilerideki Cincavat Çayı'nın uğultusunu da bastırıyor ve bu deli çayın boz bulanık sularına karışarak sürükleniyor, kara bir yılan gibi akıp gidiyor geceye.

Zil sesinin ardından bir koşuşturma başlıyor koridorlarda. Beton zemini döven telaşlı takunya şırıltıları, çıplak ayak sesleri ve çocuk fısıltılarını yutarak büyüyen dolapların, kapak gıcırıltıları geliyor aşağı kattan.

Gündüzleri, zamanı dilim dilim bölen bu çılgılık, on dakikalık bir teneffüs ya da kırk dakikalık bir ders; geceleri ise sessizliğe davet, "Koğuşlara gömülün!" çağrısı... Bu çağrıya boyun eğiyor bütün çocuklar. Zil sesine aşına hepsi, ne anlama geldiğini ezbere biliyorlar.

Birazdan ranzaların soğuk, gri demirlerine tutunup yataklarına çıkacaklar. Sükût içinde bir mezarlığa dönecek bütün koğuşlar. Yüzlerce çocuk, battaniyelere bürünüp ana sığağından uzak, hazin bir uykuya dalacak.

Sonra bir kuş sağanağı başlayacak. Tedirgin kuşlar dönecek havada. Kaya güvercinleri, gök kumrular, yeşilbaş sunalar, telli turnalar, kız kuşları, üveyikler...

Kuş donunda kadınlar, kanat çırparak gelecek uzak dağ köylerinden. Önce pansiyon binasının çatısına konacaklar, sonra pencerelerin pervazlarına... Karanlıkta kuşlar çarpacak pencerelere. Kimi bulduğu küçücük bir boşluktan sessizce kanat salacak bir çocuğun düşüne, kimi ürkek bakışlarıyla sabaha dek dönüp duracak havada.

Tan ağarırken, yine bir zil sesiyle yataklardan sıçrayıp uyanacak çocuklar ve tüm kuşlar tedirgin olacak bu sestem. Uçup gidecekler karlı dağlara doğru.

Bir bir susuyor musluklar. Loş koridorlar su seslerini yutuyor. Yatakhanelerden yarı aydınlık koridora sızan cılız ışıklar da ayaz gecenin kolları arasında donup ölüyor.

Pansiyon binası karanlık, ıssız; koridorlar boş, sağır, dilsiz; duvarlar çıplak, duvarlar soğuk...

Belletici öğretmen odasındayım...

Yalnızlık...

Rüzgâr ağaçları örseleyip hışımla geçiyor pencerelerden...

***

İnsanı bir mengene gibi sıkkan bu soğuk, kuru, bir ölü'nün benzi gibi soluk duvarlar arasında ne zaman nöbetçi kalsam, günün son ziliyle birlikte, daha ışıklar söner sönmez ihtiyar bir kadın tutuyor ellerimden. Ya annem ya ninem, seçemiyorum. Rüzgâr eteğini savuruyor o kadının, eteği yüzüme savruluyor. Bir elim onun elinde, bırakmıyor elimi. Arkasından koşuyorum.

Gidiyoruz, karanlığı yara yara gidiyoruz. O kadın, yıllar öncesine; duvarları kireç sıvalı, beş çocuklu kerpiç bir eve götürüp bırakıyor beni. O kerpiç evin en büyük oğlu, şiirler okuyor, masallar anlatıyor bana. Gözlerimi kapatıp, dinliyorum ve otuz yıl öteden gelen sesleri duyuyorum. Önce kırık dökük dizeler geçiyor kulaklarımdan: Kışneyen yağız atlar; şaklayan kırbaç; kıvrılan, bükülen, uzayan yollar, o yolların vardığı viran bir han ve o hanın duvarları, rüzgârın önünde kuru yapraklar gibi savrulan bir adam...

...Sonra yıllar ötesinden, zifiri karanlıklar içinden masal kahramanları sıyrılıp geliyor gözlerimin önüne, hepsini görüyorum. Uzansam dokunacağım. Su Sömüren, Seyrek Basan, Dağ Sallayan, Yer Dinleyen, yedi kat yerin altındaki Devler, Ağlayan Peri, Bahtsız Şehzade, Kan irin akan Çatalçeşme, ulu ağaçlar, deli sular, kör kuyular, görkemli saraylar ve kanatları göğü kaplayan Anka...

Bir mekâna koyamıyorum kendimi. Neredeyim bilmiyorum. Otuz güneş yılı uzunluğunda bir ipin ucuna bağlanıyorum. O ipin diğer ucu, el ulaşmaz, ses yetmez bir yere bağlı. Yıllar öncesine gidip gelen, büyük bir boşlukta ha bire salınan bir sarkacım...

Birden, geceleri o kerpiç evin odalarına huzur veren şiirler, masallar uzaklaşıyor, kayboluyor. Ben yapayalnız kalıyorum küçük odasında o evin. Sonra, sabah oluyor. Erkenden babamın elinden tutup gidiyor ağabeyim. Gidiyor. Ben elimi hiç bırakmayan ihtiyar kadının elinden kurtulup onların ardından koşuyorum. Mavi, kırık dökük bir minibüs toz duman içinde uzaklaşıyor.

“Ağabeyim gitti! Ağabeyim gitti!” diye yerlere yatıp ağlıyorum.

O ihtiyar kadın:

“Gelecek, ağlama!” diyor, avutmaya çalışıyor beni. Ona inanmıyorum.

Anamın, babama söylediği sitem dolu sözler çınlıyor kulaklarımda:

“Parmak kadar çocuğu gurbete atıp geldin.”

Cevap vermiyor babam.

“Ağabeyim niye gelmedi?” diye soruyorum her gece. Hep aynı cevabı veriyor ihtiyar kadın:

“Yatılı okula gitti, okul bitsin gelecek. Sen yat, uyu!”

...Ve sönüyor gaz lambası. Bir hayalet gibi çıkıp gidiyor ihtiyar kadın. Karanlık kol geziyor kerpiç evin bütün odalarında. Deli poyraz durmadan uğulduyor, sarsıyor pencereleri. Yer yatağına korkuyla girip yorganı başıma kadar çekiyorum. Ağaçları kökünden söken o Dev, dişlerini çarka verip geliyor az sonra ve yatağıma eğilip camları zangırdatan sesiyle soruyor:

“Kim uyudu, kim uyanıkk!?”

Uyusam, ses vermesem beni yiyecek o Dev. Sonra iri bir ağacı kökünden söküp dişlerini kurcalayacak. Dev’in dişleri arasından, kanlar içinde kollarım, bacaklarım dökülecek bir bir.

Dev, dişlerini birbirine sürtüyor. Gök gürlüyor sanki ve yeniden soruyor:

“Kim uyudu, kim uyanıkk!?”

Titreyerek, korkarak cevap veriyorum:

“Ebe! Eller uyudu, bir ben uyanık...”

Homurdanarak gidiyor Dev.

Ben yorganın altından başımı çıkarıp gözlerimi tavana dikiyorum. Odadaki eşyalar eğilip bükülüyor, şekil değiştiriyorlar aniden. Dev’in dişleri oluyor tavanda asılı duran anadut. Ocaktaki son közler, o Dev’in kanlı ağzı...

“İnsan eti kokuyooooor! İnsan eti kokuyooooor!” diye üzerime yürüyor Dev’in çocukları.

Ağabeyimi arıyorum. Döşeğimin sağ yanında bir boşluk... Ellerimle yastığı yokluyorum, yüreğimi sarsan bir yalnızlık bulaşıyor ellerime. Karanlık gecelerde beni korkulardan azat eden o ses yok.

Ellerimi o kızıl saçlı ihtiyar kadının ellerinden çözüp yavaşça belletici öğretmen odasına dönüyorum. Her şey yatılı okul oluyor birden. Bütün yalnızlıklar, korkular, hasretler... Sisler, dumanlar içinde, uzak bir gurbette buğulanıyor, buğulanıyor ve odama yağıyor. Ağlıyorum.

Karanlığı parçalayan o zil sesi hâlâ kulaklarımda. Koğuşların ışığı sönünce masaya bıraktığım kitap öylece duruyor. Kitaba gönülsüzce bakıp gözlerimi pencereye; uzak karanlıklara dikiyorum. Ne o ihtiyar kadın ne kerpiç ev ne yatılı okula giden ağabeyim ne de tozlu yollarında ağlayarak kaldığım o köy... Hiç biri yok. Hepsi koyu bir karanlıkta, eski bir zamanda kaybolup gitmiş. Koğuşlardaki çocukların kardeşlerini düşünüyorum. Bedenim yüz parçaya bölünüyor o an ve tike tike savruluyorum uzak dağ köylerine.

Gökte bulut tedirgin, yerde ağaçlar... Sert bir rüzgâr esiyor. Bulutlu geceyi hafifçe aydınlatan bir dolunay var. Bulutlardan sıyrıldığı zaman, Tekelti’nin zirvesinde; sarp kayalıklarda gümüşten bir taç gibi parlıyor.

Gündüzleri, kardan gelinliğinin eteklerini ovaya seren Tekelti'nin yüzüne, siyah bir duvak gibi örtülmüş bulutlar. Pansiyon binasının camlarına kadar uzanan akasyanın ince dallarını birer birer yere indiren rüzgâr, inleyen bir tar gibi, gâh segâh gâh mugâm söyleyerek geçiyor pencerelerden. Üşüyor muyum, korkuyor muyum bilmiyorum. Gövdemde buzdan bir el yürüyor. Dişlerim birbirine vuruyor, ürperiyor titriyorum. Akasyanın dalları az ötedeki küçük söğüt ağacına doğru kırılacakmış gibi eğiliyor, yaslanıyor ve tekrar doğruluyor. Ne vakit deli poyraz esse bu akasya, hep küçük söğüt ağacıyla dertleşiyor. Belki de acelesi varmış gibi dötrnala koşan ve uğuldadıkça ağaçların ince, nazik dallarını tutam tutam yolup yere yığan rüzgârdan şikâyet ediyor. Kim bilir...

Odada geziniyorum. Birkaç adımda tükeniyor oda. Bir masa, bir yatak ve dört bir yan beton... Arşın arşın uzuyor gece ve ona eşlik eden bir hüznün büyüyor durmadan. Dirhem dirhem bölüyor beni yalnızlık. Masaya yöneliyorum ve yeniden kitabın sayfalarını çeviriyorum.

Babasını özleyen bir çocuk... Koğuşlardaki çocuklara benziyor. Direne direne köyün yakınındaki yüksek bir tepeye tırmanıyor. O tepe, zirvesi karlı, gümüş taçlı Tekelti olmalı. O tepeye bin bir umutla çıkan o çocuğa koşuluyorum. Onunla birlikte kevenlere, otlara tutunarak kan ter içinde zirveye varmak, elimi gözlerime siper edip uzak ufuklara; sisler içindeki göle; o gölde yüzen beyaz gemiye bakmak, babama el sallamak istiyorum...

Yok, olmuyor. Koğuşlardaki çocuklar çekiyor arkamdan. Kim bilir onlar hangi tepelere tırmanıyor, hangi yaylalara yürüyorlar. Kalkıyorum. Dışarıda uluyan rüzgâr ayazdan diliyle yalayıp geçiyor içimi. Sızlıyor içim. Aniden bacaklarımın dermanı kesiliveriyor. Tepeye çıkamıyorum. O çocuğu, kitabın sayfaları arasına bırakıp dönüyorum. Duvardaki saate gidiyor gözlerim. Gece yarısı... Dakikalar, ağır ağır bir sonraki günden dem almaya başlıyor.

“Öğrencileri son bir kez kontrol etmek gerek” diye söylenip koğuşlara doğru ağır, yorgun adımlarla yürümeye başlıyorum.

Üst kattan, kızlar koğuşundan gelen zil sesi kadar cırtlak bir kadın sesi...

Koridorlar, anne sesine hiç benzemeyen bu sesle uyanıyor, irkiliyor sanki. Nazan Hanım’ın dişlerinin gıcirtısı bile duyuluyor. Bir dev gibi homurdanıyor. Öfke, bir çocuğun suratına çarpıyor önce, sonra boş koridorlarda yankılanıyor:

“Sus! Zırlayıp durma! Gecenin bu saatinde nerden bulayım anneni! Şimdi doğru yatağa! Yürü! Gözüme görünme bir daha! Koyun kokusu, gübre kokusu eksik burada! Uyuyamazsın tabii!”

...

Çocuk bir şeyler anlatmaya çalışıyordu belki. Nazan Hanım birkaç saniye susup yeniden bağılıyor:

“Kees! Doğru odana! Çabuk!”

Nedense, Nazan Hanım ile beni aynı güne yazıyorlar, birlikte nöbet tutuyoruz her zaman, o, kızlar katında kalıyor bir gece, ben de erkekler katında. Nedendir bilmiyorum, daha çocuklar başını yastığa koymadan yatağa atıyor kendini Nazan Hanım, uyku bir karabasan gibi çöküyor gözlerine ve ışıklar söner sönmez de uykuya dalıp gidiyor. Anlaşılan bir çocuk ağlamasıyla bölünmüş uykusu. Hiddetli, öfkeli, kızgın... Azgın sular gibi gürlüyor, köpürüyor. Çocuklar bu selin karşısına çıkmamayı öğrenene kadar birkaç kez sulara kapılıyorlar.

Nazan Hanım, sanki bana da bağılıyor, öylece donup kalıyorum bir müddet. Sesler kesilince yeniden yürüyorum. Boş, sessiz koridorda yankılan ayak seslerim, mum ışığındaki eşyaların gölgesi gibi uzuyor, büyüyor. “Tak tak...” topuk seslerim çoğalıyor karanlıkta. Vehme kapılıyorum, sanki devler geliyor arkamdan. Ve birden dönüp arkama bakıyorum. Kimsecikler yok. Korkularım dağılıyor, düşüncelerim değişiyor birden ve daha diri, daha sert adımlarla yürüyorum. On an bir hapisshanedeyim, sanki bir gardiyanım...

Bu okul, bu pansiyon, bu çıplak, soğuk duvarlar ve yüzü asık gardiyanlar... Kim bilir, yarı açık bir cezaevi burası, çocuklar da birer mahkûm...

Sabah erkenden kulaklarda testere gibi işleyen bir zil sesiyle bölünen uykular ve bir zil sesiyle başlayan mahpus hayatı...

Zil sesi...

Fırıl yataklardan! Koş! Elini yüzünü yıka, üstünü başını giy, beşerli sıra ol, kahvaltı salonuna geç!

Çürük zeytin, ekşi peynir, metal bardakta soğumuş bir çay ve önceki günden kalma kuru ekmekler...

Sonra bir zil sesi daha...

Kitabını, defterini al, beşerli sıra ol! İki yıldır tamamlanmayan köprü inşaatına bakarak korkuyla geç iğreti, çürük tahtalar döşeli asma köprüden ve beş yüz metre ötedeki okula doğru sırayı bozmadan yürü!

Zil sesi...

Kırk dakikalık bir hücre hapsi: Üçgen, kare, dikdörtgen, alan, çevre, yükseklik... Kederi böl, hüznü çarp, özlemi topla, gurbeti çıkar...

Zil sesi...

Beş dakikalık hürriyet. Fakat hürriyet adına gittiğin her yerde: Koridorlarda, basamaklarda, bahçede... Eli değnekli gardiyanların çılgınlıkları:

“Burada bekleme!”

“Koşma!”

“Konuşma!”

“Aşağıya in!”

Daha aşağı iner inmez bir zil sesi daha ve bahçe gardiyanları:

“Zil çaldı!”

“Oturma!”

“Sallanma!”

“Konuşma!”

“Yukarı çık!”

“Sınıfa geç!”

Ve beş günlük bir talimden sonra açık görüş günleri...

Sabah erkenden pansiyonun bahçesine doluşan adamlar, kadınlar ve oğul veren arılar gibi uzak dağ köylerinden gelenleri, çepeçevre kuşatan gözleri mahmur oğullar, kızlar... Yolu kapalı köylerden, görüşe gelemeyen anne babaların, duvar diplerine çöken boynu bükük çocukları...

Yürüyorum. Nazan Hanım'ın dağıttığı düşüncelerimi bir türlü toparlayamıyorum. Nedense bulunduğum mekândan kilometrelerce uzağa düşüyorum hep.

Belki biraz sonra, bu koridorlarda, mazgallardan ellerini, başlarını uzatacak mahkûmlar. Mazgalların kapağını, parmaklıklara vurarak bağıracaklar, bir isyan başlayacak ve sesler birbirine karışacak:

“Annelerimizi istiyoruz!”

“Burada okumak istemiyoruz!”

...

101 numaralı koğuşun kapısında duruyorum. Bütün ışıklar sönmüş. Upuzun koridorun ortasında sadece bir lamba yanıyor. Koridoru iyice aydınlatamayan lambanın zayıf, körsen ışığı eşliğinde, koğuşa varıyorum. Kapının ağzındaki ranzalardan biri boş! Gözlerim büyüyor, bin bir düşünce, birbiri ardına çarpıyor zihnimin duvarlarına. Bu soğukta? Fırar mı? Yapamazlar, daha çok küçükler. Ama...

El yordamı ile ilerliyorum, ranzalarda yatan çocuk mahkûmları yokluyorum tek tek. Az ötedeki ranzada, bir yastıkta, iki çocuk başına değişiyor ellerim. Küçük bir çocuk, kendisinden bir iki yaş daha büyük bir çocuğun koynuna sokulmuş, uyuyor. Gülümsüyorum. Bir anda tüm korkuları rüzgâra veriyorum, dağıtıp savuruyorum yürek yiyen korkuyu. Ranzasından fırar eden bu çocuk, bir eliyle yatağına sığındığı çocuğun elinden tutmuş. Işıklar sönmüş korkuyor, biliyorum. Yatakta büzülüp diğer çocuğa iyice sokuluşu, onun okula daha yenice geldiğini anlatıyor.

“Bırak uyusun!” diyorum kendi kendime, “Belki ağabeyini özlemiştir...”

Bir sonraki koğuş...

Rüzgâr uluyor camlarda...

Kanat sesleri...

Tedirgin kuşlar dönüyor pervazlarda. Ben içeri girince ürküp havlandılar belki.

Bu koğuştta, ikinci kat ranzadaki yatağından iyice sarkmış bir çocuk... Adım gibi biliyorum. O an koşuyor, yemyeşil, mor çiçekli bir yaylada bu çocuk. Her yanı çayır, çimen, çiçek... Yanağıında tatlı bir gülümseyiş var. Ara sıra arkasına bakarak koşuyor. Onu kovalayan diğer çocuklar yetişemiyorlar, belli... Yüzü geriliyor birden, ardından gelen çocuklar onu yakalayacak. O, şırıl şırıl akan bir derenin karşı kıyısına geçecek şimdi. Gülüyor, daha hızlı koşmaya başlıyor, yatakta debeleniyor, şimdi atlayacak...

Gözlerimi kapatıp bu çocuğun düşlerine giriyorum. Koşarak dere yatağına yaklaşıp onun namına karşı kıyıya atlıyorum. Bir kuş gibi hafif bedenim; uçuyorum, ayaklarım boşlukta. Başım dönüyor yüksekten, yere inmek istiyor inemiyorum. Yanı başımda çayır kuşları, ötleğenler, kırlangıçlar, kelebekler... Birden, vücudumun olanca ağırlığı ile yere düşüyorum. Düştüğüm yer o derenin kıyısındaki yemyeşil çimenlerin üstü değil. Sert, soğuk bir zemine çakılıyorum. Düşlerim bölünüyor aniden. Uyku sersemi gözlerimi, büyük bir karanlığa açıyorum. Sarı, kırmızı çiçekler, yeşil ekinler, mor sümbüller, kırlangıçlar, kelebekler yok. Az önce gökte pırıl pırıl yanan güneş de... Ilık ılık kan sızmaya başlıyor şakağımdan. Ellerimi alnıma götürüyorum, ellerim kan oluyor.

İkinci kat ranzadan düşmüş gibi acıyor şakağıım, sızlıyor, zonklıyor... Çocuğun ranzadan sarkan başını tutup usulca yastığına yerleştiriyorum.

Koridorun sağındaki son koğuş...

Hıçkırıklara boğulan bir çocuk sesi...

“Anne! Annee!”

Kapının ağzına çakılıyorum o an, bekliyorum. Rüzgârın o korkulu sesinden ve ara sıra koğuştan gelen bu sestten başka hiçbir ses yok koridorda. Çocuk tekrar inliyor:

“Annee! Annee!”

Akasyanın yarı çıplak dallarının gölgesi düşüyor karşıdaki duvara. Duvardaki gölgeler, bir kadın silueti oluyor aniden. Kadının arkasında da küçük bir çocuk beliriyor. Omzunda bir tırpan var kadının, tırpanın ucunda azık torbası... Bir eliyle omzuna attığı tırpanı tutmuş kadın, diğer elinde bir testi var. Akasya eğildikçe gölgeler titriyor duvarda. Yürüyor, ardına bakmadan gidiyor kadın. Bu kadın, bu koğuştta ağlayan çocuğun annesi. Çocuk annesinin arkasından koşup bağıyor. Duymuyor kadın. Akasyanın dalları titredikçe arayı açıp uzaklaşıyor, küçük tepeleri aşıyor gibi önce kaybolup sonra yeniden çıkıyor kadın. Rüzgâr uğuldadıkça eğiliyor küçük dal, çocuk tökezleyip düşüyor, yere kapaklanıyor sonra kalkıp tekrar koşuyor annesinin ardından. Küçük adımlarıyla yetişemiyor ona. Annesinin ardından ağlayarak bağıyor:

“Annee! Annee!”

Belki de bu çocuğun düşünüyörüm duvarda.

Ayaklarımın ucuna basarak giriyorum içeri, sesin geldiği tarafa yaklaşıyorum. Yastığa kapanmış bir çocuk. Omzundan tutup yavaşça çeviriyorum. Korkuyla doğruluyor yataktan, uyumuyor. Hıçkırarak ağlamaya başlıyor sonra. Sesimi iyice kısarak soruyorum:

“Niye uyumadım yavrum?”

Ağlayarak cevap veriyor:

“Anneee! An-nee! Annemi...”

“Tamam! Tamam! Ağlama, sus! Arkadaşların uyanacak şimdi. Madem uyuyamadın, kalk bakalım, kabanını giy, haydi, tak terliklerini, gel benimle!”

Diğer koğuşları bu çocukla beraber kontrol ediyoruz, sonra ben önde o arkada, belletici öğretmen odasına doğru yürüyoruz. Odaya girince, gözleri ışıktan rahatsız oluyor, bakamıyor gözlerime, içini çekip ağlıyor sürekli. Konuşmaları hıçkırığa boğuluyor, dedikleri zor anlaşılıyor.

“Ağlama bakalım! Ağlama, sus, adın ne senin?”

İçini çekerek, kekeleyerek cevaplıyor:

“İıh, ıh... Mir Seyit.”

“Hangi köyden geldin Mir Seyit?”

“Aşağı Civanlı.”

“Kaçınıcı sınıfta okuyorsun?”

“Üç.”

“Nazan Hanım’ın sınıfında mı?”

“Evet.”

“Buraya ne zaman geldin?”

“Dö, dö, dört gün oldu.”

“Niye diğer arkadaşların gibi okullar açıldığında gelmedin? Bak, alıştı onlar.”

“Ben köyde okuyordum.”

“Köyünüzde okul vardı demek, buraya niçin geldin Mir Seyit?”

“Okulumuz vardı, ııııı, ıııı, ıııı...”

Ağlamaktan konuşamıyor, sakinleştirip sorguya çekiyorum bu uyku firarisini:

“Ağlama Mir Seyit! Ağlama! Öğretmeniniz mi yok? Tayin olup gitti demek, öğretmeniniz gidince okulunuz da kapandı anlaşılır.”

“Yok, öğretmenimiz de vardı. Vardı, ııııı, ıııı, ıııı...”

Tıkanıyor, boğuluyor, kekeleyiyor, konuşamıyor Mir Seyit. Göğsü inip inip kalkıyor, bir bardak su veriyorum, yutkunarak içiyor.

“Ağlama Mir Seyit! Bak, birinci sınıfta okuyan çocuklar bile ağlamıyorlar artık. Ağlama, hadi anlat! Niye köyünüzde okumadın?”

“O, o, okulumuzu yaktılar! Öğretmenimiz öldü! Babam da... İııııııııııı!”

“Kim yaktı Mir Seyit? Kim öldür...”

“Babamı... Babamı...”

“Tamam, Mir Seyit, yeter, ağlama!”

...

Bir zemheri ayazı doluyor odaya. Kuru dallar gibi titriyor bedenim. Rüzgâr, olanca şiddetiyle çığlık atıyor kulaklarımda, fırtına oluyor, kasırgaya dönüyor. Ağaçlar yaprak yaprak savruluyor; dağlar taş taş eleniyor o an. Ulu dağlar, engin ovalar, serin yaylalar, Kurşun sesleri eşliğinde geçip gidiyor önümden. Tüm dereler kan olup akıyor içime. Mir Seyit’ dönüyorum:

“Mir Seyit, ağlama, hadi sus artık! Sen şimdi yat, uyu! Sabahleyin konuşalım, olur mu?”

“Hayır, ben orada uyumayacağım, ben bu okulda okumayacağım, ben köye gideceğim.”

“İstersen burada, bak, benim yatağымda uyu. Işığı da açık bırakırım, olur mu?”

“Hayır, ben uyumayacağım, köyümüze gideceğim.”

“Ama gece, gidilmez şimdi, hem yollar kapalı, yollar açılınca gönderirim seni, gidersin.”

“Hayır, sabah olunca gideceğim.”

Kolayca ikna olacak, yatıp uyuyacak gibi değil Mir Seyit. Emsallerine göre güçlü kuvvetli, iri iri elleri, ayakları... Bir dağ çocuğı Mir Seyit, onu uyutmak için bel vermez, medetsiz dağlara götürmek; sarı, mor çiçekli yaylalarda eğlemek; sarp kayalardan, asi derelerden geçirip kerpiç evli viran köylerde gezdirmek, iyice yormak gerekiyor...

“Mir Seyit, köyünüz buradan görünüyor mu?”

“Yok, görünmüyor, çok uzak...”

“Benim köyüm de çok uzak Mir Seyit” diye söyleniyorum kendi kendime.

“Köyünüzün dağları da mı görünmüyor Mir Seyit?”

“Onlar görünüyor.”

“Haydi, gel! Seninle üst kata çıkıp pencereden bakalım, köyünüz ne tarafta göster bana.”

“Tamam.”

Dördüncü kata çıkıyoruz. Sol yanımızda, gövdesi koyu bir karanlıkta yitmiş, karlı zirvesi ay ışığında parlayan ve karanlığın içinden bir buz kütlesi gibi yükselen Ağrı Dağı... Ağrı'nın yan tarafında ak saçlarını gökyüzüne doğru uzatmış Zor Dağları... Dağların koynunda tek tük ışıklar yanıyor. Yakın köylerden gelen köpek sesleri karışıyor rüzgârın sesine. Cincavat Çayı, bütün sesleri köpüklü sularına katıyor, tüm sesleri sürükleyerek uzaklara doğru götürüyor. Gözlerimi, olanca heybetiyle gecenin göğsünü yarıp göğe doğru yükselen Ağrı Dağı'ndan ayıramıyorum. O heybet çarpıyor beni. Dalıp gidiyorum. Mir Seyit usulca seslenip uyarıyor:

“Bu tarafta değil öğretmenim, bizim köy şu tarafta!”

“Haa, öyle mi?”

Başımı çevirip Mir Seyit'in boy verip büyüdüğü dağlara bakıyorum. Eliyle sağ taraftaki dağları gösteriyor:

“Bizim köy işte oorda öğretmenim. Tekelti'nin arkasında. Kışın kimse gidemez bizim köye, arabalar çıkamaz. Bir de kestirme yol var ama at ile gidilir. Babam olsa o yoldan gelirdi. Yaz olsa ben de giderim oradan, ben korkmam hiç, yolu da biliyorum.”

“Üzülme Mir Seyit, bahar gelince gidersin. Bak, sizin köyün arabaları şuradan kalkıyor, seni arabaya bindiririz, gidersin.”

“Bizim köyün arabası yok ki. Herkes göçtü köyden, dört-beş tane ev kaldı.”

“Olsun, sizin köye yakın, diğer köylerin arabasına biner gidersin.”

“Ben Gaziler'e kadar arabayla gitsem, oradan köye gidebilirim, yakın.”

“Ama şimdi gidilmez Mir Seyit, bahar gelince...”

“Ama bahara daha çoook var.”

“Olsun, sen okula alışınca çabucak gelir.”

“Yok, çabucak gelmez.”

“Gelir, gelir, şu karlar erisin, hemen gelir.”

“Babam olsa, kışın bile at ile gelebilirdi. Babam ölmeseydi...”

Yutkunarak devam ediyor, zor tamamlıyor sözlerini: “Bana bisiklet alacaktı...”

Cevap veremiyorum. Lafi dolaştırıyorum.

“Mir Seyit, yazın çok güzel oluyordur sizin köy, öyle değil mi?”

“Evet, ama kışın da güzel. Bizim köye bir gelseniz, çok güzel...”

Daha şimdiden yaylanın karını ayazını, kışını baharını, kurdunu kuşunu, çiçeğini, böceğini, otunu dikenini özlemiş, anlatıyor Mir Seyit. Altın çiçeği, mor süsen, kız kirpiği, gelincik, göğbaş, hezeran... Derelerde, tepelerde, kuytularda, koyaklarda boy verip çiçek açıyor. Devetabanı, kekik, yavşan, çoban yastığı... Tüm otlarla birlikte toprağı yarıp çıkıyor. Kangal, şeker dikenini, keven, çöven, köygöçüren, deveçökerten... Hiç bir diken batmıyor ayağına, köye doğru yürüyor, koşuyor tozlu yollarda... Ve kuşlar. Dağların, yaylaların kuşları: Yeşilbaş sunalarla, altın renkli angutlarla, allı turnalarla iniyor sulara Mir Seyit ve bir kınalı keklik sürüsüne koşulup süzülüyor dağlardan.

Ağlamıyor artık ama gözleri hâlâ nemli, gözleri pırıl pırıl yanıyor Mir Seyit’in. Artık uyumaya razı olur diye düşünüyorum:

“Haydi, Mir Seyit, koğuşa, yatağına gidelim! Biraz da orada anlat!”

“Tamam, ama yazın bizim köye geleceksin!”

“Olur, gelirim.”

Basamaklardan hızlı hızlı iniyorum. Arkamdan terliklerini şıprıdarak geliyor. Derin bir uykuda çocuklar. Koğuşa giriyoruz. Gri demirlere tutunarak yatağına çıkıyor, battaniyesini üstüne çekiyor Mir Seyit. Birkaç soru daha sorsam uyuyacak.

“Demek çok keklik oluyor sizin köyün dağlarında?”

“Evet, kar çok yağınca babam keklikleri canlı canlı yakalıyordu.”

“Öyle mi?”

“Tabii.”

“Nasıl? Keklikler uçmuyorlar mı?”

“Kar çok olunca uçamazlar kiii.”

“Anlat o zaman, baban keklikleri nasıl yakalıyordu?”

“Kar çok yağınca keklikler yem bulamıyorlar ya?”

“Evet.”

“Yem bulamayınca köye geliyorlar. Kanatları da kardan ıslanıyor. Kanatları ıslanınca uçamıyorlar. Babam keklikleri kovalayıp keklikler yorulunca da yakalıyordu. Babam olsaydı, bana bisiklet alacaktı öğretmenim...”

Yazın köye gidersem, beni babasının atına bindirecek Mir Seyit. Söz veriyor. Babasının çok güzel bir atı var. Ben ata binip dörtnala koşturacağım, o da bisikletine binecek, yarışacağız.

Sabah yaklaşıyor sanki. Gecedden beri korkunun diliyle konuşan rüzgâr, susmaya hazırlanıyor. Sözleri seyrekleşiyor birden, göz kapakları ağırlaşıyor Mir Seyit’in, kanatları yorgun. Bedeni soğuk yatakta kalıyor, ruhu düşüyor yollara, dağların eteğindeki o köye doğru süzülüyor. Belki kar yağıyordur yaylalara. Taze karda bir keklik gibi batıp kalıyor Mir Seyit. Pencerenin pervazında dönüp duran bir üveyik süzülüyor koğuşa, Mir Seyit’in ranzasına konacak. Kapıyı açık bırakıp yavaşça çıkıyorum.

Mir Seyit’in gözleri, uzun süre gitmiyor gözlerimin önünden. Sanki karşımda... Odama giderken Mir Seyit’le konuşuyorum:

Alışacaksın Mir Seyit! Önce soğuk yataklara girecek, anasız uykulara dalacak ve korkulu düşler göreceksin. Bazen altını ıslatacaksın, vücudunun sıcaklığıyla kurutacaksın çamaşırlarını. Derste ekşi ekşi kokacak bedenim. Nazan Öğretmen seni tecrit edecek sınıftan, koğuşa gönderecek. Kendin yıkayacaksın çamaşırlarını, yani soğuk suya daldırıp çıkaracak, sıkıp sereceksin ranzanın demirlerine ya da kalorifer peteklerine. Bazen sevdiğin bir yemeğin tadı kalacak damağında,

doymayacaksın. Biraz daha yemek isteyeceksin, yemek bitmiş olacak, vermeyecekler. Bazen boğazına dizilecek, yutamayacaksın lokmaları. Bir parça kuru ekmeği geveleyerek çıkacaksın yemekhaneden. Hastalanacaksın. Doktorsuz, hemşiresiz, kapısında revir yazan odada yatacaksın. Hangi ilacı ne zaman alacağını bilmeden yutacaksın hapları. Ciğerlerin sökülecek, öksüreceksin. Uykuların bölünecek zil sesleriyle, ürpererek uyanacaksın alaca karanlıklarda. Telaşlı, tedirgin koşturacaksın. Kar kapatacak tüm yolları, hafta sonları görüşüne gelemeyecek annen, duvarların dibinde boynu bükülü kalacaksın. Baban olsa gelirdi. Baban hiç gelmeyecek Mir Seyit. Yetimliğe alışacaksın.

Unutacaksın Mir Seyit! Kulaklarında uğuldayan kurşunların sesini, okulunuzun duvarlarına sıçrayan kanı, seni köyden koparan ve bu soğuk duvarlar arasına süren canavar yüzlü adamları unutacaksın. Belki öğretmeninin yüzünü de unutacaksın; ama silinmeyecek hafızandan o mor dağlar, çiçekli yaylalar ve babanın yüzü. Her bahar, her bayram bekleyeceksin. Bekle Mir Seyit, baban sana bisiklet getirecek!

Kar yağıyor, rüzgâr suskun. Ranzaya atıyorum kendimi. Sessizlik. Her saniye, büyük bir çana vurulan tokmak sanki. “Çıt, çıt, çıt...” Kalkıp duvardaki saatin pilini çıkarıyorum. Susuyor saat. Sağa sola dönüp duruyorum yatakta. Uykular uzak, uykular kaçak. Ezik, yıkık, yorgunum. Gözlerimi kapatıyorum. O ihtiyar kadının elleri, o kerpiç ev, yer yatağı, Aşağı Civanlı Köyü, Mir Seyit’in babası, kurşunlanan öğretmen, duvarlarına kan sıçrayan okul, o okuldan sürgün olan çocuklar ve Mir Seyit...

O gece tanıyorum Mir Seyit’i. Nöbetçi olduğum geceler bir bahane bulup odama geliyor. Konuşuyoruz. O kestirme yoldan köye gidiyoruz. Kuzuları, köpekleri seviyor; tayları, kara batan keklükleri kovalıyor; çiçek toplayıp kuşları seyrediyoruz. Sonra o bisikletine biniyor, ben de babasının atına... O pedal çeviriyor telaşla, ben atı mahmuzluyorum. Aşağı Civanlı’dan dereye inen bir yol var, o tozlu yolda yarışıyoruz.

***

Mart ayının başları... Hava ılık, bir cuma günü... Nöbetçiyim. Ovardaki badem ağaçları, kayısı ağaçları kırmızı tomurcuklarını yarıp bembeyaz çiçeğe durmuş. Esen yelde bir bahar kokusu var. Rüzgârın yönü değişmiş, artık salkım söğüt, akasyaya doğru eğiliyor.

Akşam etüdünden biraz sonra zil sesiyle koşullara çekiliyor çocuklar. Gelir diye bekliyorum ama o gece gelmiyor Mir Seyit. “O da alıştı” diyorum, gülümsüyorum.

Cumartesi sabahı erkenden kalkıyorum. Pansiyonun bahçesi her zamankinden daha kalabalık. Her on dakikada bir, pansiyon binasının bahçe kapısına bir köy dolmuşu duruyor. Dolmuştan inenler, yüzlerce çocuğun içinde kendi çocuklarını arayarak bahçeye doğru yürüyor, dolmuşlardan inenleri tanıyan çocuklar ise kapıya doğru sevinçle koşuyor. Her kadının, her adamın başında onlarca çocuk...

“Dağların karı sökmüş, yollar açılmış” diye geçiriyorum içimden.

Pansiyon binasının kenarındaki lojmanda oturan öğretmenlerin çocukları da bahçede. Nazan Hanım’ın oğlu Tunç, bisiklet sürüyor, sekiz-on çocuk da bisikletin arkasından koşuşturuyor. Mir Seyit’i arıyor gözlerim. Az ileride, ziyaretçisinin gelmeyeceğini biliyor. Duvarın dibine çökmüş, elini yanağına dayamış, gözünü kırpmadan bisikleti izliyor.

Pansiyondaki çocuklardan bir bölümüne izin veriyorum, anneleri babaları ile birlikte, salıverilen birer mahkûm sevinciyle uzaklaşıyorlar. Kalan çocuklar, bahçede gezinip duruyor. Tunç, bisikletini bırakıp diğer çocuklarla birlikte koşup oynamaya başlıyor. Mir Seyit, oturduğu yerden kalkıp bisiklete doğru ilerliyor, bisikletin yanına çömelip oturuyor. Dokunmaya başlıyor bisiklete; direksiyonunu tutuyor, eliyle pervanesini döndürüyor, pedalı çeviriyor, seviyor, okşuyor bisikleti. Az sonra lojmanın penceresinden sarkan Nazan Hanım’ın sesi yükseliyor:

“Heey! Çekil oradan geri zekâlı! Bırak o bisikleti! Tuuunç, Tuuunç! Bisikletini al ve çabuk eve gel, çabuk! Bir daha görmeyeceğim seni o çocukların içinde!”

Mir Seyit az önce oturduğu yere doğru yürüyor, Tunç direnmiyor, omuz silkiyor, gitmek istemiyor ama annesinin tehdit dolu sözlerine daha fazla dayanamıyor. Bisikletine binip lojmana doğru sürüyor. Mir Seyit duvarın dibine oturup Tunç'un arkasından uzun uzun bakıyor. Cumartesi günü nöbetçi olan öğretmenler geliyorlar. Sıraya dizip sayıyorum çocukları, izin kâğıtlarını da... Eksik yok, teslim ediyorum çocukları.

Pazartesi sabahı...

Öğretmenler odasında bir hengâme. Konuşulanlardan bir şeyler çıkarmaya çalışıyorum.

"Duydunuz mu?"

"Neyi?"

"Pazar günü, pansiyondan bir öğrenci kaçmış."

"Çocuğu bulamamışlar!"

"Jandarma, köylerinin yakınlarına kadar gitmiş, her tarafı aramışlar, iz bile yokmuş."

"Belki bulunur diye ailesine haber vermemişler."

"O çocuğu tanıyorum, ziyaretine hiç kimse gelmezdi."

Bu sözlerden sonra bir korku kaplıyor içimi, pencereden Tekelti Dağı'na doğru bakıyorum ve telaşlı bir soru dökülüyor dudaklarımdan:

"Hangi çocuk kaçmış, kim kaçmış?"

"Nazan Hanım'ın sınıfından..."

"Kim?"

"Herhâlde köyüne gitmek istemiş, adı da Mir Seyit imiş."

"Mir Seyit mi?"

...

Pencerenin ağzında donup kalıyorum. Dilim tutuluyor, konuşamıyorum. Duyduklarım yalan olmalı ya da soğuk bir rüya...

Her kafadan bir ses geliyor ama artık konuşulanları duymuyorum. Okulun bahçesindeki yüzlerce çocuğu tek tek süzmeye başlıyorum. Hiçbiri Mir Seyit'e benzemiyor. İnanmıyorum. Sanki o öğrencilerin içinden çıkıp gelecek, sanki sınıfta adı okununca "Burada!" diyecek.

Okul müdürü geliyor. Yüzünde felaket habercisi bir ifade...

“Mir Seyit’i bulmuşlar.” diyor, “Donmuş.”

...

Ben de donuyorum o an. Hiçbir baharın çözemeyeceği bir buz kütlesi oluyorum. Sanki binlerce insan var öğretmenler odasında. Sesler birbirine karışıyor. Kaçmak istiyorum odadan, kaçmak... Sınıfın duvarları üstüme üstüme geliyor. Ne kara tahta, tebeşir, kitap, defter, kalem ne de çocuklar... Sınıfta bir tek ben varım, bir de Mir Seyit’in hayali. Pencerenin önüne dikiliyorum, gözlerimi Tekelti’ye çevirip umutsuzca bakıyorum dağlara...

Tekelti’nin ak düşünde bir karartıya takılıyor gözlerim. Mir Seyit! Kestirme yoldan dağa doğru tırmanıyor. Güneş bulutların arasından sıyrılıp ölgün ışıklarıyla gülümsüyor ve hemen kayboluyor. Yukarı doğru çıktıkça, köye yaklaştıkça yüreği büyüyor Mir Seyit’in. Adımlarını sıklaştırıyor, daha hızlı yürümeye başlıyor.

Ak Toprak, Boğum Deresi, Tek Söğüt... Bir bir geçiyor Mir Seyit. Soğukbulak’a bir varsa, köy görünecek. Soğukbulak’ta, Kız Kayası’na çıkıp bağırırsa, köye duyulur.

Hava kararmaya, rüzgâr ulumaya başlıyor aniden. Kar sepeliyor. Mir Seyit, bir karşısındaki dağa, bir de dönüp arkasına bakıyor. Ne şehir, ne okul, ne koğuşlar... Ellerini ağzına götürüp nefesiyle ısıtmaya çalışıyor ama nefesi de üşüyor Mir Seyit’in. Yüzüne kar taneleri savruluyor durmadan, yanakları acıyor.

Kız Kayası birkaç yüz metre önünde. Karlara bata çıka yürüyor ama dizlerinin dermanı kesiliyor o sıra. Ayaklarına tonlarca yük asılıyor sanki. Güçlkle Kız Kayası’nın dibine varıp kayanın duldasına sığınıyor. Ellerini, ayaklarını aramaya başlıyor. Elleri ayakları yok sanki. Hava iyice bulanıyor, kararıyor dört bir yan. Artık etrafındaki kayaları, ağaçları seçemiyor Mir Seyit. Uzaklardan köpek sesleri geliyor ve korkuyor, ağlamaya başlıyor. Yönünü köye doğru dönüp son bir umutla bağırıyor sonra:

“Anneee! Anneeeeee!”

Uğuldayan rüzgâr, Mir Seyit’in sesini de yutuyor. Mir Seyit’in boğuk sesi, tipiye karışıp kayboluyor. Korkuyla çıkıyor kayanın kovuğundan. Bir an önce köye varmak için karların içine atıyor kendini. Birden ayağı tökezliyor ve göğsüne kadar kara saplanıyor. Kanatları ıslanmış bir keklik gibi çırpınmaya, karın içinde debelenmeye başlıyor. Ayak parmaklarına, ellerine ılık bir su dökülüyor sonra, ısınıyor elleri ayakları. O sıcaklığı bütün vücudunu sarıyor sonra, hiç üşümüyor. Bir yaz günü, derenin kenarında çıplak ayaklarla koşuyor ve yorulup yemyeşil çimenlere uzanıyor. Ağır bir uyku basıyor gözlerini. Birden, çok uzaklardan gelen babasını fark ediyor Mir Seyit. Babası, elinde bir bisikletle ona doğru geliyor.

Kalkıyor yerinden Mir Seyit, babasına doğru koşuyor, koşuyor, koşuyor...

İKİNCİ

KARANLIKTAKİ SESLER...

Sevda BALKAN

Sevelim, sevilelim
Bu dünya kimseye kalmaz.
Yunus EMRE

“... Karanlıktan korktuğumu anladım, geçen gece! Düğmeye bastım ve bütün ışıkları yaktım. Ama, asıl karanlığın o parlak ışıkta gizlendiğini gördüm. Korktum. Karanlıktan değil, aydınlıktan korktum. Çünkü; ışığa baktıkça karanlığa daha çok yakalandığımı hissettim. Belki de korktuğum ışık değil, bendim. O andan itibaren karanlığa bakacağımı anladım...”

*Girdim gönül şebriine, daldım onun bağına
Aşk ile gider iken iz buldum cân içinde*

Yunus EMRE

Gözlerim kalbimdedir benim...

Herkesten uzakta, herkesten daha yalnızdım. Kapımı çalan olmaz, yolumu bilen bulunmaz, suretimi ben bile görmedim. Doğduğumdan beri karanlıktayım. Gözlerim görmez, sadece karanlıktaki sesleri duyarım. Kimi kalın, kimi ince, kimi acınası, kimi merhametli, kimi durmadan konuşur. Çocukken daha zordu karanlıkta yaşamak. Çocuklar oynarken hep onları dinlerdim. Şarkılar söyler, gülüşerek koştururlardı. Ben sadece seslerini duyardım.

“... yağ satarım, bal satarım, ustam ölmüş, ben satarım...”

Gökyüzünde bembeyaz bulutlar gezermiş. Deniz masmaviymiş. İçinde gemiler gezer, insanlar yüzermiş. Ağaçlar yemyeşil, tarlalar sapsarı, yıldızlar ise hep parlarmış. Anladım ki, dünya çok güzel bir yermiş. Görebilseydim eğer, hep bulutlara bakardım. Denizde yüzerdim, ağaçlara tırmanırdım, oyunlar oynardım doyasıya...

Güneş her sabah doğar, her akşam batarmış. Sıcacık olduğunda öğlen olur, akşam olduğunda gökyüzünde kaybolurmuş. İşte o zaman karanlık olurmuş her yer. Karanlık olduğunda sesler azalır, insanlar

hiç konuşmazlar. Bu yüzden karanlığı çok severim. Çünkü sesleri duymadığımda daha az acı çeker, göremediğim için daha az üzülürüm. Herkes benim gibi olur karanlıkta... herkes susar.

Böyle doğmuşum, kaderim bu benim. Ama üzülmem, çünkü gözlerim kalbimdedir benim. Kalbimle görür, kalbimle koşar, kalbimle nefes alırım. Renklere ellerimle dokunur; maviyi, sarıyı, kırmızıyı, yeşili ellerimle kalbime işlerim. Ellerimle güneşe dokunur, ellerimle denizlerde yüzer, ellerimle bulutları seyredirim.

Duydum ki bazı insanların gözleri varmış ama ışığı göremezlermiş! Onlarda benim gibi karanlıkta yaşar ama karanlıkta olduklarını bilmezlermiş. Gözleri karanlığa baktığı için, ruhları da zamanla karanlığa alışmış. Sevgiyi tanımaz, seveni anlamaz, düşene yardımcı olmaz, hırslarına kapılıp, iyilikten ve güzellikten uzaklaşırlarmış. Onlardan daha şanslıyım ben, çünkü karanlıkta da olsa ışığı görürüm. Anladım ki ışığı gören gözler değil, kalplerdeki sevgidir.

“..Gözlerimse kalbimdedir benim...”

“..Gözlerimi kapattım ve karanlığa bakmaya başladım”

Cümleler doğrudur sen doğru isen

Doğruluk bulunmaz sen eğri isen

Yunus EMRE

Yeniden karanlığa doğacaktı güneş!..

Ay dolanarak gecenin ortasında gezerken, iki sarhoş kafadar izbe bir duvarın dibine çöküp kalmış, sessizlik geceyi esir almıştı. Simsiyah bir kedinin, yeşile çalan gözleri bir fener gibi parlarken; ay döne, döne, sokağın en kuytu köşesine siperlenip kaldı. İki kafadarın şaşkın yüzü parlak ışıktaki apaçık ortaya çıkınca, sarhoşlardan biri ayağa kalkmak için bir hamle yaptı. Sonra, sendeleyerek yere düştü. Sarhoşlardan kısa boylu olanın adı Ramazan'dı. Ramazan; yerden bitme, sinsî bir adamdı. Zeki olmasına zekiydi ama aşağılanmalara inat nefreti seçmiş, yüzüne sinsî düşüncelerin lekesi sinmişti. Belki de bu yüzden sadece karanlıkta rahat ediyordu. Karanlık onu özgürleştiriyor, kötülük bağlamış yüreğini kendinden bile gizliyordu. Ama kara bir kelebek gibi kısaydı özgürlüğü... sabah olduğunda o silik, herkesin görmezden geldiği pısrık adam olurdu. Hüsnü, Ramazan'ın gölgesine sığınmış; buna öylesine alışmıştı ki, kendi suratını unutmuştu. Ufacık bir karaltı gibi yapışıp kalmıştı Ramazan'ın gölgesine!

Gece kendi yolunda sabaha doğru sessizce ilerlerken, Ramazan'ın gerçeğe rüyayı ayırmsayamayan uyuşuk kafasına «küt» diye bir yıldız düştü. Kafası iyice bulandı, zaten hinlikle dolan akli parçalanınca, zihnine gizlenmiş sinsî düşünceler ortaya saçıldı. Hüsnü'ye bakarak, vuracağım dedi. Bana bir hedef göster, mutlaka onu vuracağım. Hüsnü silik gölgesinden sıyrılıp, sokakta hedef olabilecek işe yarar birkaç eşya aradı. Kırık şişeler, toplanmamış çöpler arasında aradığını bulamayınca, birkaç üşengeç adım atıp gölgesine sığındı yeniden. Ramazan kararlıydı. Silahı eline aldı ve beklemeye başladı. Gece; aydınlanmaya ramak

kalmışken sustu. Sanki aydınlığa değil, yeniden karanlığa doğacaktı güneş! Ramazan, kuytu bir köşeye siperlenerek beklemeye başladı.

- *Erkan, esneyerek gözlerini açtı. Karısı yatakta koca karnıyla bir hamle yapıp dönmeye çalışınca, yatağın kenarında buldu kendini. Yatakta mahmur bir uykunun kollarında tatlı rüyalara dalıp giden karısına baktı uzun, uzun. Karısı uyanmaya niyeti olmadığını derin bir homurtuyla belli edince, odadan dışarı çıktı. Evin orta yerinde, henüz boyası kurumamış odalardan birinin kapısını açarak içeri girdi. Odanın içini boya kokusuyla birleşen, mobilya cilasının bayıltıcı kokusu sarmış, her yana oyuncaklar saçılmıştı. Duvarlara ayıcıklı duvar kağıtları döşenmiş, mavinin varlığı abartılarak erkek çocuğu beklendiği vurgulanmıştı. Erkan'ın içi içine sığmıyordu. Henüz doğmamış oğlunu düşünüyor, O'nu kucaklamak için sabırsızlanıyordu. Baba olmak, küçücük bir bebeği sımsıkı kucaklamak ve O'nun büyüdüğünü görmek nasıl bir duyguydu acaba? İçi içine sığmadı bir an. Nefes almak ve odanın içine yayılan ağır kokudan kurtulmak için pencereyi açtı. Gece; karanlığın içinde kaybolmuş, derin uykularda evlere gizlenmiş sessizlik sinmişti sokaklara.*

İşte tam o anda ezan sesi yankılanarak evin içine doldu. Erkan, acele giyindi ve namaz vaktini kaçırmamak için, evden çıkıp camiye doğru koşturmaya başladı. Karanlığı yırtarak koşuyordu . Koştı, koştı, koştı...

Ramazan sokakta koşan karaltıyı görünce, avını bulmuş bir avcı gibi heyecanlandı. Parlayan silahı çıkardı ve hedefini gözüne en keskin gelen noktaya doğrulttu. Ramazan hedefdeki karaltının, sapana kilitlenen küçük bir serçe gibi kanatlandığını hissetti.

- *Erkan, bir anda beynine saplanan bir acıyla sokağın ortasına yığılıverdi. Her şey öylesine çabuk olmuştu ki, acı bile çekmemişti. Geride; gecenin ortasında, hedefini bulmuş hain bir kurşunun yankısı kalmıştı.*

Ramazan doğruluktan uzaklaşmış vicdaniyla, sanki suçu işlememiş gibi rahat bir solukla olduğu yerde sızıp kaldı. Ay; yavaşça süzülerek gecenin sessizliğinde kaybolurken, zifiri karanlık her yana yayılmıştı.

Acep şu yerde var m'ola şöyle garip bencileyin

Bağrı başlı gözü yaşlı şöyle garip bencileyin

Yunus EMRE

Hiç gidesim yoktu ölümel!..

Bütün kapılar kapalıydı. Sokak kapıları, mağazalar, dükkanlar... Bütün kapılar yüzüne kapandı hoyrat bir tokat gibi! Sığınacak tek nefeslik bir yer bulmadı yaşlı adam. Açtı, üşüyordu. Ama hiç kimse duymadı sesini, hiç kimse bilmedi açlığını... Kapılar birer, birer kapanmaya başladı. İnsanlar karlara bata, çıka evlerine dönüp; sıcak evlerinde koltuklarına gömülüp, tok karınlarıyla dışarıda yağan karı seyrederken... O donuyordu. Soğuk, yeni bilenmiş keskin bir bıçak gibi tenini deliyor; kör olası ayaz bir rüzgar, karları toplayarak uğultuyla yüzüne çarpıyordu. Sonunda kuytu bir merdiven kenarına sığındı.

Kimseler garip olmasın hasret oduna yanmasın

Hocam kimseler olmasın şöyle garip bencileyin

Soğuktu İstanbul! Gece yaklaşıyor, ayaz bir rüzgar şehrin her yanına savruluyordu. Yaşlı adam, incecik bir ceketin içinde debelenip dururken; ellerini dizlerinin arasına saklayıp, bedeninde sığınacak sıcak bir yer aradı. Elleri bir süre sıcakta ısınmış gibi gevşedi, sonrasında aynı bıçak keşiği acıyla sızlamaya başladı. Her nefeste soluğuyla içine doluyordu soğuk! Rüzgar hızlandıkça boğazını tıkayan öksürük, ciğerine saplandı kaldı. Cılız nefesi kesik, kesik inledi.

“... Ellerim! Ah o kara yazgılı ellerim! Nasırdan kurtulamamış, sıcak bir ateşe hasret kalmış ellerim! Şimdi bir nefeslik canıma yetmiyor. Soğuk hain bir düşman, soğuk sinsî bir yılan, soğuk ciğerlerime saplanan bir bıçak sanki! Ah

benim güzel evim! Sobası tüten, aşı pişen sıcak ocağım... Ne vakit ayırdı bizi İstanbul! Ne vakit koptum, senden? Bir tek bana mı çok geldi sıcağın... Bir ben mi sığamadım kucağına İstanbul! Ellerim! Ah o kara yazgılı ellerim..."

O'nun da bir evi vardı bir zamanlar. Karısı, çocukları, sıcak yatağı, derin uykulara gömüldüğü yastığı, sobada kızaran yanakları... Sonra karısı öldü aniden, ardından oğlu yanına aldı. Sonra da acımadan kapının önüne koydu. Oğlu, karısını bahane etti. Seni istemiyor, yoksa ayrılacağım diye tuturdu dedi. Aslında istemeyen kendisiydi. Sonra sokaklara düştü. Oğlu almazsa, kim alırdı ki evine? Çaresizce kabullendi.

*Nice bu derd ile yanam ecel ere bir gün ölem
Meğer ki sinimde bulam şöyle garip bencileyin*

Bütün kapılar kapalıydı. Kar her yeri kaplamıştı. İstanbul; sırtını dönmüş horul, horul uyurken, yaşlı adam direnmekten vazgeçti. Soğuk rüzgara teslim etti bedenini...

Bütün kapılar kapandı yüreğinde...

"... Hiç gidesim yoktu ölüm!.. İrem bağına girsem de, cennet kapısına düşsem de yaşamaktı niyazım! Bir sıcak nefes bulup ellerimi ısıtsam, bir kuru ekmeğe razıydım. Ey ölüm; derdim odur ki doyamadım murada... Oğul dedim el oldu, dostlarım düşman oldu, sevdiklerim bana uzak, bu cihan tuzak oldu. İncecik bir urbanla soğuk ayaza bulandım, dipsiz kuyularında bin çukura yuvarlandım. Ben giderim bu diyardan, dost selamın almadan... Bir sıcacık hasret odunu yakmadan... Benden selam olsun dünyaya, Mevlam garipleri kayıra..."

*Bir garip ölmüş diyeler üç günden sonra duyular
Soğuk su ile yuyalar şöyle garip bencileyin
Yunus EMRE*

*Her türlü cefanın adını Aşk koymuşlar
Yunus EMRE*

Ey aşk, bırakma beni dert ile...

Kilisenin çanı havanın ölgün ıssızlığını sarsarak, çıkmaz bir sokaktan caddeye doğru yayılmaya başlamıştı. Alis, kiliseden içeri girdiği anda tütsüyle birleşen isli yanık kokusu genzini yaktı. Mumlardan süzülen duman, kıvrılarak tütsüyle birleşiyor; kilisenin buğulu havasına ilahi bir güç katıyordu. Alis, içinde biriken hissiyatla bir mum aldı ve diğerlerinin yanına yerleştirdi. Işığın dalgalanarak erimesi hoşuna gitti bir an. Bir dans gösterisini izler gibi dikkatle, alevlere baktı. Coşkulu bir hüznü sardı içini... coşkulu ve sevinçli bir hüznü! Mum eriyene kadar orada bekledi. Sonra, ilk kez kiliseye geliyormuş gibi ürkek adımlarla, sıralardan birine oturdu. Omzuna siyah bir şal atmış, saçlarını gizlemek istercesine başını sarmalamıştı. Yüzünde gezinen keder öylesine belirgindi ki, gizlemeye çalışmadan açık, açık ağladı. Kilisenin tavanındaki resimlerde melekler uçuyor, vitraylardan süzülen ışık renklenerек yüzüne yansıyor. Oysa; güneşe, ışığa, hayata öylesine uzaktı ki o an! Işığın yolunu kaybetmiş bir ateşböceği gibi telaşlıydı yüreği! Aşkı içinde hissetti bir an için. Bir tüy havalandı kalbinde... Aşkta bir tüy, kilisenin tütsüyle yoğrulmuş soluğunda kanatlanarak uçtu. Aşk; tüyden bir sihir gibi kanında dolaşıyordu. Tüy uçtukça ağırlaşıyor, vücudunda büyük

yumrulara dönüşüyor, karmaşık bir yumak olup soluğunu tıkıyordu. Aşıktı Alis. Ama aşkı çile olmuştu başına, çünkü sevdiği adam farklı bir dine mensuptu. Aşk'ın dini, dili, ırkı olur muydu? Aşk söz dinler mi, bir köşede oturur mu? Ailesi bu aşka karşı çıkmış, ondan ayrılması için uyarıyordu. Yoksa sonuçlarına katlanırsın demişlerdi. Ama gönlü söz dinlememişti. Aşk; bir ışık gibi yerleşmişti kalbine... Sevdiğinden nasıl vazgeçsin? Nasıl sırtını dönüp gitsin sevdaya? Kalbi, kanatlanmış melekler gibi ilahi şarkılar söylerken, nasıl sustursun? Sevdiğini nasıl unutsun? Dualar dolandı diline... ezbere bildiği dualar tükenince, sözcükler ellerine döküldü. İzbe bir noktaya sığınmış bir kaç kelime çıktı yüreğinden...

“... Ey aşk; söz dinlemezsin, yoktan anlamazsın, beni ateşlere attın, geri dönüp bakmazsın. Ben bu ateşle nasıl yaşarım? Kalbim kanarken nasıl gülerim? Derdi verdin kalbime, dermanı da ver... Ben değilim kendimde, aşk beni aldı eline... Ey aşk, bırakma beni dert ile...”

Alis, başını kaldırıp etrafına bakındı. Bir kaç kişi sessizce dua ediyor, kilise orgdan yükselen ilahi bir şarkının sözleriyle yankılanıyordu. Tanrı'ya yalvardı. Tutunacak küçücük bir dal, söylenecek tek bir söz duymak için Tanrı'ya dua etti. Aşk ile ailesi arasında bir seçim yapması gerekiyordu. Yüreği ikiye bölündü, yarasından akan acı içini kanattı. Bir yanda aşkın ilahi gücü, bir yanda ailesi! Karar vermek ölümden beterd. Bir an için ilahi güce tutunarak kararını verdi. Her şeyi göze alarak aşk için savaşıyordu. Aşk ona güç verir, onu karanlıktan aydınlığa çıkarırdı. Aşk; her şeye rağmen, savaşmaya degecek kadar güçlü bir duyguydu. Alis, geç vakitlere kadar dua etti. Başını kaldırdığında kilisede tek başına kaldığını gördü. Yavaşça kiliseden dışarı çıktı.

Kiliseden çıktığında akşam olmuş, loş ışıklar evlerden süzülerek yolları aydınlatmaya başlamıştı. Şalına sınımsıkı sarıldı ve sokaklardan birine doğru yürüyerek, karanlıkta gözden kayboldu.

*Aklı olan korkmak gerek
Nefs elinden, hırs elinden
Nefstir seni yolda koyan
Yolda kalır nefse uyan*

Yunus EMRE

Meriç; hüzünlü bir türkü söyler gibi soluklandı dalgalarında...

Meriç nehri kara bir leke gibi gecenin kıyısına hışımla çarparak, geri çekildi. Motordan bozma eski bir kayık, taşkın nehrin azgın sularında dalgalarla savaşıyor; motorun içinde sığışıp kalmış insanlar nefes bile almadan titreşerek bekliyordu. Meriç; bir beşik gibi kucağında sallıyordu koca motoru. Yalpalayan motor, ağırlığı taşıyamayınca sulara batıp çıkmaya başladı.

Motorun en sığ köşesinde iri kıyım bir adam hareketsiz duruyor, umursamaz bir kayıtsızlıkla kalabalığa bakıyordu. Aklından geçen kötü düşünceler, simsiyah gözlerine sinmiş; tenine yansıyan karalık ruhunu da esir almıştı. Suskunluğu dinginliğinden değil, kafasındaki hain planların hesabının uzayışındandı. Necati bir insan tüccarıydı. Ülkesinden kaçan çaresiz insanları, büyük paralar karşılığında başka ülkelere kaçırıyordu. Zamanla insan olmaktan öylesine uzaklaşmıştı ki, doğru ile yanlış karıştırır olmuştu. Hesaplaşacağı, onu huzursuz eden bir vicdanı olmadığından, her kötülüğü kendine hak görüyordu. Sonunda kayıkta korkudan titreyen kalabalığa baktı pis, pis sırtarak. Bakışlarındaki keskinlikten bir karara vardığı anlaşılıyor; kayıktaki kalabalık korku içinde ağzından çıkacak cümleyi bekliyordu. Sonunda; kötü bir oyuncunun repliğini söyler gibi eğreti bir sesle bağırmağa başladı.

“Atlayın!..”

Ağzından çıkan cümle, zavallı insanların korkudan titreyen bedenlerine bıçak gibi saplandı. Meriç canavar gibi ağzını açmış beklerken, motordaki karaltılar korkuyla birbirlerine baktılar. Ama Necati kararlıydı. Israrla bağıyordu.

“Atlayın! Atlayın! Atlayın!..”

Motordaki kalabalık korkuyla karışık bir şaşkınlıkla kalakaldı. Necati, sanki olağan bir söz söylemiş gibi insanların durağanlığına kızmıştı. Daha çok bağırmaya başladı. Meriç nehri bile şaşkıncı. Böylesi hain, böylesi hırçın bir insanı görmemişti sularında... Nice deli dalgalar bile böylesi acımasızca sınamamıştı hiç kimseyi! Elinden gelse alıp yutacaktı Necati’yi bir çırpıda, ama Necati akıllıydı. Bir direğe sımsıkı tutunmuş, kendini sağlama almıştı. Durmadan bağıyordu. İnsanlar birbirine kenetlemiş, hamile bir kadın ağlayarak yalvarmaya başlamıştı Çocuğuma acı diyordu. Doğmamış çocuğuma acı!..

Doğmamış ve belki de hiç doğmayacak bir çocuk! Meriç suskundu. Dalgalarını kıyıya vurarak uzaklaştı kayıktan. İnsanların kaderi acımasız bir yüreğin insafına kalmıştı. Ama Necati ne insafa geldi, ne de acıdı insanlara!

Hanife, elini karnına koyarak; doğduğu toprakları, ülkesini, ailesini, komşularını, akrabalarını düşündü. Ölüm; Meriç nehrinin azgın sularında kollarını açmış, onları bekliyordu. Korktu. Deli bir nehrin ortasında, bilinmez bir yolculuğun sonundaydı.

“... Ülkemde güneş doğuyor bu sabah. Bahçeme ilkbahar çiçekleri düşmüş. Saksımda açan güllerin kokusunu duyuyorum. Ülkem, güzel ülkem. Evimin bahçesinde dolaşan kelelebekler, rengarenk çiçeklerim ve güzel ailem. Sizler hep benimlesiniz. Benliğim başka yerlerde, kalbimse evimde. Ah Meriç, kollarını açmış beni beklersin. Bil ki artık benim ülkem sensin..”

Meriç; hüznü bir türkü söyler gibi soluklandı dalgalarında... Hanife, çığıllıklarla soğuk ve azgın dalgaların içine atıldı.

Necati, ıgıllara aldırmadı. Sevgisiz kalmış yreğinde tek bir sızı olmadı. Necati sevgiyi tanısaydı eğer; sevginin insanı insan yaptığını, kalpleri güzelleştirdiğini bilseydi... annesi saçlarını okşasa, babası sımsıkı sarılıp sana güveniyorum dese ydi... sesleri duyabilecekti. Ama Necati bu sesleri duyamayacak kadar sevgisiz kalmıştı. Necati'yi kötü yapan kalbi değil, ondan esirgenen sevgiydi. Necati; dalgaların arasında çoğalan ıgılları duymadan, Meriç'in karanlık sularında gözden kayboldu.

“... Meriç, dalgalarını hoyratça kıyıya vurarak türküsünü söylüyordu...”

*Hak cihana doludur
Kimseler Hakkı bilmez
O'nu sen senden iste
O senden ayrı olmaz*

Yunus EMRE

Vakit ayrılık vaktiyse eğer, karanlığa doğru gideriz...

Karabük'te gece vardiyasıydı. Havaya keskin kömür kokusu yayılmış; işçiler alınlarında parlayan fenerlerle, dev bir ışık halkasından yürüyerek madene girmeye başlamışlardı. İşçiler; derin bir kuyunun içine doğru asansörle inerken, kömüre bulanmış simsiyah yüzlerinde ay gibi parlayan gözleriyle son kez ışığa baktılar. Parlak bir ışık, derine indikçe yavaşça gözlerinden süzülerek kayboldu. Sonra karanlığın içine indiler. Her şey o anda oldu. Korkunç bir patlama sesi duyuldu. Çılgınlıklar saçıldı ortalığa, derin bir uğultunun yankısı çınladı kulaklarda. Evlerden fırlayan kalabalık koşarak madenin önüne yığıldı. Feryatlar, gözyaşları, isyanlar... herkes tek yürek oldu. Küçücük bir umut, küçücük bir ses için madene kulak kabarttılar. Tek ihtiyaçları sessizlikti. Boğazlarda düğümlenen acılar, yerini sessizliğe bıraktı.

Ama madenden hiç ses gelmedi. Günler, geceleri, saatler, dakikaları kovaladı ama hiç ses duyulmadı. Analar, babalar, eşler, çocuklar, madenin kenarında elleri koynunda çaresizce beklediler. İşçilerin cenaze törenleri yapılmadı, bir ağıt yakılmadı arkalarından. Ölümle yaşam, umutla, ağıt arasında bir sessizlikte kayboldular. Kimi yaşlıydı, kimi gencecik... kimi evliydi, kimi nişanlı, kiminin sevdiği gönlünde saklında kaldı. Kaderleri belliydi aslında! Çoğunun babası, amcası, dayısı göçük altında kalmıştı. Bu ağıt köyün kaderiydi. Her evde bir ağıt gizliydi. Her evde bir gözyaşı, her evde bir ekmek kavgası için verilen savaşın yaraları vardı. Duvarlarda göçük altında kalan sevdiklerinin fotoğrafları, yine madene

uğurladıkları ve her an ardından ağıt yakmaya hazır oldukları yiğitleri vardı. Ama; karanlık onların tek çıkış yoluydu. Yüreklerinde açan son umut, aldıkları son nefesti. Ekmeği topraktan çıkarır, nefeslerini toprağın yedi kat altında alırlardı. Başka çareleri yoktu ve tek hasretleri ışıktı. Gün boyunca ışığı görebilmek için toprağı kazar, ışığa yaklaştıkça derin bir nefes alarak soluklanırlardı. Işığın etrafında koşturan kelebekler gibi, hep ışığa koşarlardı. Bir gün geldi, ışığa koşamadılar. Karanlığın içinde, hepsinin ışığı birer, birer söndü.

“... Karanlık bizim ekme paramız, karanlık bizim umudumuz, karanlık bizim tek ışığımız. Analarımız, eşlerimiz, çocuklarımız, dostlarımız... Bir kuş olsak gökyüzünde uçardık, yağmur olsak toprağa damlardık, ışık olsak semada parlardık. Ama ne kuş oluruz artık, ne bir damla, ne de bir ışık... Kaderde toprağa gömülmek varmış. Vakit ayrılık vaktiyse eğer, gitmek düşer yolumuza. Ses duyulmaz artık bizden. Vakit ayrılık vaktiyse eğer, karanlığa doğru gideriz...”

*Ben yürürüm yane yane
Aşk boyadı beni kane
Ne akilem ne divane
Gel gör beni aşk neyledi*

Yunus EMRE

Hiç kimse duymuyorsa sesimi, ben de konuşmam o zaman...

Eski bir eve bakarken ne düşür insan? Hatıralar, özlemler, düşünceler... Bir de arada bir gülümseyerek bakılan fotoğraflar. Ama bu evde hiçbiri yoktu. Ne fotoğraflar, ne hatıralar, ne de özlemlerle hatırlanan bir geçmiş yoktu. Sadece yalnızlık vardı bu evde! Çırılçıplak bir yalnızlık karanlık evin içinde dolanıyordu. Bir de delice esen, soğuk bir rüzgar...

Böyle başlardı tüm hüznü öyküler... Köşede sallanan koltukta yaşlı bir kadın veya adam; hatıralara teslim olmuş hüznü bir duruşlara uzaklara bakan gözler... Pişmanlıklar, kırgınlıklar ve sonunda ulaşılan yalnızlık!..

İşte böyle bir evdi orası... hatırası, geçmişi, geleceği olmayan çoktan unutulmuş bir yer. Ve bu evde yaşayan yarı deli Ziyet! Ziyet; ne akıllıydı yeterince, ne de deli! Kırık pencerelerden içeri sızan rüzgarla arkadaş olmuş, hesapsızca evinde dolaşan sokak kedilerini misafir kabul etmişti. Sonu acılı biten bir hikayesi yoktu aslında! Sadece karşılıksız bir sevdaya tutulmuş, kalbindeki derin bir aşka yenilmişti. Bu aşk onun peşini bırakmamış, nefes aldirmamış en sonunda kendine esir etmişti.

Herkes gibi başlamıştı Ziyet'in aşkı! Ama herkes gibi sonu mutlulukla bitmemişti.

Ziyet; gençliğinde herkesin gıptaıyla baktığı havalı bir kızdı. Kimseye yüz vermez, kendine güveniyle etrafındaki insanları kışkandırdı. Peşinde koşan hiçbir erkeğe yüz vermemiş, görücüleri sebepsizce reddetmişti. Hiç kimsenin anlam veremediği bir dik başlılığı ve kararlılığı vardı. Ve

bu kararlılığı bir gün aşık olana kadar sürdürdü. Ziynet, aynı sokağa taşınan bahriyeli Orhan'a aşık oldu. İlk önce yürüyüşü değişti, ardından bakışları ve sonra da daha az konuşur oldu. Pencereden dalgın, dalgın uzaklara bakıyor ve bu haliyle insanları şaşırtıyordu. Orhan; zayıf, çelimsiz hatta silik bir adamdı. Ama Ziynet ona deliler gibi aşıktı. İşin tuhaf yanını o pısrık Orhan, Ziynet gibi güzel bir kıza dönüp bakmıyor ve bu haliyle Ziynet için daha ulaşılmaz oluyordu. Ziynet ne yaptıysa bir kere bile dönüp yüzüne bakmadı. Ziynet bu aşkın içinde çırpındıkça, bedeni de gittikçe hırpalanıyordu. Zayıfladı, bakımsızlaştı, çöktü. Gözlerindeki parlaklık yerini derin bir hüzne bıraktı. Ve bir gün Orhan aniden mahalleden başka bir kızla evlendi. Nişan, düğün derken iki çocukları oldu. Sonra daha büyük bir evde oturmak için başka bir mahalleye taşındılar. Ziynet ise giderek daha çok çöktü. Ailesi de ölünce, evin içindeki karanlık bir yalnızlıkla başbaşa kaldı. Tek dostu yalnızlığı oldu.

“... Dört duvar bana zindan, duvarların ardı ise cehennem! Kimse duymuyorsa sesimi, ben de konuşmam o zaman. Kimse anlamıyorsa halimi, anlatmam. Gençliğim ziyan oldu, yaşlılıkta bin beter. Neyleyim hayat gülmedin yüzüme, sararıp soldum ellerinde. Aşkım çile oldu başıma, ben artık kendimde değilim. Ne olur kavuşsa tüm sevenler... duvarlar bana dost, duvarların ardı ise cennet olsa. Ne olur hep mutlu olsak! Kimse duymasa da sesimi, hep konuşsam...”

Ziynet; bir gün karanlık bir gece de sabahı göremeden aniden öldü. Hiç kimse duymadı sesini, cenazesini belediye kaldırdı. Evi, kedilere, deli bir rüzgara, çöplere ve arada bir uğrayan sarhoşlara kaldı. Derdini anlatamadan, son sözünü söyleyemeden, göçüp gitti yüreğindeki sevdasıyla...

*Aşk ile ister idik yine bulduk ol canı
Gömlek edinmiş giyer suret ile bu teni
Yunus EMRE*

Yağmurda dans etmek istiyorum. Labamba bir, iki, üç...

Hastane odasındaki yatağında gözleri tavana dikilmiş, öylece yatıyordu. Henüz on yaşındaydı. Amansız bir hastalığa yakalanmış, çok az bir vakti kalmıştı. Yine de, sanki çok uzun yaşayacakmış gibi gülücüklerle etrafa bakıyordu. Küçücük bedeninde yılların ağırlığını taşımışçasına yorgun ama her çocuk kadar neşe doluydu. Gece; uzun geçen zamanların ağırlığıyla hastanenin odalarına dolmaya başlamıştı. Eren, geceleri pek sevmezdi. Geceleri ağrıları artıyor, ilaç kokusu ortalığa yayılıyor, inlemeler bu sessizlikte daha çok ortaya çıkıyordu. Karanlık; siyah pelerinini odalara atarak yaklaştığında, gözlerini kapatıyor ve dans ettiğini hayal ediyordu.

“... Yağmurda dans etmek istiyorum anneciğim. Labamba bir, iki, üç... sonra yeniden labamba bir, iki üç... Dışarıda mızıkça çalıyor, yüreğim küt, küt atıyor. Sonra gitarlar, kemanlar, davullar katılıyor. Tüm dünya şarkılar söylüyor. Dans etmek istiyorum anneciğim, sen de katılsana bize! Neden hep üzgünsün anneciğim? Neden hep ağlıyorsun? Bak ne güzel şarkılar söyleniyor. Haydi hep beraber dans edelim. Hastane ilaç kokuyor, bazen insanlar ölüyor ama ben mutluyum. Ömrüm kısa olsa da yaşamayı seviyorum. Ağlama anneciğim, kalk ve dans et benimle. Mutlu olmak istiyorum. Şarkılar söylemek, dans etmek, oyunlar oynamak istiyorum. Haydi dans edelim anneciğim. Labamba bir, iki, üç...”

Hemşire elinde şırıngayla odaya girdi. Eren'in kolunu sıyrarak, morluklar arasında yeni bir damar aradı. Küçücük kol iğnelerden morarmış, teninde beyaz kalan yerlerse şişmişti. Eren, şırıngadan vücuduna yayılan acıyı hissetmemek için dudaklarını sımsıkı kapattı.

Canı öyle çok yanmıştı ki, bağırılmak için kendini zor tuttu. Tam o anda beyaz önlüklü kalabalık bir grup odaya girerek, Eren'in başucunda toplandı. Eren'in anlamadığı bir dille kendi aralarında konuşmaya başladılar. Sesler çoğaldıkça, Eren daha çok sıkılıyordu. Sonunda kulaklarını tıkayıp, gözlerini kapattı.

"... Kızlarda yuvarlanmak istiyorum anneciğim. Çiçek toplamak, oynamak, kuzuların peşinden koşmak istiyorum. Bisiklete binmek, uçmak, doyasıya gülmek istiyorum. Tutma beni anneciğim, bırak gideyim. Sevgin hep benimle olacak nasıl olsa, eğer beni özlersen yine geleceğim. Dans etmek istiyorum anneciğim. Şarkılar söylemek, mızıkça çalmak, eğlenmek istiyorum. Haydi gel dans edelim anneciğim. Dans edelim..."

Eren gözlerini açtığı anda, doktorlar başka bir hastanın başında toplanmıştı. Gözlerini kapatarak, yeniden hayal kurmaya başladı.

"... Yağmurda dans etmek istiyorum. Labamba bir, iki, üç..."

*İstemegil Hakk'ı ırak, gönüldedir Hakk'a durak
Sen senliği elden bırak, tenden içeri candadır*

Yunus EMRE

*Denizden ışıklar içinde gemiler geçiyordu...
Karanlığı yırtarak koşturan, ışıklı ve coşkulu gemiler..*

Rıdvan, kentin kıyısında gelişigüzel yağılmış kayalıkların üzerinde paltosuna sarınmış oturuyordu. Yüzünü saran kıvrımlar, ifadesine olgun bir hava katmış ve onu olduğundan daha yakışıklı göstermişti. Paltosunun yakalarını kaldırarak, denize hayran, hayran baktı. Kalbi, derin bir boşlukta yuvarlanır gibi sonuçsuz bir çabayla çırpınıyor; gözleri uzak bir boşluğa takılarak, hüzünlü bir kıyı resminin eksik parçasını tamamlıyordu. Rıdvan yalnız bir adamdı. Gideceği sıcak bir yuvası, telefonunu özlemle çaldıran sevdikleri, sarılacağı bir dostu yoktu. Oysa, sadece seilmek istiyordu Rıdvan. Ama sevgi için olan her çabası onu biraz daha yalnızlaştırmış; çabaladıkça çapkın, hovarda, umarsız bir adam gibi kalp kırmıştı. Öyle değildi aslında! Tek istediği seilmek olan zavallı bir adamdı gerçekte! Kırılğan kalbini teselli edecek bir söz, içten bir gülümseme, güvenle sarılacağı bir dost sıcaklığı arıyordu. İnsanlarla dost olabilmek için elinden gelen her şeyi yapmıştı. Her defasında karşılıksız aşklar, ihanetler, yalanlar arasında çaresizce debelenirken bulmuştu kendini. Sonunda hepsinden sıyrılmış, aklı başında bir yalnızlığı seçmişti. Bilinçli bir yalnızlıktı, onun yalnızlığı... Kötülüklerle karşı oluşturulmuş bir kabuk, gelecek tehlikelere karşı güvenli bir savunma, sağlam bir sığınaktı. Kısacası, boğazında düğümlenen bir sevgi hasreti olmasa her şey yolundaydı. Hatta mutlu olduğuy bile söylenebilirdi. Sevgi de neymiş dedi içinden. Kendini kandırmaca, boş bir umut, boş zaman

kaybı! Haklıydı belki de! Sevginin kaplayacağı alana çok daha önemli işler sığdırabilirdi. Daha çok çalışır, daha zengin olur, daha çok gezerdi. Peki ya sonra! Sonrası boşluğa yazılar yazmak ve onu okumaya çalışmak gibiydi. Kendini, bedenine sarılan bir ahtapotun kollarında hapsolmuş gibi hissetti.

Denizden ışıklar içinde gemiler geçiyordu. Karanlığı yırtarak koşturan, ışıklı ve coşkulu gemiler... Tam o anda yüzüne şamar gibi çarpan deli bir rüzgarla kendine geldi. Bu şehrin içinde bütün yalnızlığıyla denize bakan kaç kişi vardı acaba? Kaç kişi onun gibi karanlığın içinde kaybolup, yalnızlığına sığınmıştı. Kaç kişi onun gibi sevgiyi arayıp bulamamıştı. Sevmek nedir ki zaten? Bambaşka bir insan olabilmek için verilen savaşların sonunda kendine esir olmak! Yenilmek ve yenildiğin için mutlu olmak! Kendinle savaşmak ve sonunda yarışı kazanmak... Doğru olan ise dünyayı bir bütün olarak sevebilmektir. Bütün insanları, bütün canlıları, doğayı sevmek... Neden tek bir insana bağlı olsun ki sevmek. Önemli olan da buydu zaten. Sevgiyi evrensel bir duygu olarak görebilmek!...En güzeli buydu.

“Sevgi; içimdeki umut, kalbimdeki heyecan, beni hayata bağlayan tek bağ... Sevgi, çöldeki su, ağaçtaki meyveler, dalındaki çiçekler... Sevgi aldığım nefes, gören göz, seven bir yürek... Sevgi her şey demek...”

Rıdvan, kendini kayalıklara çarpan dalgalara bıraktı. Üzerini ıslatan dalgalara kızarak, yerinden kalktı. Hava kararmış, ayaz bir rüzgar tüm şehri sarmıştı. Karanlıkta, şehre ve onu bekleyen yalnızlığına doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı.

*Dünyaya gelen geçer
Bir bir şerbetin içer
Bu bir köprüdür geçer
Cabiller onu bilmez*

Yunus EMRE

Ben insan olsaydım eğer, herkesi severdim...

Titreyerek girdi sokağa... Sokağın köşesinde bir süre bekledi. Üşüdüğü, aç olduğu öylesine belliydi ki! Bakışlarında dingin bir soyluluk, tüylerinde belirgin bir asalet vardı. Eğitilse ve sahiplenilse, çok iyi bir cins olacağı ortadaydı. Ama alt tarafı bir sokak köpeğiydi. İsmi, cismi, sahibi olmayan milyonlarca köpekten biriydi.

Tek istediği birazcık sevgiydi. Başını okşayan bir el, koşacağı bir ad, sıcacık bir soba kenarıydı. Ama tekmelere, taşlara, kovalamalara öylesine alışmıştı ki, bu hayali kurmaktan vazgeçmişti. öplerin arasında bulduğu bir köşeye sığınır, bulduğu artıkları yer, bir kaç sarhoş adam başını okşadığında sevinirdi. O; karanlıkta başıboş dolaşan ve hiç kimsenin göremediği bir gölgeydi sadece! İnsanlar öylesine acımasız, öylesine düşmanca davranıyordu ki, nedenini bir türlü anlayamıyordu.

“... Açlığa alıştım ama sevgisizliğe alışamadım hala! Bir ıslık çalsa, peşinden koşturarak giderim. Karnım acıkır umursamam, günlerce aç dolaşırım. Ama başım okşanmadığında insanlara küserim. Konuşamam ama benimde bir kalbim var bilirim. İnsanlar bizim duygularımız yok sanır ama bizler onlardan daha çok acı çekeriz. Ağlarız, inleriz, üzölürüz. Kovalarlar kaçarız, öldürürler hiçbir şey yapamayız. Çünkü onlar insandır, karşı gelemeyiz ve çaresizce yaşar gideriz...”

İnsanlardan kaçmak için her yolu öğrenmişti. Bazen delice koşturur, bazense göze görünmeden gizlice kaçardı. Bir çok arkadaşı yeterince

koşturamadığı için, acı çekerek ölmüştü. İnsanoğunun en sevdiği uğraş, boş vakitlerinde onları kovalamaktı. Hoş bu kadar çok kovalandığına göre, insanların çok boş vakti olduğunu bilirdi. Çocuklar çekiştirir, koca adamlar tekmeler, kadınlar canavar görmüş gibi korkarak kaçarlardı. Oysa hiç kimseyi ısırmamış, hiç kimseye zarar vermemişti. Nedense insanlar sevmeyi bilmezlerdi.

“... Ben insan olsaydım eğer, herkesi severdim. Hayvanları, bitkileri, otları, böcekleri... Dünya hepimizin. Hepimiz nefes alıp, bir lokma ekmek için çabalarken, neden bu kadar öfke! Bir canlıyı sevmek bu kadar zor mu? Ben insan olsaydım eğer, sadece sevgi için çabalardım. İnsanlar kalpleri varken sevmeyi bilmez, bizi görmezden gelir ama bizler de bu dünyada onlar için varız. Onlar bizi sevdiğinde, biz de onlara sevgimizi veririz. Onlar için yaşar, onlar için ölürüz. İnsanlar sadece zevk için bizleri öldürür, kürkümüz için canımızı söker alır, sesimizi çıkaramayız. Yine de onlara inanır, yine de onlara güveniriz. Biz sadece sevmeyi bilir ve ölene kadar hep sevimyi bekleriz. Ben insan olsaydım eğer, dünyanın hepimizin olduğunu bilir ve herkesi severdim...”

Gecenin ortasında; biraz hava almak ve sokak lambasının yola yansıyan ışığını seyretmek için pencereyi açtığımda görmüştüm onu. Yanına gelen birkaç köpeğin peşinden; açlığa, tekmelere, üşümeye, sevgisizliğe doğru koşturarak gözden kayboldu. Pencereyi kapatıp, sıcak yatağıma döndüm.

Ve insan olduğumu hatırladım yeniden...

*Yunus sen diler isen, dostu görem der isen
Aynadır görenlere ol gönüller içinde
Yunus EMRE*

Kırk oda, kırk ayna...

Zamanların içinde, ülkelerin birinde şanlı bir Padişah yaşarmış. Padişahın en büyük keyfi kendi suretini seyretmekmiş. Eline aynayı alır, gün boyunca sarayın bahçelerinde aynaya bakarak yürürmüş. Bahar gelince güller açar, bülbüller şarkılar söyler, güneş de yansırken bahçe cennete dönermiş. Ama Padişah hep aynaya baktığından hiçbirini görmezmiş. Padişah bir gün veziriazamı çağırılmış. Kırk odaya, kırk ayna döşemesini istemiş. Kırk ayna, kırk odaya döşenmiş. Padişah odalara girer, doya doya suretini seyredermiş. Ama aynalara öyle çok bakmış ki, zamanla nereye baksa kendi suretini görür olmuş. Saraya, bahçeye, güneşe, her yana kendi sureti aksetmiş... Gün olmuş, Padişah kendi suretinden sıkılmış. Odalardaki aynaları kırdırılmış, parçaları her yana saçılmış. O günden sonra, Padişah hep etrafına bakmaya başlamış. Gülleri koklamış, bülbülleri dinlemiş, güneşe bakmış, halkın sorunlarıyla ilgilenmiş. Vaktinin çoğunu okuyarak, bilgilerden feyz alarak geçirmiş. Zamanla öyle bilgeleşmiş, kalbi öylesine güzellikle, sevgiyle dolmuş ki; suretini aynalarda değil, kalbinde arar olmuş. Ve ne zaman kendini görmek istese hep kalbine bakmış. Anlamış ki; herkesin sureti kalbindedir. Kalbine ne ekersen, suretinde onu bulursun. Padişah, ölene kadar bir daha aynalara hiç bakmamış.

“...Kırk ayna, kırk gönülden, tüm cibana yayılmış...”

Dünyaya çok gelip gittim
Erenler eteğin tuttum
Kudret nidasın işittim
Kaynayıp da çoşa geldim
Yunus EMRE

Nice yaşarsak, hep sevgiye bakmalıyız.

Dün gece çok güzel bir düş gördüm. Düşümde bütün insanlar sevgiyle yaşıyordu. Her yer karanlıktı ama gökyüzünde çok yüce bir ışık parlıyordu... İçim aydınlandı, gökyüzüne bakakaldım. Karanlık da olsa aydınlığı görebildim Çünkü ne karanlığa teslim oldum, ne de aydınlığa kapıldım. Ve sevginin çok yüce bir duygu olduğunu, dünyadaki en değerli taştan bile daha değerli bir hazine olduğunu öğrendim. Dilerim ki sevgiyi hep yaşarım. Nice kötü insanlar gördüm, hepsi beni yaraladılar ama yine de sevmekten vazgeçmedim.

Âşık oldum şu ay yüze
Nisar oldum bal ağıza
Nazar kıldım kara göze
Siyah olup kaşa geldim

İnsanlar hep hırslarına kapılırlar ama bilmezler ki, hepimizin gideceği yer kara bir topraktır. Dünyada nice güzellikler vardır ama bakmasını bilmezler. Bakmasını bilmeyen bir göz, görmeyen bir gözden daha yazıktır. Bir tarlaya bakmak, denize bakmak, gökyüzüne bakmak...

Deniz kenarında ova
Kuyuda işleyen kova
İsa ağzındaki dua
Olup da ben işe geldim

Neden kötülüğü seçer bazıları, iyi olmak bu kadar kolayken! Yardım etmek, anlamak, paylaşmak varken... Oysa tüm güzellikler insanın içindedir. İyilik de, kötülük de bizdedir.

Ay oldum âleme doğdum
Bulut oldum göğe ağdım
Yağmur oldum yere yağdım
Nur olup güneşe geldim

İçimizde ki umudu hep sevgiye açmalıyız. Ne yaşarsak yaşayalım, hep doğruluğa, dürüstlüğe, yardımlaşmaya inanmalıyız. Nice yaşarsak, hep sevgiye bakmalıyız.

Yolum sana oldu durak
Sabahın söyleyenidir hak
Yunus Emre dilinde Hakk
Olup dile düşe geldim
Yunus EMRE

Yunus imdi sen senden, ayrı değİlsin candan

Sen sende bulmaz isen, nerde bulasın anı

Yunus EMRE

İnsanı insan yapan, gönlündeki aşk idi...

Anadolu'nun köylerinden birinde, Yunus adında rençberlikle geçinir, çok fakir bir adam vardı. Bir yıl bir kıtlık oldu, Yunus'un fakirliği büsbütün arttı. Nihayet birçok keramet ve inayetlerini duyduğu Hacı Bektaş'a gidip yardım istemeyi düşündü. Sığırının üstüne bir miktar alıç (yabani elma) koyup dergaha gitti. Pir'in ayağına yüz sürerken hediyesini verdi; bir miktar buğday istedi. Hacı Bektaş ona lütufla muamele ederek, bir kaç gün dergahta misafir etti. Yunus geri dönmek için acele ediyordu. Dervişler Pir'e Yunus'un acelesini anlattılar. O da: "Buğday mı ister, yoksa erenlerin himmeti mi?" diye haber gönderdi. O buğday istedi. Bunu duyan Hacı Bektaş tekrar haber gönderdi. "İsterse o alıcın her tanesince nefes edeyim!" dedi. Yunus buğdayda ısrar ediyordu. Hacı Bektaş üçüncü defa haber gönderdi. "İsterse her çekirdek sayısınca himmet edeyim" dedi. Yunus yine buğdayda ısrar edince ; emretti, buğdayı verdiler. Yunus dergahtan uzaklaştı. Yolda, yaptığı kusurun büyüklüğünü anladı. Pişman oldu. Geri dönerek kusurunu itiraf etti. O vakit Hacı Bektaş, onun kilidinin Tapduk Emre'ye verildiğini isterse ona gitmesini söyledi. Yunus bu cevabı alır almaz, hemen Tapduk Emre dergahına koşarak kendisini "YUNUS" yapacak manevi eğitime başladı.

"... Yunus dergahtan çıktığında gün geceye karışır idi. Gönlü öylesine coşkuyla dolmuştu ki, mısralarını da aşk ile yazmıştı. Erenler dergahında bir ruhi huşa gelmiş, içindeki aşk gönlünden taşar olmuştu. Gül dalından bir yaprak kopardı, dikenini eline battı. Dikenini bile sevdi. Yaradandan gelen hikmeti, dikenini ile birlikte sevmeyi bilir idi. Bir nefeslik ömürde gönüle diken

batsa bile, her solukta cihanda var olmağı aslolan. İnsanı insan yapan, gönlündeki aşk idi. Yaradana aşk ile bağlanmak, onun yarattığı cihanda gözün gördüğü her güzelliğı aşk ile sevmekti. Yunus imdi, kendini kendinde bulmuş idi...”

*Eğer beni öldürelen
Külüm göğe savurular
Toprağım anda çağıra
Bana seni gerek seni*

*Yunus sözün anlar isen
Mani'sini dinler isen
Sana iyi dirlik gerek
Bunda kimseler kalmaz*

Yunus EMRE

“ ... Perdeleri araladım. Sabahın ilk ışığı odama dolmaya başlamıştı. Gözlerimi açtım ve korkmadan ışığa baktım yeniden...”

ÜÇÜNCÜ

KELEBEK

Rıdvan KARAMAN

Hamdım.

Kozamdan çıkmasaydım karanlık denen şeyin ne olduğunu, tam içerisinde olduğum hâlde belki de asla bilemeyecek kadar hamdım. Bu böyle sürüp gitse iğne deliği kadar küçük bir aralıktan kozamın içine dolarak aydınlık taşıyan şeyin ne olduğu konusunda da hiçbir fikrim olmayacaktı belki de. Ama kozamı yırttım. Nihayetinde bilinmeye doğru bir adım attım, bilinmeyenden. Ya da bilmeye doğru yürüdüm, aslında ancak bildikçe bilinilebileceğini çok daha sonra anlayacağım bu yolda. Var olduğum kâinat üzerindeki diğer güçlerle kıyaslandığında bir hiç sayılabilecek takatimle deldim kozamın duvarını. Etrafıma ördüğüm, karanlığı üzerime bir örtü gibi çektiğim yuvamı geride bıraktım. Bu güvenli ve huzur dolu; ama bir o kadar da karanlık ve sıkıcı kozamın da aslında ne olduğunu ancak içinden çıkınca anlayabildim.

Yaşlı ağacın diğerlerine nispeten daha ince bir dalının üzerinde yavaşça ilerledim, sivrilmiş kabukların gövdemin dengesini bozmayacağı düz bir yer bulana kadar. Bu geldiğim dünya ne acayip bir yer diye düşündüm, daha dünyanın ne olduğunu bile bilmeden. Doğan güneşin ışıkları, gördüğüm her şeyi daha da enteresan hâle getirirken kuru dalda yavaş yavaş hareket etmeye başladım. Dakikalarca, belki saatlerce süren bu belirsiz; ama aslında belirlenmiş bekleyişin ardından, benim bile tahmin edemeyeceğim bir şey oldu.

Bir dakika, ben aslında bir kelebeğim. Henüz kelebek kavramının şahsında, kendim dediğim şeyin bile ne olduğunu bilmezken, nasıl tahmin edemeyeceğim bir şeyden söz edebilirim ki? Tahmin edebileceğim şeyler var mı ki henüz? Bütün bunların ötesinde ben tüm bu olan biteni nasıl anlayabilir ve eski bir tırtıl, yeni bir kelebek adayı olarak nasıl anlatabilirim ki? İşte tüm bunları düşünüp dururken, evet gerçekten benim bile tahmin edemeyeceğim bir şey oldu ve gövdemin iki yanından iki kanat çıktı ortaya. Önce gücüm onları yerinden biraz bile olsun oynatmaya yetmedi. Aslında beni kendime bir anda

yabancılaştıran bu kanatları bu kadar hayretle hissederken bir kelebek adayı olduğum bilgisinin bende bulunmasına daha fazla şaşırdım. Böyle olacağımı bildiğim için mi böyle oldum, yoksa zaten böyle olacağım için mi böyle olacağımı biliyordum? Soru sormayı nereden öğrenmişim, henüz soru denen şeyin ne olduğunu bile bilmeden. Düşünmenin faydası yoktu. Kanatlarım da tıpkı benim gibi esir tutulduğu kendi kozasından çıkıyordu işte, olacağına varmanın teslimiyeti içinde.

Bir süre sonra bu hisse alışıp kanatlarımla bütünleştim ve onları kısmen de olsa hareket ettirebilmeye başladım. Uzakta keşfedilmeyi bekleyen bir dünya ve en önemlisi o görkemli güneş vardı. Onun olmaması durumunda dünyanın da olmayacağı o kadar açıktı ki şu kelebek nazarımda... Nereden bildiğimi bilmediğim güneş sistemi ve hayatın devam edebilirlik şartlarından öte, eşyanın ışık olmadan görülemeyeceği, dolayısıyla var olmasıyla olmamasının bilinmemesinden dolayı, aslında var da olmuş olamayacağı o kadar belliydi ki bunu ışığı bir kez gördükten sonra inkâr etmek asla mümkün olamazdı. Peki ya şu üzerinde kanat çırpmaya çalıştığım dalın köklerinden beslendiği ağaç, bu kimsenin görmediği ormanda devrilsen, kimse bunun farkında olmadığı için devrilmiş sayılır mıydı acaba? Bunlar bir kelebek için çok ağır sorulardı ama zayıf kanatlarım onları kaldıramayacağımı düşünseydi, gövdemin iki yanından baş göstermezlerdi belli ki. Bütün bu sorularla boğuşurken kanatlarımdaki gücü iyiden iyiye hissetmeye başlamışım.

Yaşlı ağaca veda edip boşlukla kucaklaştığımda, ışıktan sonra bu dünyadaki en ilginç şeyle karşılaştım. Adının rüzgâr olduğunu ne o söyledi ne ben öğrendim. Biliyordum işte. Rüzgâr, rüzgârdı en nihayetinde; ama boşluğa karşı koymadan, rüzgârın ne olduğu konusunda hiçbir şey bilmiyordum o dalın üzerinde. Ben aslında kanatlarımı çırpıyordum; ama sanki kanatlarım rüzgârı çırpıyor gibiydi. Küçük bedenim boşluk denen muazzam özgürlüğü silkeliyordu âdeta. Dalların arasından süzülerek ağaçtan uzaklaştım ve işte benim yolculuğum da böylece başlamış oldu.

Üzerinde uçmaya başladığım bu ova, uçsuz bucaksız meçhul bir yol olarak önümde uzanıyor, bendeki yaşama hissini, heyecandan meraka döndürür bir biçimde körüklüyor ve hiçbir engele takılmadan doğruca karşımdan eserek beni zorlamaya başlayan rüzgâr gitgide daha sık çırpmaya başladığım kanatlarımı hissedilir derecede güçlendiriyordu. Rüzgâra karşı uçmaktan başka çarem yoktu. Rüzgârın estiği yöne, o yaşlı ağaca, o karanlık kozaya dönemezdim. Zor da olsa bilinmeyi bilmeye doğru yol almaya başladım.

Yolculuğun keyfine kapılmış giderken, etrafımı saran siyah bir dumanın etkisiyle neye uğradığımı şaşırđım. Kanat çırpma düzenimi bir anda bozan bu dumanın ardından hissettiğim o kötü koku bir anda sanki yeniden kozama dönmüşüm gibi hissettirdi bana. Bunun kokuyla bir alakası yoktu aslında. Etrafımı saran ve bana o eski karanlığı hatırlatan siyah dumanın, ışığı asla gölgeleyemeyeceğinden emin olduğum gibi yeniden ışığa çıkmak için buradan uzaklaşmam gerektiğinin de farkındaydım. Geri dönüp, geldiğim yöne doğru uçtum bir müddet. Dumanın içinden çıkınca etrafı daha etraflıca görür oldum.

Önümdeki manzara yanmış bir ev ve evin önünde yere çökmüş bir adamdan ibaretti. Omuzları düşmüş bu adam hâlâ ince ince dumanlar çıkan, yanmaktan küle dönmüş evin önünde dünyası başına yıkılmışçasına oturmaktaydı. Gözlerinden yaşlar boşandı boşanacak bir vaziyette, evinden geriye kalan bile denemeyecek şeylere bakan adamın gözleri, baktığı yerde eski günleri görüyor gibiydi. Yaşlıca bu adamın yanında kimsecikler yoktu. Yangını görüp yardıma geldiği belli olan bir iki konu komşu da adamın bu perişan hâlini görünce bir şey söylemeden, sözleşmişçesine oradan uzaklaşmışlardı. Yaşlı adam oturduğu taşın üzerinde derin düşüncelere dalmış, kaybettiği ümidinin siyaha boyanmış mimarisini seyrediyordu.

Uzaklardan bir yerlerden, her hâlimden bir derviş olduğu anlaşılan biri tüm vakarıyla ağır ağır yaklaşıyordu. Yaşlı adam dervişi yanına gelene kadar fark etmedi bile. Derviş, geçerken uğradığı bu diyarda sanki

yıllardır tanıyıp bildiği yerlerde dolaşan birinin olgunluğuyla yürüyor, sırf yürümesinde bu denli kemâlât olan biri, acaba söz söylese ne türlü bir tesiri olur diye merak ettiriyordu. Nihayet adamın yanına gelip karşısında durdu. Yaşlı adam bir an için başını kaldırıp dervişin yüzüne baktı. Sonra yeniden boynunu büküp boşluğun seyrine daldı. Derviş önünde oturan adama ayakta olduğu hâlde yukarıdan bakmıyor gibi bakıyordu. Derviş, adamın tam karşısına çömelip, yere değen heybesini eliyle yoklayarak düzeltti.

“Hayırdır inşallah.”

Yaşlı adam, dervişi görmemiş olsa, belki hışımla, bu sözü söyleyenin yakasına yapışır, belki de duymazlıktan gelip, başka bir yere giderdi; ama dervişin yüzüne baktı.

“Hayır gibi görünür hâli var mıdır ki?”

“Öyle şerlerde öyle hayırlar gördüm ki baba, vardır elbet.”

Yaşlı adam başını hafifçe yana çevirip içinden sabır çekerek, dervişin yüzüne bakmadan, gözlerini yerdeki küllerde gezdirerek konuşmaya başladı.

“Hayır ha... Hayır, öyle mi derviş oğlum? Dur ben sana bundaki hayrı anlatayım. Ben zamanında beyin has adamlarındandım. Beylikte dediği sayılan, güç sahibi biriydim. Elimdeki makamın hükmüyle nice yanlış işler işledim, nice fenalıklara sebep oldum. Bir gün her şey tersine dönünce anladım; ama iş işten geçti. O makamı kaybedince evin de huzuru kaçtı. Üstüne bir de hanım ölünce... Ne desem bilmem ki. Sonra çocuklarım büyüdü, her biri başka bir yol tuttu kendine. Kazandığım ne var ne yoksa çarçur oldu gitti. Tükenecek bir şey kalmayınca çocuklarım da beni terk etti. Her biri, bir başka diyara göç etti. Ben de onlardan yüzümü çevirip, gönül koydum iyiden iyiye. Yüzlerini bile görmedim gittikleri demden beri. Kaç senedir şu bir göz evde, şu ihtiyar hâlimle pişmanlığın çilesini doldurur oldum. Şimdi sahip olduğum tek şey şu bir göz ev...”

“O da gitti diyorsun öyle mi baba?”

İhtiyar, dervişin yüzüne bakıp sabırsızlığın sesine kattığı bir sertlikle cevap verdi.

“Gitti ya. Görmez misin, külleri yüzüne vururken daha bunu sormanın ne âlemi var!”

“Tamam, celallenme baba. Doğru mu anlarım? Yani dersin ki makamım vardı gitti, malım mülküm vardı gitti, ailem vardı o da gitti.”

“Gitti ya, gitti... Sevip bağlandığım ne varsa ellerimin arasından bir parça kum gibi kayıp gitti öylece.”

Derviş gülümsedi.

“Ne güzel işte.”

İhtiyar, dervişin yüzüne boş boş bakmaktayken derviş sözlerini sürdürdü.

“Dedim ya baba ben sana hayırdır inşallah diye. Niceleri var bilir misin bu sevgilerden gönlünü sıyırıp sâfiyâne bir ruha kavuşmak için çabalayan? Onların her biri istedikleri hâlde bunu yapamazken, sen istemeden yapmışsın bunu. Şükret.”

Dervişin söyledikleri kelebeklerin bile aklının tam olarak almayacağı cinsten şeylerdi. Derviş elini heybesine götürüp küçük bir bez parçasına bağlanmış bir çıkın çıkarıp ihtiyarın kucağına bıraktı.

“Al baba. Bir parça ekmek gerçi ama yoğumuzu vara say. Senin varın da yok, yokun da yok. Ammâ ne güzel bir yokluk ki seni yeniden var edecek sevgiyle.”

“Sevgiyle mi?”

“Sevgiyle, baba. Yeniden söz sahibi olacaksın. Yeniden seni perişanlıktan kurtaracak kadar mal mülk sahibi olacaksın ve yeniden evlatlarına kavuşacaksın. Tüm bunlara sahip olacaksın; ama makamı meclise, malı sandığa, evladı da kolunun altına koyacaksın, gönlüne değil. Ne mutlu sana, kalbin o denli temizmiş ki bunların hepsini onun içine koymaya çalışınca dayanamayıp kusmuş kaderin ağzıyla. Benim gibi garibin sözünü dinler misin bilmem; ama ben derim ki şimdi bugünkü rızkını yiyip, yarın yola düş, evlatlarının izini tut. Onlar da

senin düştüğün hataya düşmüşlerdir belki. Sen yol göster onlara. Sonra da gönlünü saf tut, gönlünde saf tutturma. Bir mesel anlatılır, derler ki ermiş bir kişinin dükkânının da olduğu handa bir yangın çıkmış. Herkesin dükkânı yanmış; ama ermiş kişinininkine hiçbir şey olmamış. Koşup haber salmışlar böyle böyle diye. Çok sevinmiş, içi ferahlamış ve çok şükür demiş, çok şükür ki bana bir zarar gelmedi. Sonra o ermiş kişi, ihtiyarlığında bunu anlatıp şöyle demiş. O günden beri o haberi alınca şükrettiğim için tövbe ediyorum. İnsan hiç şükürüne tövbe eder mi diye sormuşlar. Kendimi başkalarından üstün gördüm, onlarınki yandı, benimki kaldı diye şükrettim ona tövbe ederim demiş. Senin de evin yanmasaydı da pişman mı olsaydın baba? Sen de şimdi şu hâline şükret ve bir an önce yola koyulmaya bak.”

Derviş ayağa kalkıp doğrudu.

“Haydi eyvallah.” deyip, ihtiyarın cevap vermesine müsaade dahi etmeden, geldiği gibi vakur bir şekilde yola koyuldu. İhtiyar, dervişin sözlerine karşılık söyleyecek bir şey bulamadı. Dervişin ardından bakakalan gözleri yeni kurumuştu ki bu kez yeniden yaşarmaya başladı. Belki de gözleri yaşarmaya değil yeşermeye başlamıştı.

Sevgi onun için bir tırtıldı.

Gözleri yaşlı adamı umutlarıyla baş başa bırakıp dervişin arkasından uçmaya başladım. Bütün bu olan bitene havada kalmaya çabalayarak şahit olmak, daha acemi olan kanatlarımı epeyce yormuştu. Biraz dinlenmek istiyordum; ama bu acayip dervişin yolunu kaybetmek de istemiyordum. Derviş fark etmeden üzerinden uçup biraz ilerideki otların arasında bir yere kondum ve bana doğru yürümekte olan derviş izlemeye başladım. Birkaç adım sonra bana ulaşmıştı bile. İstirahatimin bu kadar kısa süreceğini tahmin edememiştim. Mesafeler büyüklüklere göre değişiyordu anlaşılan.

Bana doğru gelmekte olan derviş, ilk anda beni fark etmemişti. Attığı son adım az kalsın üzerime gelecekken tam önümdeki otları yassı bir

hâle getirmişti. Derviş durup yere çömeldi ve bana doğru eğildi. Oradan kaçmamıştım. Hiçbir şekilde bana bir zarar vermeyeceğini bildiğim derviş, ettiği onca kelâmın üstüne dünyadaki en ilginç şey benmişim gibi bakıyordu bana ve gülümsüyordu hiçbir şey biliyormuşçasına.

“Demek sen de yoldasın ha. Varırsın inşallah menziline.”

Derviş, beni incitmekten korkar bir vaziyette dikkatlice yerden kalktı ve yürümeye başladı. Hemen ardından havalanıp bu kez yanına doğru uçtum ve heybesinin üzerine kondum. Biraz yürüdükten sonra varlığını ancak fark edebilen derviş, beni görünce gülümsedi ve heybe tarafındaki kolunu oynatmamaya çalışarak yoluna devam etti.

Piştım.

Gördüğüm ihtiyarın hâli beni dünya denen yerin ne denli ıstıraplarla dolu olduğuna dair bir ümitsizliğe sürüklemişti. Bir an için dervişin nasıl bunu farklı algılayabildiğini düşündüm. Aslında ormandaki kokuların her biri farklı esintileriyle beni çağırıyordu; ama dervişe karşı olan merakım her şeyden fazla hâle gelmişti. Uçmak yerine heybenin üzerinde kalıp yolculuğa devam etmeye karar verdim.

Derviş, birazdan bir ağacın gölgesine oturup heybesindeki bir parça ekmeği yemeyi önceden düşünüp kararlaştırdığı için hâlâ kendine kıızıyordu. İşte yiyeceğini ihtiyara vermişti ve yolculuğuna aç karnına devam etmek zorundaydı; ama ihtiyardan bir şey almıştı. Bir ders. Dünyada hiçbir şey için uzun emeller peşinde olmamak gerektiği dersi. Bu emel, biraz sonra yiyeceği ekmek olsa bile. Derviş bir süre bu mesele üzerine ruhi bir muhasebe yaparak yürüdü.

Sık ağaçların gölgelendirip serinlettiği orman yolunda heybesinin üzerinde oluşuma hâlâ dikkat ederek ilerlemekteydi. Ağaçların arasından yarı çıplak bir vaziyette ayakta durmakta zorlanan bir delikanlı gördü. Delikanlının kendinde olmadığı besbelliydi. Sarhoş olabileceğini

düşündü; ama duruşunda bambaşka bir hâl vardı. Zavallı delikanlının hâline acıyan derviş, yolundan sapıp ormanın içine doğru yürüdü. Delikanlı bir eli hafifçe havada, yana doğru eğilmiş bir vaziyette ayakta duruyor ve kendi kendine, ne olduğu anlaşılmayan bir şeyler söylüyordu. Derviş, bir süre hiçbir şey söylemeden ibret dolu bakışlarla delikanlıyı seyretti. Kendi etrafında yavaş yavaş dönmekte olan genç, dervişle göz göze gelince durdu. Gözlerini sıktı, yaşlar gelinceye kadar bir sıkıp bir bıraktı gözlerini. Dervişte bir tepki yoktu. Neyse ki delikanlı konuştu.

“Ağlayamıyorum. Su hâlime bak, ağlayamıyorum bile.”

Derviş anladığını ima eder bir biçimde başını salladı.

“Ne için tükettin ki gözyaşlarını?”

“Kalbin katılmış mı diyeceksin yoksa. Kınayıp, yerecek misin beni? Senin gibi değilim diye gülüp geçecek misin bana?”

“Gülüp geçecek olsam, geçer giderdim yolumdan.”

“Ne diye geldin öyleyse buraya? Çağırmadım ki seni. Benden bir şey isteyeceksen de hâlimi görmedin mi? Bende senlik bir şey yok işte.”

“Gördüm hâlini, gördüm. Sen çağırmadın, hâlin çağırdı zaten beni.”

Delikanlı neşesiz; ama gür bir kahkaha attı.

“Madem hâlimle konuşabiliyorsun, yine onunla konuşsaydın uzaktan. Gelip de huzurumu kaçırmamanın ne âlemi var şimdi?”

“Sen hâlimden gayrı mısın ki hâlinle ayrı, seninle ayrı konuşayım?”

Delikanlı tam cevap vermek için ağzını açmıştı ki derviş devam etti.

“Hem huzurun zaten kaçmışa benzer. Üstelik onu yakalamak için çabalayacağına burada vakit kaybetmektensin.”

Delikanlı havadaki elini yanına salıp, daha düz bir şekilde durdu. Dervişe karşı sergilediği alaycı tavrın, aslında bir kendini koruma şekli olduğu bu hâlimden tam olarak anlaşılıyordu. Bir anda o meczup görümlü delikanlı gitmiş, yerine başka biri gelmişti sanki. Ciddiyetle sordu.

“Sen aşk nedir bilir misin?”

Dervişin yüzüne manalı bir gülümseme yayıldı.

“Pek bilmem. Sen daha iyi bilir gibisin sanki.”

“Bilirim ya, bilirim. Hem de en yakıcısını en acımasızını bilirim. Beni yemeden içmeden kesenini de çok iyi bilirim, bu hâllere koyup ormanda hayvanlara arkadaş edenini de... Bir peri sûretlinin yüzünden böyle oldum ben. Zalim bir güzelin sevdasından hep bu başıma gelenler. İşte sen söyledin kendi ağzınla. Sen pek bilmezmişsin aşkı. Ondan daha fazla eğlenme buralarda, var git yoluna en iyisi.”

“Peki. Bana müsaade o vakit. Hadi leğenle de mesut olursun inşallah.”

Derviş arkasını dönmüştü ki delikanlı dayanamayıp seslendi.

“Leğen mi? Ne leğeni?”

“Dedim ya ben anlamam nasıl olsa.”

“Dur, dur. Merakta bırakma beni şimdi. Ne leğeniymiş anlat hele.”

Derviş yeniden delikanlıya doğru dönüp anlatmaya başladı.

“Zamanın birinde aynı sen gibi bir delikanlı, padişahın kızına âşık olmuş. Aşkından perişan hâllere düşmüş senden perişan olmasın. Sonra hocasına gidip vaziyeti anlatmış. Padişah, kızını onun gibi bir zavallıya vermeyeceği için hocasının aracılık etmesini istemiş ki hocasının da padişaha nazı geçermiş. Hocası delikanlının beklediği bir şekilde hemen kabul edip yarın için hazırlanmasını istemiş. Ertesi gün saraya gitmişler ve hoca padişahla delikanlıdan ayrı konuşup gereken izni almış. Delikanlı sevinçten havalara uçmaktaymış ta ki hoca gelip kızı şimdi göremeyeceklerini, birkaç gün sonra gelmeleri gerektiğini söyleyene kadar. Hocasının yanından ayrılan delikanlı sabırsızlıkla beklemeye başlamış. Hoca kızın yanına gidip odasındaki her şeyi dışarı çıkarttırmış. Kızın kolundan epeyce bir miktar kan alıp leğene boşaltmış ve kıza ihtiyacını da bıraktığı leğene gidermesini söyleyip kapıyı kilitleyerek oradan ayrılmış. Beklenen vakit geldiğinde hoca ve delikanlı kızı görmek için yeniden saraya gelmişler ve hoca kızın odasının kapısını açar açmaz gelen kötü koku, rahatsız olunmayacak cinsten değilmiş. Kız günlerdir aç susuz olmanın getirdiği hâlsizlikle bir duvar dibine çökmüş,

saçları dağılmış, yüzünün rengi kaçmış, gözlerinin altı morarmış bir vaziyetteymiş. Delikanlı kızı görünce hocasını dürtmüş, ben vazgeçtim gidelim diye. Hocası yine hiç itiraz etmeden kabul etmiş ve delikanlıya dönüp “İçerde bir leğen var onu al gel.” demiş. Delikanlı içinde kan ve pislik olan berbat kokulu leğeni odadan dışarı çıkarıp hocanın önüne koymuş. Hocası al demiş bu leğeni, evine götür ve ona çok iyi bak. Delikanlı neden diye sorunca hoca şöyle cevap vermiş. Çünkü senin âşık olduğun şey bu leğendekinden ibaret. Bu leğendekiler bu kızda varken ona âşıktın, bunlar o kızdaki çıkınca senin aşkın da senin kalbinden çıktı.”

Delikanlı dervişe bakakalmıştı. Derviş sözlerini sürdürdü.

“Şimdi sen de ya git kendi leğeninle mutlu ol ya da bir düşün, sevgi denen şeyin kaynağı nedir diye. Ayna mıdır diye düşün ışığın kaynağı ve sonra sor kendine ışık olmadığında bir aynanın ne işe yaradığını.”

Derviş üstündeki yamalı entariyi çıkarıp delikanlıya uzattı.

“Bunu üstüne giyin lâkin, üstündekilerden de soyun. Haydi eyvallah.”

Delikanlı uzaklaşmakta olan dervişin ardından düşünceli bir şekilde bakarken, içinde bir şeylerin uyandığını fark etti.

Sevgi onun için bir kelebektir.

Yandım.

İlk kez yanmanın ne olduğunu hissettim kanatlarımda. Akşam güneşinin ışığı her yeri sarıya boyarken âdeta beni güzelliğine öyle kolay kolay yaklaştırmayacağını söylüyor gibiydi.

Derviş ormanda önceden kesilmiş kütüklerin olduğu bir yere geldi. Heybesini, beni rahatsız etmemeye çalışarak çıkartıp bir kenara koydu ve çalıkların arasından eliyle koymuş gibi bulduğu baltayı alıp kütükleri parçalamaya başladı. Onu izlemeye koyuldum. Odunların her birini

öyle özenerek, öylesine sevgiyle kesiyordu ki sanki bir zamanlar canlı olan ağacın benliğine elleriyle şekil veriyordu. En küçük kıymık, en ufak pürüz bile gözüne batıyor, orayı düzeltmeden kestiği bir odunu tamam diyerek kenara koymuyordu.

Güneş kanatlarımdan yakıcı ateşini çekip, dağların arasından veda etmeye başlayınca kadar izlediğim derviş, sonunda hepsini aynı boyda kestiği odunları üst üste yığıp işini bitirdi. Heybesini yeniden boynuna geçirdi. Odunları iple bağlayıp sırtına yükledi ve ormandan ayrıldı. Uzunca bir süre karanlıkta hiçbir şey göremedim. Işığın kıymeti, ortadan kaybolduğunda benim için en şiddetli bir biçimde anlaşılıyordu. Çünkü ortadan kaybolan yalnızca ışık değil, her şeydi.

Nihayet dervişin yolculuğu dergâhta son buldu. Sırtındaki odunları odunluğa bırakırken kapıda bir ışık belirdi. Ne güneş ne ay ne de başka bir şey vardı bu zifiri karanlıkta. Bir insanın da ışık olabileceğini o an öğrendim. Kapıda beliren adamın sesi şimdiye kadar duyduğum en yumuşak sestti.

“Odundan mı Yunus?”

Yunus bir anda doğrulup toparlandı ve ellerini önünde bağlayarak cevap verdi.

“Buyurduğunuz gibidir efendim.”

Adam bu kez gülümseyerek sordu.

“Bu ağaçlar ormanda böyle mi biter?”

Derviş mahçup bir şekilde adamın yüzüne baktı.

“Bitmez de efendim, sizin makamınıza odunun bile eğrisi lâyük değildir.”

Adam önce gülümsedi, ardından elini kalbine götürerek dervişi selamladı ve oradan ayrıldı. Etraf yeniden kararmıştı. Derviş karanlıkta eliyle yolunu bulmaya çalışarak koridor boyunca ilerledi ve odasının kapısını açıp içeri girdi. Heybesini bir kenara bırakıp odanın diğer ucuna gitti. Anlamaya çalıştığım belirsizlik, yeniden ışığın sonsuz güzelliğiyle

göstermişti kendini bana. Derviş bir mum yakmıştı. Mumu gördüğüm an güneşin kanatlarımda dolaştığı demleri hatırladım. Elbette kıyaslamak mümkün değildi; ama işte âdeta güneş bu dervişin odasında küçücük bir parçasıyla yeniden çıkmıştı karşıma. İçimdeki sevgi ışığı, odayı saran mumun etrafını kapladı. Ne yaptığımı bilmezcesine heybenin üzerinden uçup mumun etrafında dönmeye başladım. Pervane misali döndüm etrafında. Ondandır, kimileri pervane ismiyle bildiler beni hep. Yeniden sıcaklık kanatlarımı okşuyordu. Derviş, olan bitenden habersizce üzerini değiştirmekle meşgulken ben bilmem kaç bininci turumu atıyordum mum alevinin etrafında. Döndüm, döndüm ve olmadı. Olmuyordu, yetmiyordu. Bu sevgi beni ateşe doğru çekmekteydi. Önce kanatlarımın ucu sarıya boyandı, ardından mum alevi etrafındaki turumun çapı küçülmeye başladı. Giderek döne döne ateşin içine girdim. Işığı öylesine sevdim ki artık ışık olmaktan aşka çare yoktu. Yoktu başka çare yanmaktan başka.

Yandım.

Ama bir dakika, ateşin giren bendim. Eğer yandımsa nasıl olur da bunları söyleyebiliyordum ki? Nasıl yandım diyebiliyordum ki yandıktan sonra? Yok olmak, ışığın içinde var olmak mı demekti yoksa? Benliğimden koptuğumu iyiden iyiye fark edebiliyordum artık. Ben demekle, kendimden bir başkası ya da herkes olarak bahsetmenin bir farkı kalmamıştı çünkü.

Buradan sonra kelebeğin varlığı hakkında söyledikleri zannedilmektedir ki tam olarak anlaşılamayacaktır. Dünya bir gündü o da bugündü ve kelebeğin ömrü, sevginin peşinde sevgi olmaya yetti bile. Kelebeğin sustuğu ya da artık konuşanın o olmadığı gelmesin aklınıza ondan o diye bahsedildiği için bu yabancılaşmış cümlede.

Sevgi onun için bir ışıktı.

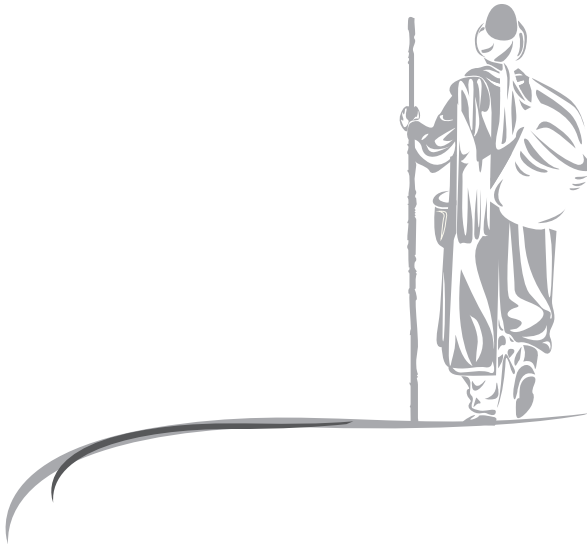
Uyandığında yıllardır gördüğü tavan yine gözlerinin önündeydi. Gözlerini odanın içinde gezdirirken tam karşısındaki balkon kapısının camına konmuş kelebeği fark etti. Yataktan kalktı ve yavaşça balkon kapısını açtı. Kelebek, kanatlarına dolan havanın etkisiyle camdan havalanıp tıkanmış trafikte peş peşe sıralanmış renk renk arabaların doldurduğu yolda, gri binaların arasından güneşe doğru uçmaya başladı. Uzaklaşmakta olan kelebeği seyrederken bundan yıllar yıllar önce, kendisinden çok çok daha bilge bir adamın sorduğu soruyu sordu kendine.

“Acaba ben rüyasında kelebek olduğunu gören bir insan mıyım, yoksa rüyasında insan olduğunu gören bir kelebek mi?”

1.TEŞVİK

ÜÇ BİN YÜZ SEKSEN ÜZÜMÜN HİKÂYESİ

Şahin TORUN

°Şimdi bak, sana üç bin yüz seksen üzümün hikâyesini anlatayım, daha doğrusu, erik dalından ötedeki üç bin yüz seksen üzümün hikâyesini anlatayım da dinle; ‘Diyelim, bir komşun var, şöyle uzuna yakın orta boylu, huysuz bir adam -pek geçimli biri değil yani- çatık kaşlı, sinirli bir komşun var. Karısı, bir kızı bir de oğlu var bu komşunun. Har vurmuş harman savurmuş, borçlu düşmüş, suyunu, elektriğini, gazını ödeyememiş; gün gelmiş bankalar, mağazalar, tam senin evinin kapısına bakan evinin kapısına dayanmışlar. O kadar ki, üzüntüden ve sıkıntıdan saçları bile dökülmeye başlamış bu huysuz komşunun... Seninse elinde bir yılın birikimi tam üç bin liran var, az yemiş kısa giymiş o üç bin liranı bir köşeye koymuşsun. Yaz tatilinde çocukları da alıp tatile çıkmayı -tatil dediğim de, ben diyeyim sen anla işte, mesela İzmir’e anneanne’lerine gideceksiniz- düşünüyorsun. O kadar ki, kaç zamandır promosyonlu bir zamana denk getirip, Anadolu Jet’ten gidiş- dönüş uçak biletlerini bile bugün yarın almak üzeresin’

°Evet hal, madde böylesine böyleyken; ‘Bir gün bir öğlen vakti - mesai arası yani -tasarruf olsun diye lokantaya gitmemiş, tutup eve gelmişsin ve bir de bakmışsın, bu huysuz, geçimsiz komşunun evinin kapısında bir avukat, bir icra memuru, dış kapının önünde de arkası açık bir küçük pikap öylece bekliyorlar. Komşunun karısı ve lise ikiye giden kızı kapının önünde ağlaşıyorlar, bildiğin, tanıdığın, komşunun karısı ve kızı işte, icra memurunun ve avukatın karşısında öylece ağlaşıp duruyorlar...Kadının telefonunda kocasını arayacak tek bir kontörü bile yok -gerçi kocasına ulaşırsa da, değişecek bir şey yok- öylece kızıyla birlikte ağlayadurmuş bir icra memuruna, bir avukata, bir sana bakıyorlar...’

‘Sen daha ayakkabılarının bağcıklarını bile çözememişsin, içinde yükselen, önce sağ sonra sol ayağını üst kata çıkan merdivenlere koyarak bağcıklarını çözme isteğiyle kendi kapının önünde kalakalmışsın. Sağ

elini yumruk yapıp, öne çıkan dört parmağının ikinci boğumundaki dört çıkıntıyla evinin kapısına iki kere 'tık, tık' vurmak üzeresin. İçeri de karın, akşamdan suya koyduğu fasulyenin yanına bir de pilav yapmış, cacık da istemişsin, küçük bir tepsi revaniniz bile var, ama işte ne yaparsın ki, kapısı tam sizin kapınıza bakan komşunun tenceresini hacze gelmişler...'

'Yıl 2010, aylardan Mayıs, işten çıkmış eve gelmişsin, karnın aç, kafan karmakarışık olsa da gördüğün manzara gayet net ve açık; ne yapacağını şaşırılmış halde, içinden kendi kendine konuşmaya başlamışsın; *'iyi de, benim de kendimce borcum, hesabım, kitabım var, ne yapayım yani, böyle har vurup harman savurmasaydı, huysuz herif, bana ne yahu...'* İçinden gelen ses, işte böylesine habire konuşup durmuş; 'evet, evet bana ne sanki, o üç bin lira bize lazım, tatile gideceğiz, şimdi de kuru fasulye, pilav, revani yiyeceğiz...' demişsin kendi kendine, ama komşunun tenceresi de, sapıyla kapağıyla, termik tabanıyla aklında dönenip durmuş...'

'Nasıl etmiş, ne yapmışsan, farkında bile olmadan kapıyı tıklamışsın, kapıyı karın açmış, sahanlığa azıcık kuru fasulye kokusu yayılmış, icra memuru belli belirsiz yutkunmuş, karın birden bire gördüğü manzara karşısında şaşırılmış kalmış. Komşunun karısı, karına bakmış daha da bir ağlamaklı olmuş, utanmış; kızın ince dudakları kurumuş mandalina dilimleri gibi birbirine yapışmış, ortaokula giden kardeşini getiren servis aracı da dayanmış mı kapıya, servis aracından hem de pür neşe, senin aynı yaştaki oğlunla birlikte inip eve doğru yürümeye bile başlamışlar mı; *'Offf, off...'*

'Biliyorum, evet, o an, o sahanlık ne eriğin ne de üzümün yeri ama ikisi de birden nereden gelmişse gelmiş aklına ve sanki, içinden bir yerlerinden bir başka sen çıkıp, tam içine doğru söyleyivermiş; 'çıktım erik dalına / anda yedim üzümü'

‘Şimdi - bu ne eriktir, bu ne üzümdür- diye sen soradur, ben sana anlatmaya devam edeyim; ‘Orada, o sahanlığın orta yerinde öylece kalakalmışsın ya, aklında bir sürü plan da dönenip durmuş yine. Yahu, sen ki, akşama acentacıya gideceksin, Haziran’ın 25’inden sonrasına dört gidiş, Temmuz’un sonundan Ağustos’un başına kadar, dört de dönüş bileti alacaksın. Karın ne zamandan beridir sıkı sıkı tembihlemiş, sakın ola kredi kartlarından tek kuruş bile harcamayacak, uçak biletlerini peşin peşin alacaksın... İzmir’de anneanne kızını ve torunlarını bekliyor, kayınbirader, kayınpeder, bacanak, baldız, arkadaşların yeğenlerini ve seni bekliyorlar... İzmir bu yahu, Kordon’da gezip dolaşacaksın, Selçuk’a, Efes’e, Şaşal’a gideceksiniz. Değil mi ki, yıl boyunca, sabah 8 akşam 5 onca zamandır çalışıp yorulmuşsun, tatile çıkacaksın, hem karnın da aç, kuru fasulye, cacık, revani...’ *‘Dinliyor musun azizim, evet aynen böyle; İzmir, Efes, Şaşal, cacık, revani iyi, güzel ama, kızın gözyaşları da dudaklarından süzüldü süzülecek ki, bu hiç iyi değil işte...’*

‘Haa, bak, bu arada, karın kapıyı açmıştı ya; ‘Evinizin kapısı halâ açık, ayakkabılarının bağcıklarını bile çözememişsin, icra memuru sanki, ‘siz de nereden çıktınız...’ der gibi yutkunmaya devam etmiş, sen karına, karın sana bakmış bakışmışsınız ve birden bire sanki zaman değişmiş, komşunun karısının sesiyle kendi zamanından çıkıp o anın gerçeğine taşınmışsın; *‘Abi, Veli’yi, bir arayabilir misin?...’, ‘Veli’yi, ha, evet Veli’yi ararım tabii, ama ne...’* Komşunun karısı öyle demiş, sen böyle demişsin, elini cebine götürmüş, telefonunu çıkarmışsın; tuşlar kilitli, ekranda -kilit aç’a basın - yazıyor, - kilit aç -, evet, - rehber-, - 8- tuşu, -tuv-, v, v, v, evet -Veli- işte bağlanıyor; kuru fasulye’nin kokusu iyiden iyiye sahanlığa yayılıyor, o ana kadar kendini tutan avukat ta sabırsız bir tempoyla sol ayağının ucunu betonda tıkırdatarak yutkunmaya başlıyor; *‘Aloo, Veli bey, merhaba, benim Tarık, eve gelmeniz lazım, icra, şey, icra gelmiş size, kızınız ağlıyor, bir dakika ben telefonu yengeye vereyim...’*

Yenge – komşunun karısı- kocasıyla- huysuzca- konuşuyor, daha doğrusu ağlamaktan konuşamıyor, dönüp sana bakıyor, sen dönüp karına bakıyorsun, karın komşunun karısına bakıyor, sonra dönüp bir daha sana bakıyor ve kalıbımı basarım ki, o an onun da aklına İzmir tatiliniz ve üç bin liranız geliyor, karın da işte o an ağlamaya başlıyor... Başka hiç bir şey söylemiyorsunuz, karın ağlaya ağlaya eve girip, elinde üç bin lirayla geri dönüyor *ve sanki, karının da içinden bir yerlerinden bir başka kadın çıkıp, tam içine doğru bir daha söyleyiveriyor; 'çıktım erik dalına / anda yedim üzümü...'*

Sağ elinde tam üç bin lira, sol elini kaldırıp, kapı önünde ağlaşan komşunu, kızını ve oğlunu üstlerine üstlerine yağın bir ateş yağmurundan korumak ister gibi evlerinden içeriye itekliyorsun, bir yandan içindeki kendinden bir yandan elindeki üç bin liradan aldığı kuvvetle avukata ve icra memuruna dönüp; *'Evet beyler, nedir mesele...'* diyorsun...İcra memuru şaşkın ama rahatlamış, avukat memnun, her ikisi de sanki bunu yapmanı beklemiyorlarmış ama içten içe keşke yapsan diye on dakikadır bir şeyler umuyorlarmış ta yanılmadıklarına sevinmişler gibi yüzüne bakıyorlar; *'Efendim, mesele ki, tam üç bin üç yüz seksen liradır...'* diyor avukat.

'Öyle bir şey ki bu, azizim, bırak elindeki üç bin lirayı, fiyatı yok diyebilirim, düşünsene;' Bir an her şeyi unutuyor, bir yandan sağ elindeki para destesini uzatırken öbür yandan sol elinle, sadece senin gördüğün, sahanlıkta boy veren asmanın kokusunu içine çekiyor, domur domur terleyen üzümleri okşamaya başlıyorsun. Üç bin üç yüz seksen liralık mesele, avukatın yeni hesabıyla üç bin yüz seksen liraya halloluyor, elin bu sefer cebine gidiyor, iki yüz lira çıkıyor cebinden ve sen o an, bilsen ne kadar seviniyorsun.

İcra memuru neredeyse ağladı ağlayacak, avukat – belli ki iyi niyetli biri - cüzdanından çıkardığı gıcır gıcır bir yirmi lira uzatıyor sana; *'Tamam beyefendi, ben avukat Y... büroya, çay içmeye de beklerim...'* diyor, memnun

oluyor, icra memuru ondan daha fazla memnun oluyor, toparlanıp ikisi birden; *'hadi, madem tamam. O zaman iyi günler...'* deyip gidiyorlar.

Kapının önündeki arkası açık küçük pikap hareket ederken evine giriyorsun, karın evden çıkıp komşunun kapısını çalıyor, komşunun karısı kapıyı açıp, karına sarılıyor, ağlıyorlar. Onlar görmüyorlar ama sahanlıktaki küçük asma boy atıp, koca bir ağaç olmaya başlıyor; *'Sağ ol abi...'* diyor komşunun karısı. O an, sanki gerçekten de sağ oluyor ve evinin kapısını kapatırken; *'Haydi yahu, girin içeride ağlayın...'* diyorsun. Onlar içeriye girerken sen de kendi evine giriyorsun, küçük oğlun mutfakta sana bakıyor, sen de ona bakıyorsun; *'Bacaksız nasıl da büyümüş...'* diye geçiriyorsun içinden. Çorbasını içen oğlun; *'Baba, değil mi, üç bin lira da, tam otuz tane yüz'lük var...'* diye soruyor. Bir an katıla katıla gülüyorsun; *'Evet, tam otuz tane yüz'lük var...'* diyorsun, o gün ne de çok gülüyorsun.

Neden, nelerden sonra karın çıkıp eve geliyor; mutlu, memnun, gözleri nemli karın, süttten çıkmış kaşık gibi aklaşıyor, aklaşıyor, uzanıp alnından öpüyorsun karının; *'Güzel bir şey yaptık...'* diyorsun; *'Evet, hem de çok iyi bir şey yaptık...'* diyor karın. İçinde öyle bir ferahlık var ki, karına baka baka; *'De ki; çıktım erik dalına / anda yedim üzümü...'* diyorsun.

'Erik dalı mı, üzüm mü, herif sen neler diyorsun böyle?...' diye soruyor karın. Gülüyorsun, çok gülüyorsun ve; *'Evet, çıktık erik dalına / anda yedik üzümü...'* diyor ve ekliyorsun; *'Ben demiyorum, koca Yunus diyor...'* diyorsun ve başlıyorsun anlatmaya;

*°Çıktım erik dalına anda yedim üzümü
Bostan ıssı kakıyıp, der ne yersin kozumu
Ağrılık yaptı bana, buhtan eyledim ona
Çerçi de geldi dedi, niye aldın kuzumu..."*

'Nedir, hımbım' layıp duruyorsun onca zamandır, İzmir işte, tatil, Kordon boyu gezinti, Efes, baldız, bacanak aslında bizim erik dalımızı azizim; çünkü onu biz yeşertmiş, büyütmiş ve oğullarım, karım ve ben öylece altında bekleyiyorduk. E, bizim ağacımızdı bu, değil mi ki; hem erik ağacıydı, hem de onca büyüüp, serpilmiş, ta içimize yerleşivermişti. Farzet ki, o gün, tutup gitseydik İzmir'e, yani o gün, o merdiven sahanlığında işte, öyleyken öyle yapmasak ta, girseydik evimizden içeriye, yesitydik, fasulyemizi, pilavımızı, revanimizi. Sonra da alsaydık biletlerimizi, gitseydik İzmir'e, hep o ağacın altında bekleyecek en iyisinden kendi erik ağacımıza çıktığımızla kalacaktık. Ama onu yapmadık, yapamadık, aynı anlattığım gibi yaptık, tuttuk komşumuza sarıldık ve karımın deyişiyile; *'İyi hem de çok iyi bir şey...'* yaptık o gün. Tutup kendi eriğimizin dalına çıkmadık ama komşumuzun kapısı önünde yeşeren asmadan tam üç bin yüz seksen üzüm yedik...

Ama ne üzümlerdi azizim; 'Bir bilsen ne üzümlerdi ki, gözler görmemiş, ağızlara değmemiş, dişleri kamaştırmamış, ne çok üzüm vardı orada bir bilsen.

Değilmi ki; nice asma dalında nice üzümler olurmuş ta biz bilmezmişiz, ancak büyüttüğümüz kadar üzüm yermişiz azizim...

2. TEŒVİK

AĞLAMA

Hızır OVACIK

Gözleri kısık; sözleri, namludan fırlar gibi çıkıyor dudaklarının arasından:

-Ara sıra aynaya da baksan!

-Ayna?

-Evet, ayna! Hani şu kendimizi seyretmemize yardımcı olan şey!

Mert, sevgili kocam, tüm dayanma gücümü koparıp alıyor bedenimden ve kapıyı yüzüme çarpıp gidiyor. Büzülüp kalıyorum o kapının arkasında. Yine...

Akşam, işten eve üzgün dönecek, özür dileyecek her zaman yaptığı gibi; bunu biliyorum. Beni sevdiğinden de şüphem yok.

Yine diline hâkim olamadı!

Bana karşı böylesine anlayışsız olduğu günlerde, ona çok kızıyorum. Beni görmüyor: Otist[1] çocuğu olan bir anneyim ben; ama o, yeterince farkında değil sıkıntılarımın.

Dilime geleni ben de söylesem; öfkemi haykırsam yüzüne, böyle anlarda...

Yapamam, kıyamam. Sakinleşince biraz düşünüyorum... Hakkı. "Süslenmek için" aynaya bakmayalı kaç gün oldu bilmiyorum. Oğlum, 24 saatimin tümünü dolduruyor ve o 24 saat, onunla ilgilenmeme bile yetmiyor. Kendime bakmaya zamanım olsa yapmaz mıyım?

Şikâyet ettiğimden değil; biricik evladım Emre'm, dünyam ve ahretim...

Ne demiş ozanlar ozanı?

"Sensin canımın canı,

Sensiz kararım yok durur.

'Uçmak'ta sen olmaz isen

Vallah gözümde yok durur."[2]

(Sensin canımın canı, / Sensiz kararım yoktur. / “Cennet”te sen olmazsan / Vallah gözümde yoktur.)

Mert’i de düşünüyorum tabii. O da ilgi bekliyor; kendisiyle gurur duyacak, çevresinde pervane olacak bir eş bekliyor.

Ayna... ayna neredeydi?

- Aman Allah’ım... Berbat görünüyorum!

Gözyaşlarıma hükmedemiyorum. Hiç değilse “Bırakma kendini bu kadar.” deseydi, “Kendini çok ihmal ediyorsun.” deseydi. Biraz daha anlayışlı olabilseydi bana karşı. Her defasında bu derece kırmıyordu beni.

5 Aralık 2010

Rüzgâr, ıslık ıslık bacalarda. Dışarısoğuk, karanlık...

Yarıdan korkuyorum.

İçim, buz çanağı... Yüreğim çiğ altında gündüzden... Üşüyorum.

Sevgili yavrum, sevgili “otist” oğlum Emre, yarın 15’ine basacak.

15!

Merhametsiz ya da sabırsız, bilgisiz veya yeteneksiz birilerinin kararttığı gündüzlerle, dualarımın boşlukta asılı durduğunu gördüğüm sayısız gecelerle, umutsuz, tükenmiş, dayanılmaz acılar içinde defalarca parmaklarıma, avuçlarıma doluşuveren saçlarımla, çıldırmalara ramak kalmış anlarla dolup taşan 14 koca yıl, geçip gitmiş öyle mi?

Başlangıçta bir melek eli gibi uzanan devlet yardımının[3], özürlü çocuğu olan ailelere -yalnız o paraya gözünü diken eğitim kurumları yüzünden- çektiği çileyi bilseler... Oğlumuzu insan yerine koymayan, “sınıf” demeye bin tanık isteyen minicik odalarda, üç yaşından 35 yaşına kadar “otist, ASD’li, mongol, hatta akıl özürlüyü bir araya getiren, onlarla alay eden, onları aşağılayan, hor gören görevli ya da yöneticiler yüzünden bazı kurumlarda yaptığımız mücadeleyi, hemen halledilecek

konularda bile gıdım gıdım ilerlememizi... ne dayanılmaz işkencedir bilseler...

Devlet okulları, özel okullar... Önce İstanbul, ardından Ankara, sonra yine İstanbul... Erenköy, Sultantepe, Ümraniye... Savrulup haberin, dedikodunun, umudun peşinde oraya buraya... bir bilseler neler çektiğimizi!

“Otizm”i okumuşluğu olmayana ya da bir yerlerde -yakınlarında olmasa da- izlemişliği bulunmayana asla anlatamayacağımız, onların asla hayal edemeyecekleri bir batağın içinde, 14 yıldır boğuşuyoruz, Emre, Mert, akrabalarımız ve yakın dostlarımızla birlikte demek.

Ve yarın “15” olacak, öyle mi?

6 Aralık 1996

Uyanmıştım, ama narkozun etkisindeydim hâlâ. Karnımdaki gaz dağıyla savaş versem de tatlı bir sarhoşluk içerisindeydim.

Bulutların arasından Tülay Hemşire: “Hastahane kurulalı beri bu kadar çiçeği bir arada görmedik!..” demişti; “Çok şanslı bir kadınsın, çok! ‘Nur topu gibi’ derler ya hani, işte öylesinden bir oğlun oldu. Sen de oğlun kadar sağlıklı olarak doğumu atlattın ya... Deli kocan, bunları öğrendikten sonra, hastahanemizi çiçekçi dükkânına çevirdi! Neredeyse gelir, sizi görme izni nihayet çıktı. Hadi toparlan bakalım.”

Oğlumu, yatağından alıp kucağıma yatırmıştı.

Mışıl mışıldı. İnanılmaz bir şeydi. Güzeller güzeliydi. Mis gibi kokuyordu...

Benimdi, canım ciğerimdi, oğlumdu...

Tam yere indiğimi sanırken yeniden havalanmıştım, bulutların üstüne.

Hemşire çıkar çıkmaz babamız, baş ucumuzda belirmişti. Kucağında dev boyutta bir çiçek demeti ve elinde parlak kâğıda sarılmış küçük bir kutu, gülümsüyordu.

- “Başım baktı, gönlüm tahtı”[*] uyanmış mı?

O beni okumaya çalışıyordu, ben onu okuyordum: Saçları darmadağındı, gözleri kan çanağıydı, göz altı torbaları balonlaşmıştı... İki gün boyunca, doğru dürüst uyumamıştı besbelli.

Gözleri gözlerimde, elimin serum takılan noktasında, saçlarımda; oğlumuzda dolaşmıştı.

Ömrümün en güzel üçüncü günüydü!

Elimi tutmuştu. Yanağına yapıştırıp,

- Bilsen, demişti... bir bilsen...

Biliyordum; doğumu, birlikte yapmıştık. Acısını -benim kadar olamaz tabii- o da çekmişti.

Bir süre sessizce bakışmıştık.

- Hadi git yat, uyu biraz.

- İki koca gün bu ânı bekledikten sonra mı?

- Evet... Ben çok iyiyim. Oğlumuz da çok iyi. Biliyorsundur zaten.

Şimdi de sen biraz toparlan bakalım!

Gitmezdi... Bizi bırakıp gitmezdi...

Gitmemişti.

Beşinci gün, birlikte tutmuştuk evimizin yolunu.

5 Aralık 1997

Doğum sonrası zor günleri, annemin ve en çok da kız kardeşimin yardımıyla atlatmıştım.

İlk aylar, gülüm balım, sonrakiler kâbustu!

Bir şeyler ters gidiyordu: Komşumun çocuğu Erdem’le on gün vardı aralarında. O, 8,5 aylık ilk kez “tay tay” yaptığında. Çoktan beridir “Anne, baba, dede...” diyordu.

Biri uzaydan gelmiş kadar, farklılaşmıştı ikisi.

- Anne, de bana! Her çocuk nasıl anne diyorsa öyle, sen de söyle ne olur!

Bana bakmıyordu, beni görmüyordu!

- Sana söylüyorum Emre! Burada mısın?!

- Deet! Deeeet! Deet...

Sağır ya da kör değildi; öyleymiş gibi yapıyordu.

Daha üç aylıkken götürdüğümüz KBB doktoru: “Olur bazen böyle şeyler, bekleyin biraz.” demişti demesine... Kaç gün, kaç ay bekleyecektik, onu söylememiştii.

Kaç ay olmuştu sahi?

Eşimin sık sık tekrarlamak zorunda kaldığı sözler de tatmin etmez olmuştu beni:

- Görmez, duymaz olur mu hiç? Sakin ol. Sana, bana bakmıyor belki; ama inanki onun tüm duyuları sağlam.

- Doktora gidelim, doktora gidelim... Anneyim ben bilmez miyim, çocuğa kötü şeyler olacak sanki...

- Bekleyin biraz, demedi mi o doktor; kaç hafta oldu ki daha?

- Hafta mı dedin?.. Hafta ha?!

Bir şeyler, özellikle son günlerde, ters gidiyordu; emindim bundan.

Emre’yi bakıcıya bıraktığım ilk günden işimi bıraktığım güne dek, gözüm hep arkamda kalmıştı.

6 Aralık 1997

Emre’nin ilk doğum günüydü.

Kapının zili çalıyordu.

Kırık dökük açtım.

Elinde kocaman bir kutuyla babamız işten dönmüştü.

- Hoş geldin.

- Hoş bul...

Böylesine durgun, bu derece ezik bir karşılama ve çıt çıkmayan bir ev beklemiyordu, şaşkıındı.

Masanın başındaydık: Emre, Mert ve ben...

Tek mumlu çikolatalı pastam bize bakıyordu, biz ona bakıyorduk.

- Kimse yok mu? Çocuklardan, komşulardan vazgeçtim; annen, kız kardeşin de mi yok Nilay?

Kıpırmızı kesilmiştim. Kulaklarım yanıyordu!

Oğlum bir yaşındaydı, ama konuşmuyordu; yürümüyor, hatta emeklemiyordu. Hem buradaydı, hem değildi; hem sağlamdı, hem değildi...

Kimseyi çağırmaıştım, kimseyi çağırmaıştım.

Gelmek isteyenlere de kapım açık değildi zaten.

Emre'nin bir rahatsızlığı vardı!

Sorunun cevabı oydu: Önce ona ne olduğunu öğrenmeliydik. Bu masanın etrafında, bizi ve onu üzecek şeyler söylenmesini/ olmasını istemiyordum.

Hangi niyetle olursa olsun, bu ev, bu masa, kuzucuğumun ilk doğum gününde hem de... Kötüydü, çok kötüydü.

Başım önümdeydi:

- Yarın izin alıp işyerlerimizden, üniversite hastahanesine gidelim. Şöyle her şeyini incelesinler çocuğun. Nesi var bilmiyorum, ama artık öğrenmek istiyorum!

Çenemi tutup kaldırmıştı başımı. Yüzümü, yüzüne yaslayıp kalmıştı öyle.

Yanağı ıslaktı.

Yanağım ıslaktı.

Kulağıma öyleyken fısıldamıştı:

- Lütfen üzülme. Bir zamanlar hep söylediğin gibi: "Bize Allah'ın hediyesi o." Her nesi varsa öğrenelim, peki. Biri bize neler olduğunu söyleyinceye kadar hastahaneleri dolaşalım. Şimdi her hastalığın çaresi bulunuyor. Böylesine salıverme kendini ne olur.

- Nesi var bilmiyorum, ama hasta o.

- Farkındayım... Nicedir farkındayım... Sakin ol...

Hastaydı. Çaresini buluncaya kadar çırpınacaktım. Çırpınacaktık!

30 Aralık 1997

Bir başkası, başka bir şey söylesin diye günlerce doktor doktor dolaşmıştık.

Üç aşağı beş yukarı, hep aynı şeyleri söylemişti her biri.

Son psikolog, bizim de zorlamamız yüzünden, başımıza başımıza indirdiği balyoz gibi cümlelerle, tane tane ve ikinci kez anlatmıştı hastalığını:

- Otizm, ömür boyu süren bir rahatsızlıktır. Beden dilinin kullanılmasına dayalı iletişimle, çok çeşitli etkinliklerle, özellikle oyun veya şakalarla bir çözüm yolu aranıyor. Tedavisi eğitimidir, ama o da ömür boyu sürer. Dünya Sağlık Örgütü Raporları'na göre Türkiye'de yüz bini aşkın otistik veya ASD'li birey var. Önce anne ve babaları eğitmemiz gerekiyor aslında... Her bin doğumun bir veya ikisinde...

- Ömür boyu mu dediniz?

- Çocuğunuz, sizin onunla konuşmaya çalıştığınızı bilmeyebilir. Onlar, becerilerinde diğer çocuklardan çok farklıdır. Erken fark etmeniz büyük bir şans olabilir sizin için... İnsanları gözlerinden hatırlayabilirler. Göz kontağı kurarak hiç değilse sizi tanınmasını ki zaten buna hazırdır... Bir de... Bir de...

- Bir de?

- Öncelikle işinizi bırakmanız gerekecek Nilay Hanım; çünkü bugün öğrendiğini, yarın unutacak. Sabah yeniden başlayacaksınız. Size öğreteceğimiz teknikleri kullanarak... yıllarca aynı şeyleri, tekrar tekrar... Örneğin ömür boyu tuvalete yanında annesi veya "öğretici" akrabası olmadan...

- Ömür boyu... Tuvalete bile ha?..

Tükenmiştim. Bu kadarı fazlaydı, çok fazlaydı!

10 Haziran 2005

Aylarca, takılmış plak gibi, üç beş sözcükle idare etmiştik. Çoğu zaman, o kadarı da yoktu!

Bir arabanın dönen tekerleğine saatlerce aynı gülümsemeyle bakabilirdi. Ertesi gün ağzına almayacağı bir sözcüğü defalarca tekrarlayabilirdi. Sokağın ortasında çığlığı basabilir, birilerine durup dururken saldırabilirdi... Bunlar değişmemişti daha; ama evet, bizi tanıyordu; hiçbir yabancı dokunamıyordu ona, fakat bize ses çıkarmıyordu. Asıl önemlisi tuvalet konusunda adım adım ilerliyordu.

Doktorlar da yanılırdı!

Sonraki yıllarda beklemedikleri, beklemediğimiz pek çok ilerleme kaydetmiştik.

Yaz başlangıcıydı... Güneş ıslıl ıslıldı üstümüzde. Sonbahar atağı yapıyorduk resmî kurum yöneticilerine. Mantıklı tekliflerimize, “Diğer çocuklar ne olacak?”, “Velilerimize ne diyeceğiz?” cümlelerini takılmış plak gibi tekrarlayıp duruyorlardı. Bir sürü engel çıkarıyor, resmî emir ve yönetmeliklerde bulunmayan pek çok belge istiyorlardı.

- Nilay Hanım, bize biraz izin verir misiniz?

Özel bir gündü. Güzel bir gündü. Güzel bitmeliydi.

Umudumuzu yitirmemiştik, çalışmış, sabretmiştik; kazanmalıydık. Gelişmemiz, konuyu bilenlerin düşündüklerinin ötesindeydi. Ödülü hak etmiştik!

Müjdemizi, okul müdürünü yakından tanıyan ve onu ikna edebilen doktorumuz getirmişti:

- Diğerleri gibi olamayacak; ama sayenizde, bir şeyleri yapabilecek kadar gelişti biliyorsunuz.

- Yani kabul edildi mi?

- Evet... Evet... Eylülde kaydını yaptırabileceksiniz.

10 Eylül 2005

O gün, okula başlayacaktı. Hatta eğitimine devam edebilirse, ikinci kademeye (ortaokula) geçmesini sağlamayacak da olsa -göstermelik de olsa- bir ilkokul diploması verebileceklerdi ona.

Sınıftaydık.

Gözlerini gözlerime dikip bana: “Ağlama.” demişti; “Ağlama.”...

Bana bakıyordu, beni görüyordu; ince parmaklı güzel elleriyle yüzümü avuçlamıştı.

En güzel ikinci gün, böyle gelmişti işte.

Sevinçten ağlıyordum.

“Anne!” dememişti daha. Olsundu!

Çok mu ağlamıştım? Hep mi ağlamıştım? Olsundu!

Nasıl öğretmiştim bunu ona? Hangi teknikle başarmıştım bu işi, bilmiyordum.

Doğru sözcük de değildi. Olsundu!

Eylül hediyesiydi, ilk gün hediyesiydi oğlumun. O gün, yani dokuz yıl “anne” demesi için uğraşmamın ardından, “Ağlama.” demişti bana:

- Ağlama... Ağlama... Ağlama...

Kaç kez söylemiştim bunu ona? Ne zaman söylemiştim? Sobada eli yanınca mı? Bizim dışımızdakiler kendisine dokununca mı? Sokağa birlikte çıkmayı denediğimizde, her defasında birileri:

- Aaaa deliye bak!

- “Embесil”[4] midir nedir?!

- Resmen “gerzek”[5] bu yaav... dediklerinde, her gözyaşı saldırısında, ama her defasında, kendime sesli sesli, “Ağlama!” komutu verdiğimde mi?

Otizmle ilgili ne bulduysam okurken, kâğıtlara yazıp sağa sola yapıştırdığım sözlerin her birine “Ağlama!”, “Bak ne diyor filanca?” diyerek o sözü okumaya başladığımda mı?

- Ağlama, bak ne diyor Cenap Şahabettin: “En geveze kuş ümittir. Kalbinizde hiç susmaz.”

- Ağlama, bak ne diyor George Bernard Shaw: “Ümit, hayat boyunca sürer ve ölümle sona erer.”

- Ağlama, bak ne diyor Disraeli: “Ümitsizlik, sersemelerin elde ettiği bir neticedir.”

Bir otist annesi, “Kızlarda daha kalıcı bir hastalık. Yale Üniversitesinde iyileşen 14 vaka var, hepsi erkek.” diyordu kitabında[6].

Emre, erkekti!

Merhametsize, bilgisize, anlayışsıza karşı birlikte direnecektik. Her zaferin bir bedeli olduğunun farkındaydık: Boise : “*Ümidini kaybetmiş olanın, kaybedecek başka şeyi yoktur.*”, diyordu; İ. Pliny : “*Ümit, çalışan insanların rüyasıdır.*”...

Eve döndüğümüzde, onu karşıma oturtmuş, bana bakmayan gözlerine dikip gözlerimi, sayıp dökmüştüm:

- Yeşil gözlü, melek yüzlü canım yavrum, nasıl ağlamam? Nasıl ağlamayayım:

“Ah nice bir uyursun, uyanmaz mısın?

Göçtü kervan, kaldık dağlar başında.

Çağrışır tellallar, inanmaz mısın?

Göçtü kervan, kaldık dağlar başında...”[7]

Yaşıtlarınla karşılaştığımdan değil, koca delikanlı olduğundan... Gözlerime bakarak, bir kere ama bir kere bile anne demedin bana.

Kervan göçüyor...

Yer sarmadan bedenimi, toprak örtmeden üstümü...

Kervan göçmeden kuzum!

Mayıs 2010

“Yücelerden yücesin,

Kimse bilmez nicesin...”[*]

Senden Emre’ye uzanan bir yol çizmişim.

Gece veya gündüz; ayık, uyanık ya da uykuda, düşte...

Dualardayım.

Kimler neler diliyor senden bilemem!

Benim tek dileğim var... Bir tek... En güzel günüm kalmasın askılarda.

Nedir ki senin için?

“Anne” desin, almadan meleğin emanetini!

O güzel, yeşil gözlerini gözlerime dikip:

- Anne, desin, ne olur!

[1] Otist: İçine kapanık, psikolojik sorunları olan kimse.

Otizm için kaynak: Anadolu Üniversitesi, Engelliler Araştırma Enstitüsü, Prof. Dr. Gönül Kırcaali-İftar, “Otistik Özellik Gösteren Çocuklara İletişim Becerilerinin Kazandırılması”, 2003. “Gelişimsel Yetersizlik Birimi”ne devam eden bir grup öğrenciyle PECS uygulamaları (Bu uygulama da Prof. Dr. Gönül Kırcaali-İftar koordinatörlüğünde, aynı enstitüden bir öğretmen ve bir araştırma görevlisi tarafından yürütülmektedir.)

[2] Yunus Emre, Sensin Canımın Canı

[3] “Özürlü Bireylere Uygulanacak Destek Eğitim Programları ve Eğitim Giderlerinin Karşılmasına Dair Yönetmelik”: 9 Temmuz 2009, Resmî Gazete: 27283; “Sosyal Güvenlik Kurumu, 2008, Sağlık Uygulama Tebliği”, 29 Eylül 2008 tarihli Resmî Gazete; “Özürlü Çocukların Eğitim ve Rehabilitasyon Giderleri, Merkezî Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği”, “Bireysel eğitim bedeli, grup eğitim bedeli (2008 yılı için...)”, “Bu rakamı aşan giderler ilgililer tarafından karşılanır.” Resmî Gazete, 29 Ocak 2008, 26771.

[4] embesil: Budala, aptal, ahmak.

[5] gerzek: Geri zekâlı (argo).

[6] Otizm İle Yaşamak ve Annelik, “Benimle Oynar mısınız?”, Güzide Tekeş, Artı Özel Eğitim Merkezi, 1.1.2000, Ankara.

[7] Yunus Emre, Göçtü Kervan Kaldık Dağlar Başında

[*] Dede Korkut Hikâyeleri’nden.

3. TEŞVİK

DURUP DURUP *ANLATILAN HİKÂYELER*

İlyas ENGİZ

Gece yarısına doğru... Sokak lambalarının ölgün ışığında... Gezinen, kıpırdanan ve titreşen gölgeler dolaşır duvarlarda. Yıllardır, belki de asırlardır, kendi yalnızlığını bekleyen bu duvarların diplerinde; umutsuzluğun, umarsızlığın uyuşturduğu, kırmızı burunlu, mor yanaklı sarhoşlar birikmeye başlar... Düşünceleri, kördüğüm olmuş zamanlarda ve kaderlerin kesiştiği yerlerde takılı kalmıştır. Belleklerinde birikmiş anıların çamurunu eşleyedururlar. Bölük pörçük de olsa; acılarının üzerini örtecek sevgi kırıntıları ararlar bu balçıkta... Sonra, şarap şişesinin ağzına gözlerini dikerek, sanki oradan, yaşamın sırrı kulaklarına fısıldanacakmış sanıp içindeki kırmızı iksire bakarlar. Kırmızı, kırmızı solurlar ardından. Daha sonra da şarap tortusu renginde, kan kokan kıpkırmızı acılar doluşur içlerine.

Sakallı, alnında yaşam öyküsü, bir ömrün ağırlığı omuzlarında, birdenbire görünürde taş duvarın dibinde... Akı karasına, saç sakalına karışmış... Yaşını başını almış... Belli ki, defalarca feleğin çemberinden geçmiş... Yine de babacan, sevecen ve güleç... Hem bilgili, hem görgülü... Yoldaşları, Topukçu ve Kopuk; kendinden az önce gelmişler oraya.

Bıyıklı var bir de... Yeni arkadaşları... Gölge gibi süzülüp çıkageldi yanlarına. Kafasını uzattı karanlığın içinden. Geceyi sırtına yüklenmiş bir hayalet gibi, kıldan yapılmış bir suratla, yarısını karanlıkta bırakmış olarak durdu önce. Sonra kılıfından sıyrılıp çıktı ortaya. Sarhoş değilmiş de sallanmak onun için bir oyunmuş, dahası çok hoşuna bile gidiyormuş, sallanmasa kesin devriliverirmiş anlamında yalpalayarak yürüdü. Kaçınıcı olduğu bilinmez, bir elinde yarılanmış şarap şişesi, öteki elinde, en ucuzundan şarap şişeleriyle dolu bir poşet. İkram için. Yüzünde yeni tanıştığı arkadaşlarını görmenin aceleci sevinci, şingırdayarak yaklaştı onlara:

“Hadi bre papazı uçuralım!” Dedi yanlarına varır varmaz.

Papazın şerefine, imamın şerefine, diyerek coşkuyla tokuşturuldu şişeler...

Bıyıklı, komşusu ve pavyonda çalışan bir kadını çok sevdiğini; kim ne derse desin, ister kınasın, ister ayıplasın, onunla evlenmeyi düşündüğünü anlattı... İçlerinde, evi olan ve sokakta ya da yıkık dökük evlerin kuytularında yatmayan tek kişiydi Bıyıklı. Halasından kalma köhne bir evin kirasından aldığı üç beş kuruşla geçiniyordu. Para, gelip eline konan, sonra da yanağından bir gagacık aldıktan sonra uçup giden bir kuş gibiymiş onun için, öyle söyler. Para yenir dost yenmez, diyenlerden... Gönül adamı... Bir de, eline topluca bir para geçerse, arkadaşlarını, evinin alt katındaki başodaya yerleştirmeyi düşündüğünü anlattı. Kendi de iniverirdi odasından yanlarına ara sıra... Ne güzel olurdu. Söylediklerini, sarhoş kafayla söylenmiş, bol keseden atılmış bir palavra sanıp inanmasalar da; gözlerinde düşünülmüş olmanın sevinci, dinler gibi baktılar. Bıyıklının gönlü olsun diye çok ilgilenmişlermiş, çok sevinmişlermiş gibi coşkulu görünmeye çalıştılar. Dahası, biz de senin yerinde olsaydık aynısını yapardık dercesine dudakları kımıldadı. Belki de biz söyleseydik aynısını söyledik anlamına gözlerini devirip kirpiklerini kırıştırarak Bıyıklıya baktılar. İçlerinden gelme de sevinmiş görünmek için paslı paslı gülüştüler.

Gecenin geç saatlerinde unutulmuşlar yeniden dirilir. Kötü anıları kovmak istersin zihninden, belleğine yapışmışlardır, gitmezler. Böyle bir ortamı bekleyen geçmişin bütün aşkları, sevinçleri, acıları, hüznüleri, pişmanlıkları, hapsoldükleri yerlerden çıkarlar birer birer... Yıllar geçse de unutulmaz anıları ve hüznü kokan öyküleri vardır insanların.

Topukçunun öyküsü gibi:

Ben, insanların, çalışıp didinip de iyi geçinebildikleri; günümüzde bile, özlemle anılan, hani nerede o eski günler, dedikleri günlerde, mektebinde okumuş, iyi bir tornacıydım. Orta büyüklükte bir torna atölyem vardı. Kadın

ayakkabıları için kundura yapımcılarına, sert ağaçtan topuk yaptım. Yanımda çalışanlarım vardı. İşim de, kazancım da iyiydi...

“Bizimki başladı yine... Desene içimiz karacak bütün gece,” dedi Kopuk.

“Ya arkadaş, sen istersen dinleme ya! Ben, Bıyıklıya anlatıyorum.” Dedi Topukçu.

Kira evi olsa da, kapısı kavuniçi, duvarları gülkurusu rengine boyalı, eşiğine yüz sürmek istediğim huzur dolu bir evim vardı. Perdeleri pembe olan bir ev... Etekleri elişi dantelli... Kutu gibi bir yuva açığı... Yuvamda da zeytin gözlü, al yanaklı, gül yüzlü, dilberdudaklı, canımdan çok sevdiğim, dünyalar tatlısı bir karım vardı... Bir de, Allah'ın yarattığı tüm insanları seven, koskocaman bir yüreğim...

Alet işler el övünür dense de, inanma sen ona; insan eli değmeden alet nasıl işler? Bir de alnından ter akmayanın elinden iş çıkar mı? Çıkmaz... Kuşkusuz ben de, ele güne muhtaç olmamak, namert eline bakmamak için eşek gibi çalışır, çok yorulurdum. Kulağımda tornanın uğultusu, günün yükü ve yorgunluğu omuzlarımda, elimde karımın ismarladığı öteberi, bacaklarımda titreme, ayaklarımı sürüyerek girerdim bizim sokağa... Kapısına varınca; evimin kokusu ta eşikteyken burnuma çarpar; birden yeğniler, tüm yüklerimden kurtuluverirdim. Gözlerimde, özlemin kavuşmaya yaklaşmasındaki pırıltılar, kucak dolusu sevgimle kollarımı açardım kapı aralanırken. Birden ileri fırlar hasretle kucaklardım karımı.

Her şey böyle güzel giderken sonra ne olmuş ki?

Şu dünyada, düzgün giden işleri bozacak birileri çıkarmış mutlaka... Durup dururken, rengârenk leğenler, yeşilli kırmızılı kovalar, allı güllü tabaklar, cicili bicili terlikler, ayakkabılar, taraklar, her renkten, her türden yapma çiçekler, saymakla bitmez, daha bir yığın naylon eşya kâbus gibi çıkmış piyasaya... Kimileri: “Plastik Çağı başladı,” demiş buna. Topukçu sezememiş önceden... Bu meretin, ekmeğini elinden

alacağını bilememiş. Nasıl bilebilirmiş ki? Kırk yıl düşünse aklının kıyıcığına bile gelmezmiş. Meğer uyanığın biri; onun tahtadan yaptığı bu topukları, sert plastikten döküvermemiş mi? Hem daha sağlam, hem de onun bir ayda yaptığının kırk çeşidini bir günde yaparak. Sudan da ucuzmuş üstelik. İşleri bıçak gibi kesilivermiş bir anda. Bu durum onu, tam on ikiden vurmuş. Akıllı durmuş, başını tavana vurmuş... Küplere binmiş önce, sonra naylon gibi renkten renge girmiş. Şaşkın ördek gibi bir o yana bir bu yana dönedururken zaman da su gibi akıp geçmiş...

Bakalım, bundan sonrası için ne dedi Topukçu?

Hazıra dağ mı dayanır? Gençlikte taş taşı, yaşlılıkta ye aşı, derler ya, ben de o günleri düşünerek para biriktirmeye başlamıştım. Biriktirdiğim onca para, kısa sürede, uçup gitti elimden. Ardından işçilere borçlandım. Esnafa borçlandım. Bari ben de, tahtadan çocuk oyuncakları yapıvereyim, dedim. Beşik, zıpzıp, çingirak, cambaz, at arabası, kamyon... Aklınıza ne gelirse... Borç yiyen kesesinden yer deyip, bir de banka kredisi aldım. Bir baktım, benim yapmak istediğim ve yaptığım oyuncakların en kralları var plastikten. Allı morlu, çiçekli böcekli... Çarşılar, pazarlar ağzına kadar dolmuş... Tam anlamıyla renk cümbüşü... O zamanın insanları, renklerin büyüüne mi kapıldılar desem, akıllarını mı yitirdiler desem, hazine bulmuşlar gibi saldırdılar plastik eşyalara. Kim bakar benim yaptıklarımı? Çürük tahta çivi tutar mı? Tutmaz tabii... Ya da çatal kazık yere batar mı? Neye el atsam elimde kaldı açıkçası. Atölyem, makinelerim, neyim varsa, keserine çivisine kadar elimden çıktı. Bütün bunlar yetmezmiş gibi bir de eve haciz gelmesin mi? Eşyalar götürülürken, ölseym de bu rezilliği, bu kepezeliği görmeseydim, dedim. Ben utancımдан yedi kat yerin dibine batmışken, karımın göz yaşları da sular seller gibi aktı yanaklarından. Gözümün içine baka, baka kabretti kadıncağız. Bana mı küstü, dünyaya mı küstü anlayamadım.

“Bu hikâyeyi her dinleyişimde sıkıntı basar içimi arkadaş. Benim bile içimi çok kötü yakar bu hikâye. Ben de insanım be birader! Benim

içim yanmış tutuşmuş zaten. Yangına körükle gidilir mi ya? Of, of! Gördün ya Bıyıklı, insanın içini çok kötü acıtır Topukçunun hikâyesi... Bir de ağzını açtı mı, artık kimse kapatamaz çenesini bunun.” Dedi Kopuk.

Kim ne derse desin Topukçunun umurunda bile değildi artık. İçindeki çıban deşilmişti bir kere. Yarasının irini boşalmazsa, ona uyku yoktu bütün gece.

... Lafı daha fazla uzatmayayım. Baksana, birileri lafımın önüne taş koymaya başladı. Neyse... Ödenmemiş kiralar birikince evden de atıldı. Oradan, iki gözümüz iki çeşme, iki elimiz böğrümüzde, iki göz bir gecekondu bulup elimizde kalan eski püskü, pılı pırtıyla taşındık oraya. Benim, gözümün nuru, alnımın akı, içimin ateşi, karımın çok gücüne gitti bu durum. Eve her gelişimde baktım, benim hanımın kara gözleri acıklı bir aşk romanının sayfalarından çıkmış gibi ıpslak... Bakışları dersin kırgın... Ağacı kurt, insanı dert kemirir derler ya, dağ gibi karım günbegün eridi, eridi, kaşık kadar kaldı. Ardından da amansız bir illete yakalandı. Önce hacı hoca, üfürük müfürük... Ardından hastane kapılarında sürttük günlerce... Doktor: "hazırlıklı ol çok uzun sürmez," dedi. Adamın gırtlakını sıkasım, önüme gelenin de ensesine tokat, arkasına tekme atasım geldi. Hani insanları sevelim diye bas bas bağırlılar ya; bir baktım ki, ben de, insanları sevecek ne yürek kalmış, ne de sevginin kırıntısı... Onun yerinde ne var dersiniz, tonlarca ağırlıkta koskocaman bir boşluk!

Öte yandan, delik büyük yama küçük. Bendeysel; cep delik cepken delik, cebimde yok metelik! Eskiden olsa, üç beş kuruş borç alacak birileri bulunurdu. Nerede bu insanlar diye sorarsan, hepsi bankerlerin kapısında kuyrukta... Uzun sözün kısası, sonunda o acı gün geldi. Eli elimde, dargın gözleri gözlerimde, gözyaşlarım yanaklarımdan süzülürken, benim sevgili eşim, canım ciğerim, hayat arkadaşım, o güzelim kara gözlerini yumdu hayata...

Hikâyesinin altında ezilmiş, kendi ağırlığı da buna eklenince yamyassı oluvermiş gibi acıyla kasıldı yüzü. Geçmiş, bir leke ve hastalıklı sarı bir renk olarak gelip yüzüne oturdu.

Onlar, aslında, dinlemekten çok, acılarla kucaklaşarak düşünmeyi ve düşündükçe de kahırlanmayı severlerdi. Uğrun, uğrun yanarlar; nefesleri, içkiden çok yanık kokardı bu yüzden. Kendi acılarının üstüne bir de, Topukçunun yürek paralayan öyküsü... Eh artık!

“Ben demedim mi sana Bıyıklı, bunun hikâyesi çok acıklıdır diye, bu acıyı benim bile içim kaldırmıyor arkadaş! Dinledikçe bunalıma giriyorum ya,” dedi Kopuk gözleri dolu dolu.

“Ah ulan ah! Gel de içme şimdi!” Deyip, saldırır gibi kaptı şişeyi, dikti başına Topukçu. Diğerleri de bu anı bekliyorlarmış gibi kıpırdandılar. Şişeler havalandı, tokuşturuldu.

Dedim, o, Tanrı'ya ulaştı, darısı benim başıma... Can gövdeye konuk, dedim; tuttum bedenimden aldım hincımı. Yemedim, içmedim, öleyim diye. Kafamı duvarlara vurdum. Kendimi yerden yere atıp debelendim... Ne yaptırısam bir türlü ölemedim arkadaş...

Topukçu sustu bir süre. Cebinden bir resim çıkardı, baktı. Acıyla buruştu yüzü. Yanaklarından süzülen gözyaşlarını sildi. Sonra da burnunu çekerek konuşmasını sürdürdü:

Acılı başta akıl olur mu? Üstüm başım yırtık pırtık, Medine fukarasına dönmüşüm. Kafamın içinde arı kovanı... Baktım, ben istedim diye de can çıkmıyor bedenden... Bir abam var atarım, nerde olsa yatarım deyip, sokaklara vurdum kendimi. Sokaklarda, parklarda, orada burada, Mecnun misali, gün oldu tozdum tozuttum, gün oldu sürüm sürüm süründüm... Avunsam ya! Acımı unutup da canımın derdine düşsem ya! Ne gezer? Baktım, kendi canım kendi gözümde beş para bile etmiyor, bıraktım feleğin sopasına kendimi. Daha da kötü oldum tabii. Allah'ın ondurmadığını peygamber sopayla kovarmış, derler. Bir lokma ekmeği bile bulamadığım günler oldu.

Halsizlikten, açlıktan yere yığılıp kalmışım bir gece vakti. Yanımdan gelip geçenler üstüme basmamak için yollarını değiştirdiler. Göz ucuyla baktım hiç tınmadan gelip geçenlere: “Böylesine sevgisiz bir dünyada yaşasam ne yazar, yaşamasam ne yazar,” dedim. Sonra bayılmışım. Serilmişim yere upuzun... Gözlerimi bir açtım ki, karşımda, okumadığım bir masal kitabından çıkmış aksakallı bir dede! Evliya sandım önce... Ben kesin öldüm, deyip sevineceğim sıra, anladım ki bu dede başka dede... Bu dede, rüyalara giren aksakallı bir dede değil de, bizim anlı şanlı, gariban dostu ha bu Sakallıymış meğer...

Topukçuyu yerden kaldırıp sırtlamış Sakallı, ayaklarını sürüterek, ıkına sıkına, dili dışarıda soluyarak, canını dişine takıp getirmiş kaldığı yere. Ona bakmış. Yememiş yedirmiş, içmemiş içirmiş. Eğrilerini bulmuş önce, sonra büküp doğrultmuş. Sakallının karşılıksız sevgisi derman olmuş acısına... Böyle bir dostluğu görünce; Topukçunun kurumuş yüreğinde bir kıpırdanma oluvermiş. Ilık bir şeyler akıvermiş içine. Bir hoşluk yayılmış tüm bedenine... Ardından kendini, sıcacık, yürek gibi çarpan, içinden taşan sevgisini koyacak yer bulamayan biri olarak hissetmiş. Başından geçenleri en ince ayrıntısına varıncaya dek anlatmış Sakallıya.

Sakallı, almış onu karşısına: “Bak iyi dinle beni Topukçu”, demiş. Topukçu adını da o takmış ona. “İnsanlar, sevmeye de, sevilmeye de muhtaçtır. Biz de öyleyiz... Seven insan yücedir. Sevilmeyense bir zavallıdır. Kalabalıkta bile yalnızdır bunlar. Biz, burada, hüznümüze hüznün katmaktan çok, yalnızlığımızdan kurtulmak, daha çok sevmek, sevilmek ve yeni dostlar edinmek için bir araya geldik,” demiş. “Biz acılıyız diye kimsenin kötülüğünü düşünmeyiz. İçimizde ne varsa; sevgilerimizi, acılarımızı, yalnızlığımızı ve özümüzde var olanı, ortaya koyar, paylaşırız. Eğer sen de bizim gibi olacaksan hoş geldin aramıza,” demiş.

Ben böylece, yeni bir yaşamın ve bu yaşamda yeni bir dostluğun kapısında buldum kendimi. Çok duygulandım. Sakallı, güngörmüş adam... Bana göre aşkın ve tutkunun kitabını yazmış adam... Gönül eri... İşte ben, bu arkadaşlarımın bana sundukları sevginin gücüyle teselli buldum, iyileştim. İnsanlık mektebinde mertebem yükselmiş, o mübarek ağzıyla öyle söyledi Sakallı bana. O gün bugündür, canımın bende kalan parçasıdır arkadaşlarımın her biri. Kısacası, kendi kabımdan boşaldım, dost kabında yer buldum şimdi.

Birden sustu Topukçu. Daha fazla hüzünlenmemek için belleğinin kapılarını kapattı hemen. "Bitti..." Dedi... Şişeyi başına dikti yeniden.

"Bak Bıyıklı, bu Topukçu var ya, az buz değil, bu da oldukça okumuş bir adamdır ha... Yolda giderken yere para düşürse, eğilip almaz ama yazılı bir kâğıt görse yerde, eğilip alır ve okur onu. Belki de bu yüzden bunun ağzı da bizim Sakallı gibi iyi laf yapar ha," dedi Kopuk

Bu kez Sakallı, ağır bir mezar taşı gibi doğruldu yerinde. Anlatmaya başladı:

Eskiden bu sokak böyle değildi Bıyıklı. Sen de hatırlarsın... Evlerin hemen tamamı, iki ya da üç katlı olup cumbalıydı. Evlerin gözleri olur mu? Olmaz mı? Kulakları bile olur. Evlerin, gülen gözleri ve işiten kulaklarıydı bu cumbalar. Komşular birbirlerine buradan seslenirler, konuşurlar, şakalaşırlar ve dedikodu yaparlardı. Sokaktan gelen geçenler, evlere giren çıkanlar, işe gidenler, işten dönenler görülürdü buralardan... Sokak satıcıları bile cumbalara bakarak bağırırlardı. Cumba pencerelerinde, siyah, kahve, mavî ve yeşil gözler... Gülerken o gözler bir başka siyah, bir başka mavî, bir başka yeşil olurdu. Coşkularının doruğundayken hep birlikte güzelleşirdi insanlar. Neşeleri sokağa taşardı.

Anlattı da anlattı Sakallı:

Cumbalardan cumbalara gerilen çamaşır ipleri gibi gönüllerden gönüllere köprüler kurulmuş eski günlerde... Sevgi ırmak olup

çağlayanlar yaparak evlerin kapılarından, pencerelerinden sokağa fıskırmış. Her dinden ve her ırktan, yürekleri sevgi dolu, güzel insanlar yaşarmış bu sokakta. Her akşamüstü ve pazar günleri, hava güzelse; evin bulunduğu merdivenli sokaktan, sakanın katırı dışında, hiçbir araç geçemediğinden; tüm sokak sakinleri gibi Sakallı da, kapı eşiğine, basamakların üzerine oturur, mutlu anlar geçirmiş komşularıyla. İç içe, dostça, kardeşçe... Sokakların kendine özgü, komşulukları diri tutan, insanları birbirine kaynaştıran bir özelliğiymiş bu... Bir de bu cumba pencerelerindeki saksılarda, göz alıcı renkleriyle sardunyalı, karanfiller, mevsim çiçekleri ve fesleğenler bulunmuş. Şimdi öyle miymiş? O güzelim cumbaların yerine, orası burası sökülüp sarkmış kırık dökük pencereler, köhne evlerden uzanan bakımsız ve pasaklı kadın başları varmış şimdi... Kendileri gibi sarhoşlar da işte böyle, sokağın çürümüşlüğüne bakarak, gagalarını önlerine düşürüp kahırlanarak eski günleri düşünelerlermiş duvar diplerinde...

Sakallı yeniden konuşmaya başlayınca, biz buradaki tuzağın kokusunu aldık, kim bilir biz bu hikâyeyi kaç kez dinledik, dercesine yerlerinde kıpırdandılar.

...Duvarcı Adem Sokağı'yla, şimdi bizim bulunduğumuz Aşıklar Sokağı'nın kesiştiği köşede, kaldığımız binanın cephesiyle aynı hizada bir bakkal dükkânı vardı. Sahibi Rum. Sula ve ailesi de bu dükkânın üzerinde otururlardı. Sula, benim sevdiğim Rum kızı ve romantik aşkımdı. Bizim kapı eşiğinden bakıldığında; onların evlerinin çiçekli cumbası ve cumbanın bize bakan kırmızı kadife perdeli penceresi görünürdü.

“Sen de, Bıyıklı gibi, gözünü hiç kırpmadan dinleyen birini buldun ya, aynı hikâyeyi anlatır durursun artık.” Dedi Kopuk. Ardından: “... Desene sen şuna! Bütün gece içimiz kararacak, gülmek yasak olacak bize, desene!” Diye sızlandı.

Sakallı bozuldu, yaşlı bir yük beygiri gibi dudağını sarkıttı. Gücendi. İstedğim gibi yontamadım gitti şu odunu, dedi içinden. Ardından

efkârlanıp bir sigara yaktı. Dumanını savurdu havaya, dumanı dumana ekleyip geçmişe köprü kurdu. Bir yandan homurdanırken, diğer yandan kendi sesinin içinde yuvarlanmaya başladı:

...Sula göz olup bakardı bana oradan. Bir de çok sık bakkala inerti. Ben de yel yepelek koşardım bakkala. Hani, Rum kızları cilveli olur denir ya, Sula da beni tanımazmış gibi davranır, kaçamak bakardı. Sonra da saçlarını burnuma değdirircesine yakın dururdu önümde. Benim de içimde bir çalkantı, bir gümbürtü, bir patırtı, bir çatırtı, bir curcuna! Öyle ki, kalbimin sesinden içimde oluşan depremın gürültüsü duyulur diye tedirgin olurdum...

Öyküsünü günlüğüne yazmıştı yıllar önce. Okuyup, okuyup dertlenirdi yalnız kaldığı gecelerde. O denli çok okudu ki, ezberledi. Sonra da sular seller gibi anlatır oldu. Belki daha etkili olur düşüncesiyle, gençlikteki yüzünü yerleştirmeye çalıştı suratına. Eskisi gibi ağzını çarpıtarak gülümsedi. Eskiden akıllı ve bilgili olduğunu göstermek için yaptığı gibi kaşlarını yukarı kaldırıp gözlerini belertti. Dinler gibi görünüp kırpışan gözlerle baktılar ona. Aslında, kendi dünyaları yetiyordu onlara... Acılarını en yoğun kendi içlerine büzüldüklerinde duyabiliyorlardı. Ancak, içseslerinin batağında boğulmamak için, arada bir, kendiliklerinden, Sakallının hikâyesini dinlemeyi yeğledikleri olurdu. Gerçi, onunki de kabak tadı vermeye başlamıştı ya, varsın olsun... Anlatan Sakallı olduktan sonra çekilirdi yine de... Üstelik dinleye, dinleye ezberlemişlerdi onun öyküsünü... Yine de gözleri ve kulakları Sakallıya dikilmişti. Bir baba gibi sever ve sayarlardı onu. Kimi zaman, parıldayan renklerle bezenmiş sevgi dolu, aydınlık ve çok hoş sözler söylerdi Sakallı. O hikâyesini anlatılırken, ezberleri daha da güçlensin diye onunla birlikte mırıldanırlardı. Bazen:“Orası öyle değil şöyle,” diye karşı durdukları bile olurdu.

...Çeşitli marka kolonya şişeleri ve mis kokulu sabunlar bulunurdu Rum'un dükkânının raflarında. Bir de camdan, musluklu, biri limon, diğeri lavanta kolonyasıyla dolu iki büyük kavanoz... İçeri girdiğimde mis gibi bir koku çarpardı burnuma. Bu kokuya benzer fakat bambaşka, kendine özgü, çok hoş bir kokusu vardı Sula'nın. Hele o ensesinden yayılan teninin kokusu! Kırılarda baharın kokusu sanki... Saçlarını savurarak dönerken önümde, o koku içime dolar, aklıma başımdan alırdı. Saçlarını okşayışım, kokusunu da içime doldurasım gelirdi.

Burunlarını yukarı kaldırıp hep birlikte havayı kokladılar.

Sonraki yıllarda Sakallı, önce bakkalarda, sonra eczanelerde, daha sonra da yalnızca kolonyacılar da bulunan bu kavanozları gördükçe, derin bir ah çeker, havayı koklardı. Bir daha bir daha... Sula'nın ona hatıra kalan kokusunu arardı burnu. Öyle ki; kemikleri kurumuş bir ağacın kırılğan dallarına benzemişken, beli bükülmüşken, sırtı kamburlaşmışken bile Sula'nın kokusu burnunda kaldı yıllarca...

Bir gün, akşamüstü, Sula orada diye soluk soluğa koşmuştum bakkala. İpeksi saçları, tavan lambası ışığında, güneş gibi parlıyordu. Bu arada söyleyeyim; Sula, Rumcada 'güneş' demektir... Saçları, yürüdükçe, döndükçe ve başının devinimleriyle savrulup uçuyordu. Kokusunu içime doldururken soluğumu tutuyordum, saldığında saçları titreyordu. Sula yavaşça döndü, güzel ve çocuksu yüzünün tümüyle bana gülümsedi. Bakışlarında bana vermeye hazırladığı bir mutluluk vardı sanki... Yüreğinde ne varsa bakışlarına yansımıştı.

Birbirlerine bakıp, sanki o bakışlar kendilerine yönelmiş de onları da mutlu etmiş gibi, içkiden yamulmuş ağızlarıyla, çarpık çurpuk gülüştüler:

"Kavanoz dipli dünya! Aşkın böylesine de şapka çıkarılır valla!" Dedi Kopuk.

"Hey erenler, bu büyük aşkın şerefine içelim, haydi! İçelim de açılalım!" Dedi Topukçu.

Sakallı coştı. Demek ki arkadaşları can kulağıyla dinliyorlardı kendisini:

... Sula, beni bakışlarımdan tutmuş, içine çekmişti sanki. Çevredeki tüm boşluklar onunla doldu bir anda. Artık nereye bakarsam bakayım, onu görüyordum. Ben de bakışlarımı daldırdım gözbebeklerine, yeşilin buğusuna tutunup uçtum bir süre... Elimden gelse zamanı durdururdum. Nedense, geleceğin gelmesini istemez gibiydim o anda...

Biri kendi geçmişini anlatırken, bir diğeri istemeyerek de olsa, kendi geçmişine sürüklenir. Kopuk'un heyheyleri üşüşmüştü beynine... O anda orada yalnızca kendisi vardı. Çevresinde pis bir sinek dolanıyormuş ve onu yakalamayı kafasına koymuş gibi sağlam elini kavisler çizerek savuruyordu havada. Gerçekte aradığı başkaydı. Dev makineler vardı karşısında. Koca dişli, azman, demir yığını canavarlar! Horuldayan, hırıldayan... Cehenneme nereden gidilir, diye sorulmadığı halde; bunlardan biri, en korkuncu, en kocaman ağızlısı, yakalamıştı kolundan onu. İşte o anda, ancak kıyamette çıkacak seslere benzer sesler; bunca yıl geçmesine karşın, henüz soğumamış ve bir alev topu gibi asılı kalmıştı havada... Boşlukta yankılanan o seslerden birini çekip aldı Kopuk. Baktı... O ses, kendi çılgılığıydı. Cayır cayır yandı bir anda içi... Öteki eliyle kesik kolunu ovaladı, ovaladı; sonra da acıyla karardı yüzü:

“Ulan, anasını sattığımın şansı...” Dedi önce. Bir süre sonra durdu, birkaç yudum içti şişeden... “Bak, dinle Bıyıklı, biraz da beni dinle arkadaş! Bunlar var ya bunlar; seni, gıkını bile çıkarmadan dinleyen biri diye bellediler ya, çeneleri hiç durmadı bu yüzden. Onları dinledin, şimdi bir de beni dinle arkadaş! Benim ağzım onlar kadar iyi laf yapmaz ama ben de yüreğimden geçenleri birine anlatmasam, var ya, vallahi, çat diye çatlar, güm diye patlarım... İçim sıkışınca da, avazım çıktığıınca bağırasım gelir.

Kem küm ederek konuştu Kopuk.

Deniz dalgasız, gönül sevdasız olur muymuş? O zaman, gençmiş yakışıklıymış evvel Allah! Çelik gibi, kimsenin bükemediği iki kolu olan bir yiğitmiş. Bir de yavuklusu varmış mahallede... Her şey böyle hoşken; şu dünyada sevgiyle, sevdıyla yaşamak ne güzelmiş derken; her yan toz pembe gözüdürken; ne mi olmuş? Ne olacakmış, feleğin sillesini yedikten sonra, bir daha iflah olur muymuş insan? Onunki de o hesapmış... Baksalarmış şu torba ağzı gibi büzülmüş kesiğin ucuna! İşte orada, tuttuğunu büken, vurduğunu deviren, mengene gibi bir kolu varmış eskiden. İşte o kol, 'dur ya dur, nereye gidiyorsun,' demesine kalmadan, göz açıp kapayıncaya değin bir canavarın dişlerinin arasında ezilip kopuvermiş. Meğer ne marifetli, ne hünerli bir kolmuş onun rahmetli kolu... Tüm aşklarını da, sevdalarını da, tüm duygularını da o taşırmış avucunda... Kol kopup gitmiş, ortada ne âşık kalmış, ne de maşuk!

Ona 'Kopuk' takma adını Sakallı takmış. Kopuk: kopmuş anlamı dışında, işsiz, güçsüz, serseri anlamına gelirmiş daha çok... Sakallı çok ince ve duygulu bir adammış. Bir kusur gibi göstermek istememiş onun özrünü. Bu takma ad, iyi uymuş ona, çok da yakışmış.

Kopuk sustu kaldı. Boğazında düğümlenmişti anlatacakları. Ağzı çarpıldı, dudakları kilitlendi; söylemez oldu dili. Beklemek boşunaydı. Bir sustu mu kimse açamazdı ağzını.

Kopuk'un dilinin tetiği bozulunca, Sakallı kaldığı yerden konuşmasını sürdürdü:

...Bilmece gözleri vardı Sula'nın. Soracağı soruları dizip biriktiren dudakları vardı. Ben Sula'yı böyle severken; onun şahsında, başka dinlerden, başka ırklardan olan tüm insanları da sevdim. Yetmiş iki milleti bir gördüm. İçim insan sevgisiyle doldu taşıtı. Ne olmuştu bana bilmiyordum. Düş müydü, gerçek miydi, onu da bilmiyordum. Gözlerimizle, birbirimize, bağıra bağıra sevgi sözcükleri haykırırken, sessizce bakışırdık. Sula, dudaklarında yerleşip

kalmış minik bir tebessüm, çok güzel susardı. Sussa da çok güzel şeyler söylerdi gözleri... Onu böyle suskun görünce, kalbim göğsümü tekmelerken ben de susardım. Çok da güzel gülerdi. Gülerken de çok anlamlı, aşka bulanmış, çok hoş sözler söylerdi yanağındaki gamzesi. Benim de gülüşüm, suratıma sığmaz, yüzümden taşardı o zaman.

Şişeden akan şarap ağzına sığmayarak dudaklarından sızdı Sakallının. Ötekilerin gözleri öküzgözü gibi büyüdü. Dilini dışarı çıkarıp şarap akıp da ziyan olmasın diye yaladı. Yine de çoğu aktı kırçıl sakalından aşağı doğru. Eliyle sıvazladı sakalını, ıslanan parmaklarını yaladı bu kez. Bir damlasını bile yere düşürmemişti işte! Başarmışlığın kurumuyla baktı arkadaşlarına. Bakışlarında kendini de gördü. Onlar, sık sık kendilerini uzağa fırlatıp oradan bakarlardı kendilerine. O arkadaşlarının asıllarına ve kendine böyle bakarken, sokak lambasının ölgün ışığında, birtakım gölgelerin de, yaşlı yaşlı titreştiğini gördü duvarda...

...Herkesin birbirini kucaklayıp öpmek istedikleri bahar günleriydi... Sevgi, tomurcuklanıp çiçek açmıştı sevdalıların gönüllerinde... Sonunda biz de uzaktan sevmekle yetinmeyip buluştuk... Konuştuk. Hayallerle sarmaş dolaş, yeni bir dünya kurduk kendimize. Birbirimizin üzerine eriyip aktık... Sıkça buluşup geleceğimizden konuştuk.

İlerde, iki ayrı ırktan olsalar bile, tüm engelleri aşarak evlenebiliriz, demişler. İki kişi birbirini sevmişse kim karşı durabilir buna, demişler. Sonra bakışlarıyla iletilebilecek ne kadar ince ve yürek yakıcı duygu varsa, onu anında aşkın diline çevirerek el ele tutuşmuşlar. Bir yandan, dili söylerken aşkı, diğer yandan da böyle bir güzelliği yarattığı için gönlü, Tanrı sevgisiyle dolup taşmış Sakallının. Sırılsıklam âşık olduğunu anlamış. Yunus Emre'nin söylediği gibi: "Düştüm aşkın oduna tutuştum da yandım ben," demiş. Günlerce bu duygunun sarhoşluğuyla dolanadurmuş.

Henüz öğrenciydim o yıllarda. Mezun olmama bir buçuk yıl kalmıştı. İçimdeki duygu, o günlerde, gerçek gibi görünen ama gerçek olamayacak

kadar olağanüstüydü. Bir önseziydi belki de; çok hoşnut olmam gerekirken, mutluluğumun ağırlığından yüreğim eziliyordu.

Çok kısa sürede şişeler boşalmıştı. Anılar kırıldı, döküldü zaman geçtikçe...

Sakallı, sağ ayakkabısının ucunu duvar yıkıntısı üzerine basmış, kendi dışından bakarak, arkadaşlarıyla nasıl bir bütüne benzediklerini anlamaya çalışıyordu. Gerçekte kendileri uzaktayken, bedenleri orada kalmış; donuk, kımıltısız, kabaca yontulmuş; zamanın hırpalamasıyla da aşınmış, pütürleşmiş, birer İlkçağ Tanrı Heykeline benzemektedirler. Sokak lambasının titrek ışığında, şarap şişesini başlarına dikerlerken canlanıyor, sonra içlerine açılan tüm kapıları kapatıp yeniden taş kesiliyorlardı.

O anda orada, arkalarında, onlar kadar yorgun, hüznle sıvanmış köhne evlerin duvarları vardır. Bir zamanlar, özellikle Sakallının gençlik yıllarında, anıları birbirine yaslanmış bu evlerde; kokuları, renkleri birbirine karışmış, yoksullukları birbirine yapışmış insanlar yaşarlarmış. Yıllar geçse de, o evlerde yaşamışların titrek gölgeleri dolaşır duvarlarda geceler boyu. Onlar, sevgiyle birbirine sarılmış bu gölgeleri kendilerinin sandılar ve birdenbire duvarın dibine çömeldiler. Sanki duvar onları enselerinden tutup kendine çekmiş ve temeline koyacağı bir taş gibi dibine atıvermişti. O gün bu gündür duvarın ayrılmaz bir parçası oldular. Dostlukları, sevgileri; baba oğul sevgisine eşdeğer bir hısımlık duygusuna bile dönüştü çoğu zaman. Ruhları bir diğeriyle sarmaş dolaş, ama dikenlerini birbirlerine değdirmeden sokulup büzüştüler. Sözlerinin bittiği yerlerde de sustular.

... Yaşadığım o güzel anlar, en güzel yerinde uyandırıldığım olağanüstü güzel birer düşünce olarak öylece kaldı belleğimde.

Ağızlar yamulmuş, dilleri peltekleşmişti.

Yıkıntısına sığındıkları duvar köşesinin korunaklığı, birliktelikleri ve birbirlerine olan dostlukları dışında ne varsa; anlamsızlaşmış, değersizleşmiş, değersizleşmiş bir anda. Çok iyi biliyorlardı ki, Sakallının bundan sonra söyleyeceklerinde hüznün vardı, dayanılmaz acılar vardı. Sürekli kanayan yarası vardı yüreğinde... En kötüsü, en yakıcısı, en acıtanı, en kanlısı, ayrılık acısıydı... Birinin acısı hepsinin acısıydı. Bunca acı çekmelerine karşın, neden acıları azalmıyor da çoğalıyordu? Oysa... Acıları değil miydi onları birbirlerine yakınlaştıran, paylaşmayı, ardından da karşılık beklemeden sevmeyi öğreten? Sakallı, şişenin ağzına yapıştırdı dudaklarını. O dudaklar ki dokunduğu her şeyi bir başka şeye dönüştürüyordu. Bir öpücüğe örneğin... Sonra öpücükler öpücüklere ekleniyor, yıllar öncesine kurulan köprülere, köprülerden geçerken, bir anlık da olsa, eski günlerde yaşanmış sevinçlere dönüşüyordu. Ancak çok kısa sürüyordu bu. Sonra sevinçlerden hüznünelere, oradan da bir duvar dibinde, bir kuytuda, yıkıntılar içinde, sızmaya kadar varan uykulara dönüşüyordu.

Sakallıda bütün ipler koptu bir anda. Koparken de geçmişle tüm bağları kesilir gibi oldu. Geçmiş, tonlarca ağırlığıyla, belleğinin üzerine göçtü... Göz kapaklarına taş asılıymış gibi yorgun ve uyuşmuş bakan arkadaşlarının üzerinde gezdirdi gözlerini. Kendi hikâyesini anlatırken susup kaldığını anladı. Anımsayabilmek için de, önce yaladı parmak uçlarını, sonra içindeki defterin sayfalarını çevirdi, çevirdi; aradığı yeri bulup; satırbaşı, dedi:

... Öyle günlerim olmuştur ki, ne kadar terslik, aksilik varsa; biz de seni arıyorduk deyip gelip çullanmışlardır üzerime. Uçan kuşlar bile, işte aşağıda üzerine pislenecek biri, deyip başıma etmişlerdir. En kötüsü de ne biliyor musunuz? Yerin dibine batsaydım da bunları görmeseydim, dediğimiz utanç günleridir. Hiç unutmam, 1964 yılındaki bir gün, işte öyle bir gündü. Uğursuz bir gündü. Büfeden aldığım bir gazeteyle dünyam kararmıştı.

Birinci sayfada, iri puntolarla, benim bile saçımı başımı yolduracak bir haber vardı:

“Yunan uyruklu Rumlar, sınır dışı edilecek!”

Sakallı sustu. Sula ve ailesinin sınır dışı edilişindeki ayrılık sahnesi çamur gibi çarptı yüzüne. Düşünceleri utanca bulanmış bir bakış olup yüreğine saplandı. Hem bu duyguların baskısı, hem de öykünün en acıklı, en can alıcı yerinde, arkadaşlarının dinlemediklerini sanması üzdü onu. O, onların da kendi gibi yürek acısı çekmelerini isterdi. Kaç kez söylemişti onlara: Sevgi, kendinde var olanı paylaşmadır, demişti. Sevgide; sevinçte olduğu gibi, acıları da paylaşmaları gerekmiyor muydu? Gücendi, sesine iri kıyım bir adamın sesini katıp bağırarak istedi. İncitirim korkusuyla öfkesini, gerektiğinde almak üzere, bir kenara bırakıverdi. Oysa böyle bir davranışa gerek yoktu. Kader arkadaşları, bir yandan kendi sorunlarıyla boğuşurken, kendi geçmişleriyle didişirken, bir yandan da kulak ucuyla da olsa onu dinlemekteydiler. Sanki Sakallının içinden geçenleri duymuşlardı:

“Ah ulan ah! Kavanoz dipli dünya, gel de içme şimdi!” Diye bağıştılar hep bir ağızdan.

Sakallı dilini birkaç kez dışarı çıkarıp içeri çekerek dudaklarını ıslatıp yalandı:

Sula ve ailesinin de sınır dışı edilecekler arasında olduğunu Rum bakkaldan öğrendim. Bakkal da gidiciymiş... Yalnızca babası Yunan uyruklu olduğu halde, asırlardır İstanbul’da yaşayan bir soydan gelen, Sula ve annesi de, aile parçalanmasın diye, gitmek zorundaymışlar... Dünya başıma göçmüştü o anda. Darmadağın olmuştum.

Gönül ferman dinlemez, sözü züğürt tesellisiymiş aslında... Laf ola beri geleymiş o söz... Bu ferman, büyük yerdenmiş... Devlettenmiş... Devletin karşısında gönül dediğin neymiş ki? Dermana gelince, derman Allah’tan demenin de yararı yokmuş. Ne yazık ki, bu fermanın hiç

mi hiç, dermanı yokmuş... Zamanın hükümetinin aldığı politik bir karar mı... Gerekçesi Kıbrıs' mı... Yanlış ya da doğru olsa ne yazarmış? Emir demiri kesermiş. Devlete kafa tutulur muymuş? Boynumuz kıldan ince, demekten başka çareleri mi varmış? Sonuçta, Sula ve ailesinin de aralarında bulunduğu on beş bini aşkın Rum, sürgün edilmiş o yıl...

Neyse... Biz, daha ne olduğumuzu anlamadan; bir aşkın ölümünü bildiren ayrılık çanları çalmaya başlamıştı. Sula'yla birbirimizden koştüğümüzü ve evrende, başka zamanlara doğru kaydığımızı anladım. Buruk bir acı sarmıştı içimi. Vıcık vıcık bir hüzne batmış ve öylece kalakalmıştım. İçim içimi yerken dudaklarımı da kemiriyordum. Acılar yumruk olup tıkamıştı boğazımı. Hem de yumrukların en imansızlarından... En kötüsü de utancımın yerin dibine batmış, onlar giderlerken yakınlarına bile sokulamamıştım. Hangi suratla bakacaktım yüzlerine? Onları ülkeden kovmaların safında değil miydim ben de?

“Bakın değerli arkadaşlarım bakın, burası çok önemli!”

Söz etkisini göstermişti. Gözlerinin önüne kan kırmızı şarap şişeleri dizilmiş gibi canlandılar. Dinlediklerini göstermek için de başlarını sallayıp mırıldandılar:

“Evet, öyle ya, böyle bir durumda sen, hangi suratla bakacaktın onların yüzlerine,”

...Uğurlayıcılar sokağın başında toplanmıştı. Üzüm salkımına benzer insan kafaları cumbaların pencerelerden sarkmıştı. Sokakta da konu komşu... Olanlara bir türlü anlam veremeyen ve gözbebeklerinde birikmiş yüzlerce soru, tüm şaşkın gözler, gidenlerin üzerlerine yığılmıştı. Ben de, bir köşede sinmiş, yine de Sula'nın bakışını yakalamaya çalışıyordum. Son bir kez, uzunca ve her zamankinden farklı, içi gözyaşı dolu, yeşil gözlerle baktı bana... Bir baktı bin söyledi. Öyle bir bakış baktı ki; beni ezdi, ufaladı, ufaladı, darmadağın etti...

Bu, kırılmış ve darılmış bir bakıştı...

“Evet, böyle bir bakış, ancak, kırılmış ve darılmış bir bakış olabilir,” diye bağıştılar.

O anda Sakallı; bakılmadan unutulmuş, yıllar sonra sararmış, siyah beyaz bir fotoğraf içinde sıkışmış, çerçevesinden arkasındaki duvara çivilenmiş, kıpırtısız ve ezberi bozulmuş gibi donup kalmış gördü kendini. Sonra: “Nerede kalmıştık?” Diye sordu.

“Burgulu murgulu, delikli melikli bir yer vardı orada kaldın, dedi Kopuk.

...Küskün bakışları burgu olmuş, yüreğime saplanmış, beni delmiş, burmuş, burmuş; koskoca bir delik açmıştı içime... Yine de son kez gülümsemek istedi. Açılan bir bıçak yarası gibi acıyla aralandı dudakları. Bu görüntü, bir veda öpücüğü gibi yapıştı kaldı belleğime. Gülümsemesindeki o acıklı kırıklığı ve ardından ağladığını görünce; bulduğumuz günlerde, hayallerimizde oluşturduğumuz ve geleceğimizi gösteren ne kadar aynamız varsa, tümü kırılmış, tuz buz olmuştu içimde.

O günden sonra, o ayna kırıkları hep yüreğimi kanattı benim...

Bıyıklı, sevdiğinin sürüklendiği gece yaşamına çok üzüldü ve elinden bir şey gelmediği ve görmezden gelmeyi alışkanlık haline getirdiği için de yiyip bitiriyordu kendini. Bir süre ayakta eğleşti. Sakallının anlatacakları bitmiş olmalıydı. Bakışlarını bir noktaya çivileyerek öylece durdu. Sonra birden kıvıldandı. “Benden bu kadar, bu Sakallı, bundan sonrasında kendi söylesin kendi dinlesin,” dedi. Kararlıydı. Sakallı gibi ayrılığın acısıyla kafasını yumruklayacağına, ah vah edeceğine, iş işten geçmeden, gidip sevdiğine içini dökecekti: “Ben, şimdi hemen gitmek zorundayım, birini göreceğim” deyip ayrılmak istedi. Ayrılmayı da ayrılmak sözcüğünü de sevmezlerdi. Ayrılmak demek sevdiklerinden uzaklaşmak demektir. Gitmesini istemedikleri için, çelme takan gözlerle baktılar ona.

Eski evlerin önünden geçerken, bir ömrün aşınmasına, oyulmasına benzeyen, kararmış eşik taşlarında geçmişte kalmış anılarının izlerini gördü Bıyıklı. Yürüdü... O yürüdükçe, eskiden sokakta yaşamış olan sevdikleri insanlar, konu komşu, hısım akraba, çoluk çocuk, yanı sıra yürümeye başladılar. Yaşlı bir nine onun çocuk başını okşadı. Cumba pencerelerinden bakan o günlerin teyzeleri, ablaları, öpücük fırlattılar ona. Öpücükler uçtular, uçtular gelip kondular pembe yanağına. Sevdikleri olmayınca sokak ona, Orta Çağ'dan kalma izbe, ürkütücü, ölüm kokan, hayaletlerin dolaştığı ve veba yüzünden terkedilmiş bir yer gibi göründü. Bir zamanlar ışık saçan, camları sarsılarak kahkahaların çınladığı, şarkıların, Türkülerin sokaklara taşıdığı pencerelerin yerini, şimdi karanlık boşluklar; gülen seslerin yeriniyse, yaşlıların inlemeleri ve birbirine söven kadınların yırtık sesleri almıştı. İçi öyle sıkışmıştı ki, onların acılı ve yürek paralayan seslerini sesine katarak avazı çıktığı kadar bağırip nara attı. Sevdiğinin, şu sıralar çalıştığı pavyona gitmek üzere olması, gece boyunca da başkalarına içki içirmek için cilve ve sahte de olsa gülücükler yapmak zorunda kalacağını düşünmesi, erimiş kurşundan bir kıskançlık olup aktı içine. Anılarının ağırlığı da eklenince buna, bacakları birbirine dolandı. Yürüdükçe kendi gölgesi, iki de bir, çelme taktı ayağına.

Sakallının, iyice yayvanlaşan bir ağızla ve içlerini bayarak konuşmasıyla, arkadaşları dayanamayıp, pılı pırtılarını toplayıp sessizce sıvışmayı, sızdıkları kuytularına çekilmeyi düşünüyorlardı. Kızacağına bilmeseler yaparlardı belki de... Sırtlarını dayadılar duvara... Kapaklarına kurşun ağırlıklar asılı gözlerini, kısa süreliğine kapatıp, hikâyenin bildikleri sonunu, Sakallının sesiyle, içlerinden bir kez daha mırıldandılar:

...Giderayak komşularla sarmaş dolaş vedalaşmışlardı. Burunlarını çekerek, yüzlerinde kederin gölgesi, gözyaşları yanaklarından süzülerek son

bir kez daha bakmışlardı evlerine. İnsanların haykırarak, bağırarak söylemek istedikleri sesler, gözyaşı olup içlerine akıyordu. Kaderin hızlandırılmış bir evresini yaşarlarken, bir yandan da ellerinden kayıp giden geçmişe tutunmaya çalışıyorlardı. Benim de kafamı duvarlara vurmak isteyen bir öfke belirmişti içimde. İnsanların, ayrılırlarken birbirlerine sarılmış gölgeleri bir leke gibi yıllarca kaldı belleğimde. Kafasında yanıtız soruları, ıslak gözleri ve acılı bakışlarıyla, dahası burnunda İstanbul'un kokusu; kendi kokusuyla birlikte, beni de benden koparıp, çekip gitmişti Sula.

Henüz evden çıkmamış olmalıydı sevdiği kadın Bıyıklının. Kavurucu bir yel esti içinde. Evden çıkışını bekleyecek ve ne yapıp edecek, eğer bu kafayla ayakta durabilirse; ona sevdiğini söyleyecekti. Eve yaklaştığında duygularının yoğunluğundan safrası kabardı. Bir duvar dibine bükülüp kustu. Açılır gibi olsa da birden gözlerinin önü karardı. 'Sarhoşa dokunma, bırak kendi yıkılsın,' denir ya, o da bir evin eşiğine yığıldı kaldı.

Yasemin takma adındaki bir genç kadın, pavyondaki işine gidiyordu. Âşıklar Sokağı'nın başında taksiye binecekti. Sokağın alacasında, ölüm sessizliğinde, demir ökçeli ayakkabılarının topuklarını merdiven taşlarına vurdukça, çıkardığı sesler hoşuna gitti. Yalnızca kendi ayak seslerini ve kendini dinlerken, gözleri terkedilmiş ve kısmen yıkılmış bir evin eşiğinde yatan bir karaltıya takıldı. İrkildi. Tavşan gözlerle durup yatan adama bakınca, koca bir balonu havasıyla birlikte yutmuş gibi içi şişti. Yerde yatan kişi, herhangi biri değil, Bıyıklıydı. Gizliden gizliye sevdiği kişiydi. Âşık olduğu erkekti. Gönünün ağası, paşası, sultanı, padişahıydı. Hemen koştu. Önce birkaç kez seslendi. Duysa da hınzırlığından ses vermedi Bıyıklı. Onun ağzından çıkan sevgi sözcüklerini sinsi bir kedi gibi dinledi. Eğildi genç kadın; ah benim canım, ah benim ciğerim, diyerek elini boynunun altına sokup doğrultmak istedi.

Bıyıklı, bayılmış da yeni ayılıyormuş gibi, mızızlanarak homurdandı. Yüzünü buruşturarak kırıştırdı gözlerini önce, sonra yalancıkta araladı... Gözlerini tam açınca, böyle bir kadını ve böyle bir güzelliği ilk kez görüyormuş gibi şaşkınca ve hayranlıkla bakındı. Güzeli mi güzel bir kız başucunda gözyaşı döküyordu. Bir kızın ağladığını gören biri, eğer Bıyıklıysa; ölmüş olsa bile dayanamaz, doğrulurdu. O da doğruldu. Devrilmemek için sırtını basamağa dayadı. Başını ellerinin arasına aldı. Taşıyamayacağı kadar büyük bir başı, ağzına kadar tıka basa sevgiyle, aşkla dolmuş koskocaman bir yüreği vardı o anda.

Aradan bir ay geçmişti ki; Bıyıklı elinden tuttuğu Yasemin'le birlikte arkadaşlarının yanına, duvar dibine vardı. Üç çilekeş, birbirlerinden bağımsız yorgun yaratıklar gibi oturdukları yerlere pelte gibi yığılmışlardı. Beklemedikleri bir durumla karşılaşmışlar da şaşkınlıklarından ne yapacaklarını bilememişler gibi alık alık baktılar önce. Sonra olan biteni kavrayıp yerlerinden fırladılar. Dizildiler yan yana. Büyük bir salonun kapısında, davetlileri bekleyen asilzade ve zengin ev sahipleri gibi, kopçaları kopuk, eski püskü ceketlerini iliklediler sözde. Sonra da centilmence eğildiler. Eğildiklerinde de içlerinden dökülen sevgilerini kırmızı bir halı gibi, ayaklarının ucuna serdiler Yasemin'in. Bıyıklı, ceketini çıkarıp duvar yıkıntısındaki bir yere yaydı. Oturttu sevdiğini, sonra pelerinini savurur gibi yapıp bir şövalye kurumuyla diz çöktü Yasemin'in önünde. Kabadayı ağzıyla, evlenme telifi mi, yoksa bir erkeğin bir kadına buyruğu mu; neye benzediği anlaşılamayan sözler etti. Eveledi geveledi. Birdenbire silkindi Yasemin. Beklemediği bir anda başından aşağı kaynar sular dökülmüşçesine kıpkırmızı kesildi. Sonra yüzünde, güzel gülen kadınlara özgü, bir gülücük, kollarını açıp, ilk tanıdığından beri içinde biriktirmiş olduğu aşkıyla kucakladı Bıyıklıyı. Dostları, sonunda, kendilerinden biri saydıkları birinin mutluluğunu görmekten

çok hoşnut oldular. Bir şölen havasında coşkunca alkışladılar bu anı. Ayılmışlardı. Bıyıklının beraberinde getirdiği şişeler açıldı hemen. Tokuşturuldu. Kutlama gece boyu, aile boyu sürdü.

“Benim anlatacak çok içli, çok acılı bir hikâyem var, ama sırası değil şimdi. Belki sonra...” Dedi Topukçu. “... Geçmiş geçmişte kaldı... Boş ver! Önemli olan, sizin mutluluğunuz. Bunu gördük ya, bizden mutlusu yok bu gece,” diyerek gönül aldı.

Kopuk, önce sızlanmak istedi. Sonra: “Evet, bizden mutlusu yok bu “Bir gün sana da anlatır kafanı ütülerim, eskiden, Sula vardı bu sokakta, Rum kızı, sınır dışı edilmeseydi biz de evlenecektik,” dedi Sakallı, genç kadının kulağına eğilerek.

“Bu da, durur durur, hep aynı hikâyeyi anlatır,” diye bağıştılar gülerek.

4. TEŞVİK

*BİLİYORUM, BEN DE
SENİ SEVİYORUM*

İrim Tutku ÇINAR

Yaşama dair olan her şeyin uçup gitmesini izledim bir süre. Yangının her şeyi alıp götürmesini... Yuvamın yok oluşunu... Varlığım amaçsızdı orada ama uçmaya devam ediyor, acı acı bağıırıyordum. Ta ki kanatlarımdan birinin acıyla kıvrılmasına dek... Daha sonra olan ise benim için bir mucize bir inanç ve bir tür sevgiydi.

~

Her şey o yangınla başlamıştı. İnsanoğullarının yarattığı garip anlamsız o yangında. Alevler her tarafımızı sarmıştı. Bize gülüyorlar ve danslarına devam ediyorlardı. Kül oluyordu ayakları altındaki her şey. Hızla uçup kaçabilen tek ben olmuşum. Kanatlarımı çırpıtığım her an kalbimin acıyla bağıırmasını dinliyordum. Yangının içine atlayıp her şeye son vermek istedim o an ama yapamadım. Bunu yapacak cesaretim yoktu.

Kanatlarımla elimden geldiğince, dumana yakalanmadan, yangının yakınında uçuyordum. Ailemden gelen bir kişi olur diye. Yoktu ve olmayacaktı da. Dumanın bana doğru savrulan ellerinden kaçıp yaralı kalbimle uçmaya başladım. Kanadımdaki yara, canımı her ne kadar acıtıyorsa da bir mazoşist gibi uçmaya devam ettim; ta ki onların bölgesine girdiğimi fark edene dek. İnsanoğullarının bölgesine...

Pembe şapkası kafasından düşecek gibi durmasına rağmen kafasını kaldırmış bana bakıyordu. Gümüşü gözleriyle beni izliyordu. Attığım çığlıkları dinliyordu. Normal bir zaman olsa o kıza yaklaşırdım ama içimdeki acıyı bulutlara atıyordum o zaman. Yorulmama rağmen uçuyordum. Ölene kadar uçmaya devam edecektim ancak bedenim izin vermedi bir süre sonra. Aşağı düşerken tek umudum sert düşerek ölmektir.

Kaldırım yerine ıslak çimenler yakaladı beni. Onlar da acımı hissetmiş gibiydiler, sarmalıyorlardı bedenimi. Gözlerim açıldı. Yaramdan kan akıyordu büyük ihtimalle. Ölecektim. Keyifle gülümsedim onu görmeden önce.

Pembe şapkalı kız, bana doğru yürüyordu. Kaçmak istedim “Bırak beni!” demek istedim. Ama gücüm yoktu. Sıcacık, hiç kirlenmemiş, pürüzsüz ellerine aldı beni. Bir piyaniste ait olan uzun ve zarif parmaklarıyla yaramı okşadı. Gümüşî gözleri merakla beni izliyordu. Gözleri, masum bulutlara benziyordu; hiçbir zaman kirlenmeyecek olan masum bulutlara... Hızla arkasını dönüp koşmaya başladı. Her adımıyla bedenim sarsılıyordu. Başka insanlara götürdü ve gösterdi beni.

İncecik, zarif, kulağa müzik gibi gelen sesiyle, karşıdaki insanlarla konuşmaya başladı. “Bunu istiyorum anne.” Annesi hafifçe eğilerek burnunu kırıştırıp bana baktı. “Ama bu ölmüş. Bırak elinden o yaratığı ve gel, ellerini temizleyelim.”

Genç kız bana hafifçe eğildi. Dümdüz, kumral saçları omuzlarından döküldü. İpekliğini hissettiğim saçları sıyırdı geçti beni. Bakışları merakla doluydu. Ciddi bir şekilde, sanki bilim adamıymış gibi inceledi beni bir süre. Kararını verdiği zaman gümüşî gözleri bir ışıkla parladı. Annesine dönüp kararlı sesini kulaklarıma taşıdı.

“Hayır ölmemiş. Yaralı olabilir ama ölmemiş.”

“Yaralı ama o.”

Kız, güzel kaşlarını havaya dikip annesine kızgınlıkla baktı.

“Ve?”

“Pis... Ayrıca o bir bülbül. Yeri orman...”

“Ve?”

“Bunu bırakıp sana güzel bir kuş alabiliriz.”

Genç kız hızlı adımlarla annesinden uzaklaştı. Kafasını arkaya çevirip annesine baktı.

“Bunlardan hiçbiri, onu götürmeme engel olmuyor ama. Bülbülse de iyileşince bırakırım onu.”

Annesi hızlı adımlarla gelip kızın kolunu tuttu.

“Sen daha kendine bakamazken nasıl buna bakmayı düşünüyorsun? Sorumsuzluğundan ölüp gider zavallı hayvan!”

Genç kız, elini annesinininkinden kurtarıp yürümeye devam etti.

“Ölmeyecek çünkü o bana Tanrı'nın hediyesi...”

İşte böyle başladı hikâyem. O kızı tanımama; en yakın arkadaşım olmasına bir adım atmıştı o. Onun ellerinde götürülürken tek düşündüğüm öleceğim ya da hapsedileceğimdi. Doğal olan buydu ve gerçekleşmesi gereken de...

~

Gözlerimi açtığımda ilk algıladığım şey, yattığım yerin yuvamdan daha yumuşak olmasıydı. Yuvamdaki çalılar bazen rahatsız ederdi beni. Aslında bu yuvanın ne kadar iyi yapıldığıyla alakalıydı. Annem her zaman benden daha iyi yapardı. Çünkü ben gençtim. Daha öğrenecek çok şey vardı; tabii hayatta kalabilirsem.

Pembe şapkalı kızın odasındaydım; bir kutunun içinde yastığın üzerindeydim. Hemen etrafıma bakındım. Korkuyordum. Özgür değildim ve tanımadığım bir ortamdaydım. Bakışlarım kızı buldu. Kız önümdeydi ve elinde kâğıtlardan oluşan bir şey tutuyordu. Ağaçlardan yapılmış bir yüksekliğin üzerinde duruyordum. O sayfalardan oluşmuş şey de yükseklikte duruyordu. Kız ise başını eğmiş o şeye odaklanmıştı. Saçları önüne düşüyordu. Bana ölmüş yaprakları anımsatıyordu saçları. Gri gözlerini, o kâğıt parçalarının toplandığı şeyden kaldırdı ve bana baktı. Uyandığımı görünce gülümsedi.

“Günaydın uykucu... Kanadını, gidip veterinere baktırdım. İyileşeceğini söylüyor ama çok fazla hareket ettirmemen gerekiyormuş. O yüzden hareket etme; çabuk iyileşmek istiyorsan.”

Başını o şeye yönlendirdi. Sonra tuhaf bir bakış attı bana. Sanki anladığımı görünce şaşırmış gibiydi.

“Niye bakıyorsun bana? Yoksa ne okuduğumu mu merak ettin?”

Aslında onun gibi konuşabilsem “Hayır” derdim ama genç kız ona bakmamı evet gibi kabul etti.

“Bu elimdeki kitap ve seninle ilgili...”

Elini hafifçe sallayıp türlerimizin hepsiyle ilgili olduğunu ekledi. Garip gelmişti. İnsanlar niye bizi merak ediyorlardı ki? O kitap denen şey bizimle ilgili ne yazıyor olabilir ki?

Genç kız aklımı okumuş gibi cevapladı beni.

“Seninle ilgili her şey yazıyor burada. Senin hakkında bilgileniyorum da. Sana nasıl davranacağımı bilmek için.”

Elini korkutmadan yavaşça kızıl tüylerimde dolaştırdı. Korkmadığımı görünce gülümsedi. O genç yüzüne gülmek başka bir hava katıyordu. Daha sonra yavaşça kaldırdı beni. Önüme su dolu kap koydu ve içmemi izledi.

“Okuduğuma göre geceleri ötüyormuşsun. Uyuyamayacağım anlaşılın.”

Onu umursamayıp önüme konulan solucanları yemeye başladım.

“Nasıl yiyorsun onları? İğrenç.”

Kızgınlıkla ona döndüm ve gülmeye başladı. Ağzımda bir solucan vardı; gagamın yanlarından sarkıyordu. Genç kız hemen bir şey alıp getirdi. Kare şeklindeydi ve açılırken ses çıkarıyordu. Şaşkınlıkla ona bakarken bir düğmeye bastı ve önümde bir ışık patladı. Gözlerimi kapatıp başımı eğdim. Nasıl bir canlıydı o ışık saçan şey? Gözlerimi açıp yemeğime devam ettim. Genç kız ise konuşmaya devam ediyordu. Uykum gelmişti. Sesi çok güzeldi aynı bizim gibi. Ormanda bizim sesimiz en güzel olandı. Hep de en güzel olacak olandı. Yemeğimi bırakıp yumuşak yastığa bıraktım kendimi ve gözlerimi kapattım.

Genç kız beni görünce sessizce geldi ve üstümü küçük bir bez parçasıyla örttü. Sonra odadan çıkıp gitti. Benim dünyamda değersiz olan bu insanoğlunun dünyası nasıldı acaba? Nasıl bilebilirdim ki onun dünyasını?

~

Odadan çıkmak istemiyordum aslında. Ama o küçük kuşu rahatsız etmemem gerekiyordu. Ona, anneme inat olsun diye bakıyordum. Eğer bu

kuş uçup giderse anneme karşı bir zaferim olacaktı. O sadece kuştı ve benim zaferimin parçasıydı. Uçup gitmesi gerekiyordu.

Ayaklarımı sürükleyerek mutfığa gittim. Annem bir şeyler hazırlıyordu yine. Beni görünce yüzünde kibirli bir gülümsemeyle bana döndü.

“Yoksa öldü mü o bülbül?”

Başımı iki yana salladım ve kumandayı alıp mutfak sandalyelerinden birini çekip oturdum. Her zamanki umursamaz, mutsuz yüzümle kanallar arasında gidip geldim; amaçsız hayatıma amaç katabileceğim gibi. Hiçbir şey yoktu. Ayağa kalktım, anneme isteksiz bir öpücük kondurup odama gittim.

Yavaşça odamın kapısını açtım ve onu gördüm; kızıl tüyleriyle uyuyan bülbül... Burada yaşadığı orman yangına kurbanı gitmişti. Merak ediyordum ailesi kurtulmuş muydu? Canı acıyor muydu? Beni anlıyor muydu?

O bir sır gibiydi benim için. Kim bilebilirdi ki? O sadece kuştı. Cıvıldaayan bir kuştı işte. Basitti, akılsızdı, hiçbir şeyi anlamazdı. Anlamayacaktı.

Ama orada oturup onu izlemekten alıkoyamadım kendimi. Kızıl tüyleri öylesine güzeldi ki. Kahverengi tüylere sarılmıştı kızıklar. O anlamlı bakan gözleri kapalıydı. Öylesine anlamlı bakıyordu ki karşımda beni anlayan birisi var sanmıştım ilk başta. Mantığım her ne kadar o sadece bir kuş dese de yüreğim dinlemiyordu.

Bakışlarımı yavaşça onun hızla atan kalbinden kitaba çevirdim ve okumaya devam ettim. Onu anlamak için okumam gerekiyordu. Ve bunu zevkle yapıyordum.

~

Dakikalar sayfalara yapışıp her sayfa değiştirişimde akarken bir kıpırdanma oldu masamda. Hemen kafamı çevirip kuşa baktım. Hâlâ uyuyordu. İçimden bir şey koptu sanki makineyi alıp bir sürü fotoğrafını çektim.

Bu seslerden uyanacağımı bilsem aslında hiç almazdım elime makineyi. Anlamlı koyu gözlerini açıp bana baktı. Korkmamasını sağlamak için yavaşça makineyi elimden bıraktım ve ona baktım.

Bana bakışı garipti. Ona da garip gelmiştir bakışım. Birbirimizi öyle sessizce izlerken bir süre yemek yemeye başladı. Sarılmış kanadını oynatıyordu arada bir. Oynattıkça yemek yemeyi bırakıyordu bir süre. Sonra tekrar başlıyordu. Canı acıyordu fark etmiştim bunu.

Sesini duymak için yavaşça kalktım ve piyanoya oturdum. Benimle ilgilenmiyordu ilk başta. Ama ne zaman parmaklarım tuşlara basınca kafasını kaldırıp bana baktı. Eşlik edeceğini umarak bir süre devam ettim çalmaya.

Piyanoya her dokunuşumla daha dikkatli dinliyordu ama eşlik etmiyordu bana. O an anlamıştım; kendince yas tutuyordu. Kafamı çevirip içimden “Sadece kuş...” deyip geçtim. Kendimi tamamen şarkıya verdiğimde hayatımdaki amaçsızlık kayb oldu bir an.

Aldığım nefesler anlamlı ve güzel hale geldi. Müzik bendim sanki. Parmaklarımın piyano üstünde dansını görmekten çok hissediyordum. Müzik çalıyordu usul usul ve ben dansımı sürdürüyordum.

~

Onu piyano çalarken gördüğümde o kızın müziğe ait olduğunu anlamıştım. O müzikti; müzik ise o. Birbirleriyle bütünleşmiş gibiydiler. Biraz önce gördüğüm kızdan çok farklıydı şu anki gördüğüm. Bir ruh olmuştu ve müziğin her tonuyla dans ediyordu. Belki de ilk defa ona dikkatli bakmamı sağlayan şey gördüğüm ruhtu. Onda hayatımın her parçasını görüyordum. Yaşamım onun ruhunda geziniyordu.

Bu aptal insanoğullarından böyle bir ruh beklemezdim. Müzikte dans eden sadece onun ruhu olmamalıydı. Müziği dinledim bir süre. Ve elimden geldiği kadar eşlik ettim şarkıya. Beni fark etmedi bir süre. Sonra hızla dönüp bana baktı. Gümüşü gözlerinde bir sürü duygu geçerken merak ettim; acaba benim gözlerim de böyle anlamlı mıydı? Yoksa bir aptal gibi mi bakıyordum?

Şarkı biterken aramızdaki tüm duygular uçup gitmişti. Ona eşlik etmemin anlamlı olduğunu göstermek için bir solucanımı onun yanına bıraktım ve tekrar uykuya daldım.

~

Gözlerimi açtığımda onu uyurken buldum. Şaşırmıştım. Ağaçtan yapılmış yükseklikte uyuyordu. Saçları yüzünün yarısını kapatmıştı. Arkamda güneşin doğduğunu gördüm. Onu izlemeye başladım. Güneş sanki hiçbir şey yokmuş gibi doğuyordu mutlu mutlu. Kızıverdim birden. O kadar şey olmuşken nasıl mutlu olabiliyordu?

Küçükken annemle izlediğim anlardan biriydi. Bu anı birlikte izlerdik sonra o bana yemek bulmaya giderdi. Her zaman güzel olduğunu fısıldardı bana. Güneşin ulaşamayacağımız bir şey olduğunu anlatırdı. O çok yüceydi. Annem her zaman böyle anlatırdı. Kızıllar ve sarılarla kaplı gökyüzünü gözlerimin önüne koyuvermişti güneş. Kutudan hızla çıkıp güneşe doğru gitmeye çalıştım. Ama bir şey engellemişti. Önümde hiçbir engel gözükmeyen nasıl gitmemi engelliyordu? Gagam her ilerlemeye çalıştığım zaman o engele çarpıp canımı acıyordu. Çıkardığım seslerden kız uyanmıştı. Bana uykulu ve şaşkın gözlerle bakıyordu. Gitmek istememi anlamıyordu. Kafamı kaldırıp tekrar ilerleyip bir kez daha çarptım engele.

Kız uzun uzun bana baktı. Sonra hızla kucığına alıp beni karanlık yerlerden geçirdi. Uzun yoldan sonra güneşe engel yoktu. Kanatlarımı açıp uçmaya hazırlandım ama bir acı saplandı. Kanadım yaralıydı ve gitmeme izin vermiyordu. Başımı eğdim ve ağlamaya başladım. Gözümden ilk damla düşerken genç kız şaşırmış gibi baktı. "Ağlayabiliyorum" demek istedim. Ama diyemiyordum.

Kız ilerlemeye başladı yavaş yavaş. Çimlere oturdu bir süre sonra. Beni de onların üstüne bıraktı. Zarif parmakları yine okşamaya başladı tüylerimi.

“Özgürlüğün elinden gitmiş değil. Sen hala özgürsün bunu biliyor olmalısın.”

Kızın fısıldadığı sözcükler pek anlamlı değildi benim için. Ama parmağını kalbime koyup bana tatlı tatlı gülümsedi.

“Kalbinde özgürlük... Ya da ruhunda... Herkesin kalbinde bu özgürlük; sadece fark etmeleri zor...”

Eline sürttüm başımı. O da anladığını gösteren bir gülümseme gönderdi. Orada oturup güneşin doğayı yeniden uyandırmasını izledik. Sessizce izliyordu kız. Gördüğü manzara onu büyülemiş gibiydi. Benim dünyam onu nasıl büyüleyebilirdi ki? Her gün gördüğüm şeylerdi ama bir çocuk gibi merakla bakıyordu etrafına. İnsanoğullarının da bilmediği bir şey varmış.

~

O gün bana gösterdiği manzara hayatıma yeniden başlamam gerektiğimi anlattı. Her şey o kadar güzel o kadar kusursuzdu ki... İnsanların hayatı gibi karmaşık düzensiz değildi. İçime dolan hayat enerjisiyle mutlu olmuştum.

Bir kuş bana ne gösterebilirdi ki? Bu sorunun cevabını almıştım; hayatı...

~

O günden sonra sadece bir ay geçmişti ama o kuş her şeyim olmuştu. Onunla şarkılar söylüyorduk. Bir beste bile yapmıştık. Aslından birbirimizi tam olarak anladığımız zaman benim piyanoya geçtiğim zamandı. Parmaklarım piyano tuşlarında dolaşmaya başlarken rubum müziğe karışırken o da benimle oluyordu. El ele şarkı söyleyebildiğimiz tek yer müziklerdi. Bu anlar paha biçilemezdi.

O üzgün olduğu zaman gelip geçmişti. Bir kaç hafta daha güneş doğarken çıkmıştık dışarıya. Üzüntüsünü hissetmiştim o zaman. Yavaş yavaş kanadı gibi kalbi de iyileşmişti. Orada her zaman bir iz olacaktı ama iyileşecekti. Her şeyiyle mutlu olmaya başlamıştı. O karamsar halleri biraz daha azalmıştı. İşte o zaman eğlenmeye başlamıştık. Odanın her duvarında bir resmi vardı. Dudaklarım ve onun da gözlerinin içi gülerken...

Birçok şey okumuştum ona. O anladığını göstermek isteyince o günkü gibi bir solucan bırakıyordu masama ya da parmağımı uzatıyordum o da evetse parmağıma geliyordu.

Vaktimin çoğunu onla geçiriyordum ama mutluydum. Herkesin bize bakıp o sadece kuş demelerine karşın Nefes, insanlar kadar duyguluydu. Kirlenmemişti ruhu ve kirlenmeyecekti de.

~

Bu gün ise uçuş denemesi için onu parka götürmüştüm. Hemen ötmeye başlamıştı. Ağaçlara kadar uçabiliyordu ve bana pozlar veriyordu. Hayatıma yeni bir bakış açısını söküp getirirken mutluydum. Bir ağaca daha uçtu ve oradan bir solucan çıkarıverdi. Gülmeye başladım, bir an sonra fotoğraflarını çektim hızlı hızlı. O solucanı bitirmesinin akabinde omzuma kondu ve gezmeye devam ettik.

Az sonra önümüze kocaman çınar çıktı. Hemen onun dallarına uçmaya başladı. Daha yükseklere uçtuğunda kocaman alkış patlatıyordum ona. Uçabiliyordu. Öyle göklere uzanamıyordu daha ama uzanacaktı. O zaman onu bırakmak zorunda kalacaktım.

Bunu anladığımda tüm duyularım çöküverdi. Nefes, gidecekti. Peki, ben nasıl nefes almaya devam edecektim? Bir banka oturup onu izlemeye başladım. Kızıl tüyleri bir yerden bir yere uçarken rüzgârla uçuşuyordu. Özgürdü o ve sırf bencilliğim için bu hakkı ondan alamazdım; almayacaktım da.

Dakikalar sonra gelip omzuma kondu. Başını yanağıma sürttü. Hemen gülümsedim ve ona dönüp açıklayamaya başladım duygularımı.

"Hızla iyileşiyorsun Nefes. Bir süre sonra uçabileceksin. O zaman nereye gideceğini biliyor musun?"

Parmağımı uzattım. Hemen omzumdan parmağıma uçtu. Bu evet anlamına geliyordu. Onu omzuma geri taşıdım.

"Yeni bir aile de kuracaksın değil mi?"

Bir kez daha parmağıma uçtu. Hemen ellerime aldım onu ve deli gibi çarpan yüreğini öpüp kokladım. Bir taneydi o. Omzuma geri koydum.

“Tamam, aile de kurdun. Sonra beni unutacak mısın?”

Parmağım, orada öylece duruyordu. Nefes gelmek istemiyordu parmağıma. Bu kez gözlerine bakarak devam ettim.

“Unutmayacaksın değil mi?”

Parmağıma hızla gelip kondu ve bana usul usul bakmaya başladı. Burnumla gagasını dürttüm o an.

“O zaman eve gidelim. Zaman geldi.”

Omzuma tekrar uçtu. Çantamı alıp ayağa kalktım ve parkın çıkışına doğru yürümeye başladım. Çıkışa geldiğimizde bir şeyler mırıldanıyordum. Biraz dinledi beni sonra o güzel ve büyüleyici sesiyle eşlik etti bana.

~

Ona eşlik ediyordum. Arada sırada bana dönüp gülüyordu ve daha yüksek bir tonla devam ediyordu şarkısına. Mutluydu; o güzel dudakları sürekli gülüp duruyordu. Bazen merak ediyordum; ben mi mutlu ediyordum onu? Bilmiyordum ve açıkçası da soramıyordum. Ayrılma vakti yaklaştıkça onu daha çok inceler olmuşum. Ondan ayrılmak istemiyordum ama yapım kafeslere alışkın değildi; olmayacaktı da.

Eve girdiğimizde annesi, garip ve mutlu gülümsemeye baktı bize. Arya, bir öpücük kondurdu annesine ve odaya doğru ilerledi. Yatağa çöktü hemen. Başının yanındaydım. Bir şeyler okuyordu yine. Her zaman yaptığı şeydi bu.

Ben böyle zamanlarda ya uyurdum ya başımla onu dürter, bana da okumasını söyledim. Şimdi iyileşmeye başlayan bedenimi dinlendirmem gerekiyordu. Başımı onun kumral saçlarına koydum ve uykuya daldım.

Uyandıgımda nerde olduğumu anladım. Yastığın üzerindeydin yine. Arya'nın deyişle yumuşak yastığın orada tünekiyordum işte. Hemen dibimde olan pencereden izlemeye başladım geceyi. Bu arada o engel, cam denilen bir maddeymiş ve buna pencere deniyormuş. Arya bir ara açıklamıştı bunu bana.

Ay yine parlıyordu; olması gerektiği gibi. Onu izlerken Arya ile geçirdiğimiz zamanları hatırladım. Doğanın yarattığı bir kuşken anlamlı bir varlığa çarpmıştım. Bu kadar karışık şeylerin nasıl güzel olduğunu hala anlayamadım. Arya karışıktı. Ruhunda her şey vardı. O kadar karmaşıktı ki bazen onun karmaşıklığından bıkiyordum.

Ben de ona basit gelecektim. Basittim ama ona benzemeye başlamıştım biraz. Duygularım da ona benziyordu biraz. Doğanın yasakladığı bir arkadaşlığı nasıl sürdürebilirdik ki? Aykırıydık biz. Arya da öyle düşünüyordu ama bu aykırılığı seviyordu. İçgüdülerim ne kadar kötü dese de seviyordum, onun gibi.

Onunla tanıştığım da yaralı, ailesini kaybetmiş zavallı bir kuştum. Basittim. Ama ruhum onun ruhuyla ilk karşılaştığında basit olmaktan çıkmıştım. Ailemi kaybetmişim ama yeni bir dost kazanmıştım. Bir insanoğluyla arkadaş olmuştum. Dışarıdan nasıl da komik görünüyordur? Ama olmaz diye bir şey yoktu işte.

Düşüncelere dalmışken onun varlığını hissettim bir an. Hemen o sıcacık, nasır tutmamış ellerine konuverdim. Ve birlikte geceyi izlemeye başladık.

~

Ayrılma zamanını hissettiğimde ondan vazgeçemeyeceğimi anlamıştım. Bu basit gibi gözükken kuştan ayrılamazdım ben ama ayrılma vakti gelmişti ve onun özgürlüğüne engel koymayacaktım.

Nefes'le her yere gitmeye başlamıştım bir süre sonra. İnsanlar bizi görüp şaşırıyor, daha sonra kibirli bir bakış atıyorlardı. Onlar bana gülerken bir şey hissetmediğimi söylesem çok doğru olur. Bir zamanlar ben de öyleydim ama 'basit' bir dokunuş her şeyi değiştirmişti. Önüme konulan gözlükleri takmaya başlamıştım. O kibirli gözlüklerle görülemeyecek bir şeydi Nefes'in bana gösterdiği. Değişen bakış açımıla, duygularımıla, anlayışımıla yeni bir hayat yaşıyordum ben.

Nefes bir tutam basitlik ekmişti rubuma. Rubum tamamlanmıştı. Hayat güzeldi ve üzülmeye değecek bir şey yoktu. Onu ormana götürürken böyle düşünüyordum.

Ormana yaklaştıkça rahatsız oluyordu. Bunun farkındaydım ama oradan özgürlüğüne kavuşması gerekiyordu. Bunu bir şekilde biliyordum.

Arabadan indik yavaşça. Omzumda duruyordu ve etrafa korkak bakışlar atıyordu. Hızla orman içinde ilerlemeye başladım. Yangından harap olmuş kısma geldiğimde kendimce gülümsedim. Yeni ekilen fideler büyümüşü biraz. Güneş onların üstünde parlıyordu. Orman, yeni katılmış bireylerle yangının verdiği zararı iyileştiriyordu. Hafifçe gülümsedim. Şaşkınla omzumdan ayrıldı. Yeni fidelerin üstünde dolaştı. Sonra gelip ellerime kondu ve cevap istercesine baktı bana.

“Şey... Seni bulduktan sonra birkaç araştırma yaptım ve buradan geldiğini anladım. Yangından harap olmuş bu yere yeniden fideler dikmemiz gerektiğini düşündüm. Bir sürü arkadaşla her gün gelip diktik fideleri. Belediye ile de konuştum onlar da yardım edecekler bize. Kısa bir süre sonra bu yangının verdiği acı kaybolacak, on yıl sonra yine burada bir orman olacak. Çok güzel değil mi?”

Bir süre sessiz kaldı önümde. Bana gülen gözleriyle baktı. Sonra öttü birkaç kez. Omzuma konup başını yanağıma dayadı. Kendimizi birbirimize bakarken bulduğumuz da içim kan ağlıyordu.

“Gitmen gerek. Her ne kadar kalbim kal dese de Nefes, gitmen gerek. Sen buraya aitsin ya da başka ormanlara ama bana ait değilsin. Bir kurdele yaptım. Üstüne senin isminin baş harfiyle benimkinin baş harfini yazdım. Eğer takmak istiyorsan takayım. Takmak istiyor musun?”

Kırmızı kurdeleyi elimde tutup bekledim. Hemen uçtu ve ayağını uzattı. Gevşekçe bağladım. Kurdeleye bakıp bir kez daha öttü. Sevindiğini anlamıştım. Bir kaç adım daha yürüdüm. Sonra ona son kez sarıldım. Öptüm.

Kalbim bir şey hissetmiyordu. Ruhum, kalbimin yerini almıştı. Sessizce gülümsüyordu aynı zamanda ağlıyordu. Bir yanım ağlarken bir yanım gülerken orada öylece duruyordum. Onun neler hissettiğini bilmiyordum. Amaçsız hayatımı tamamen değiştiren bu şeyi nasıl bırakabilirdim? İçimdeki o korkaklığın arkasına saklanmış cesaret parçalarını topladım yavaşça. Beni anlamış gibi bir kez daha öttü. Ben de ona gülümsedim zorlukla. Bir an ağladığını fark ettim. Bir kez daha sarıldım ona. Anladığımı göstermek için tath sözleri fısıldadım kulağına.

“Biliyorum, ben de seni seviyorum.”

Bu cümle içimi yaksa da gülümsemeye devam ettim. Kendi dudaklarımdan çıkan bir şeydi bu. Gerçektir; öyle gerçektir ki varlığını ellerimle bile yakalayabilirdim. Ellerimi hızla aşağı indirdim ve fırlattım onu havaya. Hava, sanki ben bıraktığım an kapıverdi onu. Kızıl tüylü kanatlarını açıp gökyüzüne doğru yol aldı bir süre. O kadar güzeldi ki... İnanılmazdı ve kesinlikle basit değildi. Üstümde bir kez döndü ve o güzel sesiyle bana bir şarkı söylemeye başladı. Hafifçe kendi etrafımda dönüp şarkısına eşlik ettim. Sonra hızla gökyüzüne başka bir hayata doğru kanat çırptı. Fısıldadım ona.

“Hoşça kal...”

5. TEŞVİK

GÖKKUŞAĞI KIZI

Hülya EKER

Renkler, beyaz bir ışık huzmesinin içine gizlenir. Işık çözüldüğünde, yedi renk çıkar ortaya. Doyulmaz güzelliğin ana ögesi olarak kendilerini gösterirler. Olmazsa olmaz bir güzelliğe, teslimiyeti simgeleyerek.

Renkler, insan yaşamında yer tutmak adına, sevgi ile tercih edilirler. Yaşam, biraz da renklerin içinde doya doya yaşamaktır. Renklerle renklenmek, neşelenmektir. Renkler sevginin işaretleridir. Olmazsa olmaz öğeleridir. Yaşamı tatlandıran gerekçelerden biridir.

Benim içinse sevginin ta kendisi!

Benim renk sevgim bir başkaydı. Bambaşkaydı çünkü bir örneğini daha görmemiştim. Üstelik gökkuşağı ile bağlantılı, gökkuşağına tutkulu.

Kendime, gökkuşağı sevdama uygun bir ad bile edinmiştim: Gökkuşağı Kızı...

Ben, "Gökkuşağı Kızı"ydım". Başka bir unvanla değiştirmeyi aklıma bile getirmediğim, renklere sevgimin işareti olan bu unvanı taşımaktan gurur duyuyordum.

Renklerin, gökkuşağı içindeki ahenkli uyumuna tutkum başladığında, çok küçüktü yaşım. Nasıl başladım bilmiyorum. Henüz okulun kapısına yönelmeden, garip bir sevgi bağı ile sarmıştı beni gökkuşağı. Okumayı, yazmayı öğrenmeden gökkuşağının renklerini ezbere ve sırasıyla sayabiliyordum. Bunu belli etmeye bayılırdım. Çünkü hiçbir yaşıtım beceremezdi, benden başka. Hatta büyüklerim bile. Önemsemedikleri için olsa gerek.

Arkadaşlarımın arasındayken, önce bir bahane bulup, bu becerimi ortaya çıkaracak soruyu sormalarını sağladım. Gerekirse üşenmeden uğraşırdım bunun için. Değişik denemelerimin sonunda büyük bir başarı kazanmışım gibi gelirdi bana.

Sorarlardı.

“Gökkuşağının renklerini sayabilir misin?”

“Tabii sayabilirim! Hem de sırasıyla!”

Artık beklemem gerekmezdi, “Say bakalım!” isteği için.

“Kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mor!”

Yedi renk! Beyaz bir ışık demeti içinde kendini gizleyen ve ortaya çıkmak için yağmurla güneşin anlamlı dostluğunu bekleyen, bir düş gibi, birden bire görülen, yedi renk...

Yağmur sonralarının güneşli anlarını özlemle beklerdim, gök kuşağının gizemli çizgisini doya doya seyredabilmek için. Her zaman gerçekleşmezdi bu beklentim. Çünkü pek çok nedenin, aynı anda ve kutlu bir buyrukla bir araya gelmesi gerekirdi.

Güneşten yola çıkan ışıklar, yağmur damlaları arasından süzülecek, kırılacak, ayrışacak ve o eşsiz, doyulmaz görüntü ortaya çıkacak. Yukarıdan aşağıya doğru sıralanacak renk merdiveni. Kısa bir an belki... Öylesi güzel bir armağan ki insanlar için!

Önce benim için!

“Gökkuşağının altından geçenlerin dilekleri kabul edilirmiş!”

Çok uğraştım bunu başarmak için. Gökkuşağı, dağılıp yitmeden önce, altından geçmenin yolunu aradım. Koştum, koştum! Olmadı. Uzaktaydı her zaman. Benim, onu ne kadar çok sevdiğimi bilse, acaba bu kadar uzak durur muydu?

Gökkuşağının yedi rengi yaşamıma yön veren bir çizelge haline geldi, zamanla. Renkleri, haftanın günleri ile özdeşleştirdim. Gökkuşağı renklerinin sayısı yedi, haftanın günlerinin sayısı yedi. Bu, tesadüf olamazdı. İlahi bir tecelliydi. Pazartesi'den başlayarak, her güne karşılık bir rengi hedefledim kendime. O gün giysilerimden bir kısmını ki bütün giysilerimin o renk olmasını sağlayamazdım, o günün renginden seçtim. Alışverişe çıktığımızda, o gün yalnızca o renklerden satın aldım

kendime. Hatta ayakkabılarımı, hatta okul çantama yapıştırdığım çıkartmaları, hatta kullandığım kalemleri ve silgileri, saçıma iliştirdiğim tokaları, her şeyimi, ama her şeyimi o günün rengi ile belirlemeye uğraştım. Zaman zaman tuhaflarına gitse de, büyüklerim, bu sevgime engel olmaya çalışmadılar. Ailemin maddi imkânlarının uygun olması da buna etki ediyordu. Gülümseyerek karşıladılar ve bir özelliğim olarak benimsediler. Çünkü düş gücümü çalıştırıyor, beni mutlu ediyordu.

“Gökkuşağı kızım” diye seslendiği oldu annemin. Bu sesleniş beni öylesine sevindirirdi ki. Zamanla, çevremde, adımdan önce kullanılan bir unvan haline geldi.

“Gökkuşağı kız!”

Yalnız bana özel bir isimdi. Ben bu ismi hak ediyordum! Bu ismi seviyordum. Gökkuşağını, renkleri seviyordum.

Gökkuşağı sevgimin, beni sıkıntıya düşürdüğü anlar olmadı değil. Özellikle çok beğendiğim bir giysinin rengini, günün rengiyle birlikte kullanamamak, yakıştıramamak üzerdi beni. Ya da o gün giymem gereken rengi, diğer giysilerimle uyuşturmamınca içim burulurdu. Size komik ya da biraz şımarıklık gelebilir bu sıkıntılarım. Oysa ben, o gün, o rengi kullanmamın gerekliliğine o kadar inandırmıştım ki ruhumu. Ruhum o renge boyanıyordu sanki.

Mutlu, sevgi dolu bir çocukluk yaşadım. Renkler içinde büyüdüm. Hiç zor gelmedi büyümek. Yaşım büyüdükçe gökkuşağı renklerine sevgim eksilmeden sürdü. Tabii yaşımın gereği, daha dikkatli ve daha sadeydi seçimlerim. Alabildiğine özgürce kullanamıyordum renklerimi. Ama küçükük ayrıntılarla işaretliyor ve mutlu oluyordum. Gökkuşağının bir rengi her zaman benimleydi. Bir özelliğim daha vardı. Geçmişte kullandığım hiçbir giyeceğimi, kullandığım eşyayı atmıyor, gökkuşağı renklerine kıyamıyordum. Odamın bir bölümünde, oldukça geniş bir yer kaplamalarına sebep oluyordu bu tutkum. Zaman zaman kutuları açıp

bakmak, renklerle kucaklaşmak, eski dostlara kavuşmuşçasına, değişik bir haz veriyordu bana.

İlköğretimi ve liseyi böylece bitirdim. Üniversiteye başlayıp ailemden uzak bir kente gittiğimde de yanımdaydı gökkuşağı renkleri. Ben, “Gökkuşağı Kızı” olarak, uğurlu renklerle sürdürüyordum yaşantımı. Okul arkadaşlarıma bu tutkumdan söz etmemiştim. Çok azı fark ediyordu sanırım, renk takıntımı. Sormuyorlardı. Ben de anlatmıyordum. Anlatmak kolay değildi!

Günlerden pazartesiydi. Okuldan erken çıkmıştık. Dondurucu bir kış günü, karlarını üzerimize dökmeye çalışan bulutlar, aşırı soğuk nedeni ile bunu başaramıyor, zaman zaman kendini gösteren güneşte, pırıl pırıl parlayan minik buz parçalarıyla oyalıyorlardı insanları. Küçük renk oyunlarına takılıyordu gözüm.

“Oh! Allah’ım, ne kadar güzel!”

Pazartesi gününün rengi olan “Kırmızı” hâkimdi giysilerime. Kırmızı mantom, kırmızı kaşkolüm, eldivenlerim, çantam ve berem... Beyazın etkinliği içinde öylesine belirgindim ki! Beraber olduğum arkadaşlarımin, nedense, tercih ettikleri, soluk ve renksiz giysiler, renkliliğimi daha da ortaya koyuyordu. Onların arasında dikkat çektiğimi fark ediyordum. Bu da, “Gökkuşağı Kızı” olmamın gereği gibiydi.

İhtiyaçlarımız vardı. Dolaştık gönlümüzce, alışveriş yaptık. Kaldığımız öğrenci yurduna gitmek üzere, otobüse binmek için ana caddeye çıktık. Hem şakalaşiyor, hem vitrinlere bakarak zaman geçiriyorduk ki...

Tam önümde, aniden karşımıza çıkan kırmızı bir gölge dikkatimi çekti. Küçücük, minicik bir kız çocuğuydu. Elinde birkaç tane kâğıt mendil, gelen geçenlere onları satmaya çalışıyordu. Çok kızarım minicik çocukların, duygu sömürüsü yaparak bir şeyler satma çabalarına. Onları

buna zorlayan büyüklerine de kızarım. Hiçbir zaman alışveriş yapmam onlardan. Hatta yapışkanlarını, ısrarcılarını terslerim.

Oysa bu kız çok farklıydı. Üşüdüğü, öylesine belli oluyordu ki. Kaldırımın kenarında duruyor, belli ki kendisine ezberletilen kelimeleri, ancak duyulan bir sesle yineliyordu.

“Kâğıt mendil! Kâğıt mendil...”

Hiç kıpırdamıyordu yerinden. Duygusal kelimeler kullanmıyordu. İnsanlara yağ çekmiyor, yalvarmıyordu. Zaman zaman başındaki çok eski, ama kırmızı başlığını düzeltiyor, soğuktan kızarmış kulaklarını örtmeye çalışıyordu. Üzerinde, kendisine oldukça büyük gelen kırmızı mantosu, neredeyse giyilemeyecek haldeydi. Ayaklarına takıldı gözlerim. Eski, yazlık kırmızı bir ayakkabısı vardı. Üstelik ayaklarına küçük geldiği için ökçesine basılmıştı. Topuklarında delikler olan çorapları da kırmızıydı.

Caddede, ikinci bir kırmızı heveslisi ile karşılaşmak öylesine heyecanlandırdı ki beni. Olabilir miydi acaba? Bir başka “Gökkuşuğu Kızı” ile karşılaşmış olabilir miydim? Allah karşına gökkuşuğuna sevdalı bir başkasını çıkarmış olabilir miydi?

Benim kadar şanslı olmayan, renkleri gönlünce kullanamayan, ama gökkuşuğuna sevdalı bir kız daha... Benden başka kimse fark etmedi onun başkalığını. Ondaki sıcaklığı kimse anlamadı. Neden kırmızı giymek için direndiğini de... Onunla ben konuşabilir, ben anlaşabilirdim. İçim sevgi dolmuştu bu küçük kıza karşı. Sanki yıllardır tanıdığım, bildiğim biriydi.

Yavaşça yaklaştım yanına. Satış yapan küçük çocuklara olan kayıtsızlığımı bilen arkadaşlarım şaşırdılar halime. Biraz uzakta durdular.

Işıl ışıl parlayan gözleri ile bana baktı küçük kız. Daha doğrusu üzerimdeki kırmızı giysilere... Öylesine bir bakıştı ki, benimle, yalnız ikimizin bildiği bir sırrı paylaştığını belli etti. Bir şeyler söyleyecektim. Benden önce davrandı.

“Kırmızı!” dedi. Sonra üzerindekiyi işaret etti, “Benimkiler de kırmızı!”

“Görüyorum!” dedim, “ Bugün kırmızı giydim. Sen de kırmızıyı çok seviyorsun galiba?”

Onun renklere ilgisini, tek bir renkle sınırlamak kolayıma gelmişti. Belki, yaşayan tek “Gökkuşığı Kızı” olmaya devam etmek istiyordum.

“Bütün renkleri severim!” dedi kız.

“Hangi renkleri?”

Alacağım cevap çok önemliydi. Gökkuşığı renklerini hemen sayıverdi küçük kız. Hem de sırasıyla!

“Kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert ve mor!”

Şaşırdım! Yüzündeki gülümseme, soğuktan kıpkırmızı olmuş yanaklarını aydınlatıyordu.

“Ama bunlar gökkuşığı renkleri!” diyebildim!

“Evet!” dedi “Sırasıyla sayabiliyorum onları! Ben gökkuşığını çok seviyorum.”

Bunu bir üstünlük olarak görüyordu. Ben de öyle görürdüm. Altı veya yedi yaşlarında olmalıydı. Yarışmak geçmedi değil aklımdan.

“Ben de sayabiliyorum! Hem de çok küçükten beri...” demedim. Onun yerine daha ilginç bir yöntemle denemede bulundum.

“Bugün kırmızı!” dedim.

“Evet!” dedi gülererek “Yarın turuncu!” Sonra yüzü asıldı birden “Benim turuncu renk hiç bir şeyim yok!”

Öylesine üzgündü ki. Yoksulluk, onun gökkuşığı renklerini doyasıya yaşamasına izin vermiyordu. İçim titredi.

Adını sormadım. Ona nasıl hitap edeceğimi biliyordum. O, “Gökkuşığı Kızıydı!” Benim gibi! Başka bir ad kullanmam gerekmiyordu.

“Gökkuşığı Kızı!” dedim “Beni iyi dinle! Seni öyle anlıyorum ki! Çünkü ben de bir Gökkuşığı Kızıyım. Hiç merak etme olur mu? Yarın!

Yarın yine burada ol! Ben sana turuncu, hatta diğer renklerden bir şeyler getireceğim. Merak etme! Bundan sonra yalnız değilsin! Doya doya yaşayacaksın gökkuşağını!”

Sevindi minik kız. Gülümsedi. Söylediklerim ısıtmış, soğuşu unutturmuştu ona. Bana kâğıt mendil satın almamı önermemişti, o ana kadar. Biz, yalnız ikimizin bildiği bir gizem içinde tanışmış, anlaşmıştık. Dostumu, “Gökkuşağı Kızını” öylece bırakamadım. Orada beklemesine, daha fazla üşümesine gönlüm razı olmadı.

“Kaç tane mendilin var?”

“Yedi tane kaldı!”

“Hadi hepsini ver bana!” dedim. Parasını ödeyip aldım kâğıt mendilleri. Sonra yineledim.

“Yarın mutlaka burada ol! Tamam mı? Sana gökkuşağı renklerini yaşatacak şeyler getireceğim!”

Mutlu mutlu başını salladı.

Elimde kâğıt mendiller, olanları inanılmaz gözle izleyen arkadaşlarımın yanına döndüm. Soru sormalarına izin vermedim. Anlamayacaklarını bile bile, “O bir ‘Gökkuşağı Kızı!’” dedim, “Çok ihtiyacı var gökkuşağına... Renkleri tamamlaması, renklerle yaşaması gerek! Yoksa asla mutlu olmaz!”

Gözlerim dolmuştu. İki “Gökkuşağı Kızı” iki ayrı kader çizgisinde, aynı sevgiye tutunmuştuk. Ben doya doya yaşamıştım sevgiyi renklerle, o ise...

Onun için yapacak bir şeylerim vardı elbette.

Çocukluğumdan beri benim olan gökkuşağı renklerini, o minik kızla paylaşmak hiç zoruma gitmeyecekti. Evde, sakladığım giysilerimin ve eşyalarımın çoğu bu minik kıza uyardı. İyi ki atmamıştım. Bu günü, başka bir gökkuşağı sevdalısını mutlu etmeyi bekliyorlardı. Hemen

eve telefon edecek ve annemin bile dokunmasına izin vermediğim gökkuşığı renklerini, kargo ile göndermelerini isteyecektim. Sonra, burada, dolabımda bulunan gökkuşığı renklerinden minik kıza uyabilecek olanları, yarın için özellikle turuncu renk taşıyan bir giysimi, söz verdiğim gibi sabah erkenden yetiştirecektim ona.

Biliyorum, bir umut oldum onun için. Biliyorum, yarını, beni, dört gözle bekleyecek. Renklerin sevgisiyle yeniden sarılacak yaşama. Belki bir şeyler değişecek yaşamında. Beni örnek alacak!

“Gökkuşığı Kızı”

Onun, benden daha çok ihtiyacı vardı gökkuşığına! Onu yalnızca bir kez görmüş, yeni tanımıştım. Önemli değildi. Bir “Gökkuşığı kızı” olması, bana yetiyordu.

YUNUS EMRE ANISINA “SEVGİ” KONULU ÖYKÜ YARIŞMASI

Eskişehir Valiliği ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından 2011 yılı Yunus Emre Haftası Etkinlikleri kapsamında YUNUS EMRE ANISINA “SEVGİ” KONULU ÖYKÜ YARIŞMASI düzenlenmiştir.

YARIŞMAYA KATILIM ŞARTLARI

1.Yarışma öykü türünde olup bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları katılabilir.

2.Yarışmaya gönderilecek eserlerin daha önce hiç bir yerde yayınlanmamış, yayınlanmak üzere verilmemiş veya başka bir yarışmaya katılmamış olması gerekir.

3.Yarışmacılar yarışmaya ancak bir eserle katılabilirler.

4.Yarışmaya gönderilecek eserler en çok 7000 sözcükten oluşabilir.

5.Genel ahlaka, yasalara ve yarışma konusuna aykırı içerik barındıran eserler yarışma dışı bırakılır.

6.Eserler 12 punto, 1,5 satır aralığı ve Times New Roman karakterinde A4 kâğıda 6 nüsha halinde hazırlanacaktır. Eserler elden veya posta yolu ile Eskişehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’ne teslim edilecektir.

7.Yarışmaya gönderilecek eserlerde yarışmacıları belli edecek hiçbir işaret konmayacak yalnızca bir rumuz eklenecektir. Yarışmacının kimliği, açık adresi, telefonu, kısa özgeçmişi ve bir fotoğrafı ayrı bir zarfa konularak üzerine yalnızca rumuz yazılacak ve eserle birlikte büyük bir zarf içinde gönderilecektir. Ayrıca eserlerin kayıtlı olduğu bir CD de bu zarfın içine konulacaktır.

8.Yarışmaya gönderilen eserler hiçbir şekilde geri gönderilmeyecektir. Eser sahipleri hiçbir hak iddia edemeyeceklerdir.

9.Yarışmaya katılıp ödöl kazanan eserlerin her türlü yayın hakkı, yarışmayı düzenleyen kurumlara aittir. Söz konusu eserlerin yayınlanması halinde ayrıca telif ücreti ödenmeyecektir.

10.Yarışmada birincilik, ikincilik, üçüncülük ve beş adet de teşvik ödölü verilecektir.

11.Yarışmaya katılanlar, bu şartların tamamını kabul etmiş sayılırlar.

12.Yarışmaya Eskişehir Valiliği ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi çalışanları ile jüri üyelerinin birinci dereceden yakınları katılamazlar.

YARIşMA TAKVİMİ

YARIşMANIN İLANI	1 Ekim 2010
ESERLERİ SON GÖNDERME	1 Mart 2011
JÜRİ ÜYERİNİN DEğERLENDİRMESİ	1 Nisan 2011
SONUÇLARIN İLANI VE ÖDÜL TÖRENİ	6 Mayıs 2011

JÜRİ ÜYELERİ

- 1.Prof. Dr. Turan KARATAş (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)
- 2.Prof. Dr. Erdoğan BOZ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
- 3.Doç. Dr. Hilmi UÇAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
- 4.Doç. Dr. Mehmet NARLI (Balıkesir Üniversitesi)
- 5.Sadık YALSIUZUÇANLAR (Eleştirmen, Yazar)

ÖDÜLLER

BİRİNCİ	: 3000 TL
İKİNCİ	: 2000 TL
ÜÇÜNCÜ	: 1000 TL
TEşVİKLER	: 5x500 TL